

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 12 - 19 Mayıs 2009	Yayımlandığı Tarih 20 Mayıs 2009	Sayı 412
--	--	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [29/4/2009 Tarih ve 5893 Sayılı Posta Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun](#) (R.G. 16 Mayıs 2009 – 27230)
- [5/5/2009 Tarih ve 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun](#) (R.G. 16 Mayıs 2009 – 27230)
- [6/5/2009 Tarih ve 5897 Sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun](#) (R.G. 16 Mayıs 2009 – 27230)
- [7/5/2009 Tarih ve 5898 Sayılı Uçucu Maddelerin Zararlarından İnsan Sağlığının Korunmasına Dair Kanun](#) (R.G. 16 Mayıs 2009 – 27230)
- [Mal Memurlarının Kayımlığı Hakkında Yönetmelik](#) (R.G. 16 Mayıs 2009 – 27230)
- [Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolü'ne Katılmamıza Dair 2009/14979 Sayılı Milletlerarası Sözleşme](#) (R.G. 13 Mayıs 2009 – 27227)
- [Danıştay Üçüncü Daire Başkanlığından 2 Adet Karar](#) (R.G. 15 Mayıs 2009 – 27229)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Algür ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Maşuk Güler\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Ak/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Mustafa Durak/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Nurcan Karakaya \(Yalçın\)/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Öz ve Yürekli/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Ramazan Altıntaş ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Şükrü Aydoğdu\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Sülün/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Fuat Sumak/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Talipoğlu/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Tamcan/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Tosun/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Turhan/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Türküler ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)

- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Yıldız ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Karyağdı/Türkiye Davası\)](#)
- [Tarım ve Köy İşleri Bakanlığında Türk Gıda Kodeksi Renklendiriciler ve Tatlandırıcılar Dışındaki Gıda Katkı Maddelerinin Saflık Kriterleri Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ \(Tebliğ No: 2009/39\) \(R.G. 13 Mayıs 2009 – 27227\)](#)
- [Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden İhalelere Katılmaktan Yasaklama Kararı \(R.G. 14 Mayıs 2009 – 27228\)](#)

 [İçindekilere dön](#)

Kanunlar

POSTA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 5893

Kabul Tarihi: 29/4/2009

MADDE 1 – 2/3/1950 tarihli ve 5584 sayılı Posta Kanununun 10 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“PTT İdaresi postaların ayırım ve dağıtım işlerini ihale yoluyla üçüncü şahıslara gördürebilir.”

MADDE 2 – Posta Kanununun 37 nci maddesinin (III) numaralı fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

14/5/2009

[R.G. 16 Mayıs 2009 – 27230]

_____ • _____

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN

Kanun No. 5894

Kabul Tarihi: 5/5/2009

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir.

Tanım ve kısaltmalar

MADDE 2 – (1) Bu Kanunda geçen;

- a) FIFA : Uluslararası Futbol Federasyonları Birliğini,
- b) UEFA : Avrupa Futbol Federasyonları Birliğini,
- c) TFF : Türkiye Futbol Federasyonunu,
- ç) Genel Kurul : Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurulunu,
- d) Başkan : Türkiye Futbol Federasyonu Başkanını,
- e) Yönetim Kurulu : Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulunu,
- f) İcra Kurulu : İki Yönetim Kurulu toplantısı arasında acil karar alınması gereken hususlarda toplanarak karar alan kurulu,
- g) Denetleme Kurulu : Türkiye Futbol Federasyonu Denetleme Kurulunu,
- ğ) Disiplin Kurulları : Kulüpler ve kişiler tarafından işlenen her türlü disiplin ihlalini veya sportmenlik dışı davranışı, Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan Futbol Disiplin Talimatı çerçevesinde inceleyerek karara bağlayan kurulları,
- h) Genel Sekreter : Türkiye Futbol Federasyonu Genel Sekreterini,
- ı) Genel Sekreterlik : Türkiye Futbol Federasyonu Genel Sekreterliğini,
- i) TFF Statüsü : Bu Kanunda belirtilen usul ve esaslar ile Kanunun uygulanmasına yönelik diğer hususlara dair Genel Kurul tarafından yapılan futbola ilişkin düzenlemeyi,
- j) Talimat : Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve söz konusu Statünün çizdiği çerçevede Yönetim Kurulu tarafından yapılan düzenlemeyi,
- k) Yan ve Geçici Kurullar : Türkiye Futbol Federasyonu merkez teşkilatı içerisinde yer almayan, bu Kanunda belirtilen konularda faaliyetlerin yerine getirilmesi için oluşturulan tali kurulları,
- l) Kulüp Lisans Kurulu : Türkiye Futbol Federasyonu kulüp lisans talimatı doğrultusunda başvuru sahibi bir kulübe lisans verilir verilmeyeceğine karar veren kurulu, ifade eder.

Türkiye Futbol Federasyonunun görevleri

MADDE 3 – (1) TFF’nin görevleri şunlardır:

- a) Türkiye’deki her türlü futbol faaliyetini yürütmek, düzenlemek ve denetlemek.
- b) Futbolun gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak.
- c) FIFA ve UEFA’nın yetkili organları tarafından konulan kuralların gereği gibi uygulanmasını sağlamak, ulusal talimatlar hazırlamak ve Türkiye’yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmek.
- ç) Yurt içi ve yurt dışı futbol faaliyetleri için plan, program, benzeri her türlü düzenlemeyi ve anlaşmayı yapmak ve başarılı sonuçlar sağlanması için gerekli tedbirleri almak.
- d) Her düzeyde müsabakalar düzenlemek ve milli takımlar ile kulüp takımlarının uluslararası müsabakalara katılması ve mücadele edebilmesi için gerekli tedbirleri almak.

e) Fair Play kurallarına uygun olarak bağlılık, dürüstlük ve sportmenlik prensiplerini gözetmek.

f) Üyelerinin, kulüplerin, futbolcuların, hakemlerin, yöneticilerin, teknik direktör ve antrenörlerin, sağlık personelleri, futbolcu temsilcileri ve müsabaka organizatörleri ile diğer tüm ilgililerin FIFA, UEFA ve TFF tarafından konulan Statü, talimat ve düzenlemeleri ile bunların yetkili kurulları tarafından verilen kararlara uymalarını sağlamak.

g) Şiddet, şike, teşvik primi, ırkçılık, doping ve her türlü ayrımcılıkla mücadele etmek.

ğ) Futbolu geliştirmek amacıyla; amatör futbol spor kulüp ve federasyonları ile bünyesinde futbol branşı bulunan engelliler spor federasyonlarına her türlü ayni ve nakdi yardımda bulunmak.

(2) TFF'nin teşkilat, görev ve yetkileri, teşkilatın çalışma usul ve esasları, oluşturulacak diğer kurul ve birimler, merkez, yurt içi ve yurt dışı teşkilat birimlerinin görevleri ile bu Kanunun uygulanmasına dair diğer hususlar; TFF'nin üyesi bulunduğu FIFA ve UEFA kurallarına uygun olarak, Genel Kurulun yapacağı ve Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girecek TFF Statüsü ile Yönetim Kurulunun yapacağı ve aksi kararlaştırılmadığı sürece TFF'nin resmi internet sitesinde yayımlandığı gün yürürlüğe girecek talimatlarla belirlenir.

Teşkilat

MADDE 4 – (1) TFF'nin teşkilatı, TFF Statüsünde belirlenir.

(2) TFF, merkez, yurt içi ve yurt dışı teşkilatından meydana gelir. TFF'nin merkezi Ankara'dadır.

(3) Türkiye'deki her türlü futbol teşkilatı TFF'ye bağlıdır ve bunların hak ve görevleri TFF Statüsü ve diğer talimatlarda tanımlanır.

(4) TFF, FIFA ve UEFA üyesidir.

(5) TFF merkez teşkilatı en az aşağıdakilerden oluşur:

a) Genel Kurul.

b) Başkan.

c) Yönetim Kurulu.

ç) İcra Kurulu.

d) Hukuk kurulları.

e) Denetleme Kurulu.

f) Genel Sekreter.

(6) TFF'nin, danışma ve idari birimleri aşağıdakilerden oluşur:

a) Genel Sekreterlik.

b) Yan ve geçici kurullar.

(7) TFF kurul veya organları TFF Statüsü uyarınca atanarak veya seçilerek göreve gelir.

(8) Seçimler, özgür ve bağımsız demokratik yollarla gerçekleştirilir.

İlk derece hukuk kurulları

MADDE 5 – (1) TFF'nin ilk derece hukuk kurulları özellikle aşağıdaki kurullardan oluşur:

a) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu.

b) Disiplin kurulları.

c) Kulüp Lisans Kurulu.

ç) Etik Kurulu.

(2) İlk derece hukuk kurulları kulüp lisansı ile ilgili kararlar almaya veya bu Kanun, TFF Statüsü, TFF'nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile diğer yetkili TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda karar vermeye münhasıran yetkilidir.

(3) TFF talimatları ilgili talimatın yayımından, ilk derece hukuk kurulları tarafından alınan kararlar ise ilgili kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz edilmez ise kesinleşir. İlk derece hukuk kurullarının görevlerine giren konularda ve bunlar tarafından verilen kararlara karşı yargı yoluna başvurulamaz.

(4) İlk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kuralları TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda düzenlenir.

(5) İlk derece hukuk kurullarının üyeleri TFF Statüsünde öngörülen şekilde belirlenir.

(6) İlk derece hukuk kurullarının hiçbir üyesi, TFF'nin başka kurul ve organlarında görev alamayacağı gibi TFF üyesi herhangi bir kulüp ya da diğer bir özel hukuk tüzel kişisi bünyesinde de görev alamaz. Bu üyeler tam bir bağımsızlık ve tarafsızlık içinde görevlerini icra etmek zorundadırlar.

Tahkim Kurulu

MADDE 6 – (1) Tahkim Kurulu, bu Kanun uyarınca bağımsız ve tarafsız bir zorunlu tahkim mercii olup TFF'nin en üst hukuk kurulumudur ve TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda belirtilen nitelikteki uyuşmazlıklar ile ilgili nihai karar merciidir.

(2) Tahkim Kurulu, TFF Statüsü ve ilgili talimatlar uyarınca karar verme yetkisine sahip kurul ve organlar tarafından verilecek kararları nihai olarak inceleyerek münhasıran karara bağlar. Tahkim Kuruluna başvuru süresi TFF talimatlarının yayımından veya itiraz edilen kararın tebliğinden itibaren yedi gündür.

(3) Tahkim Kurulunun oluşumu, görev, yetki, hak ve sorumlulukları ile üyelerinin sahip olması gereken nitelikler TFF Statüsünde belirlenir. Tahkim Kurulunun işleyişi ve usul kuralları TFF tarafından çıkarılacak talimatta yer alır.

(4) Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz.

(5) Tahkim Kurulu üyeleri de bu Kanunun 5 inci maddesinin altıncı fıkrası hükümlerine tabidir.

Denetleme Kurulu

MADDE 7 – (1) TFF'nin hesapları ve mali durumu, Genel Kurul tarafından seçilmiş Denetleme Kurulunca denetlenir. Denetleme Kurulu raporu, Genel Kurul tarihinden en az onbeş gün önce Genel Kurul üyelerine gönderilir ve ayrıca Genel Kurula sunulur.

Türkiye Futbol Federasyonunun gelirleri

MADDE 8 – (1) TFF'nin gelirleri şunlardır:

a) Futbol müşterek ve sabit ihtimalli bahis oyunlarından kulüplere verilen isim hakkının %15'i.

b) Başvuru harçları ve para cezaları.

c) Kulüplerin televizyon, radyo, internet ve her türlü teknik cihaz ve benzeri araçlarla yapılacak müsabaka yayınlarından ve yayın organları ile yapacakları her türlü sözleşmelerden elde ettikleri gelirlerin %10'u.

ç) TFF tarafından akdedilen sponsorluk sözleşmelerinden elde edilen gelirler.

d) Resmi ve özel milli müsabakalardan elde edilen gelirlerin kesintilerden sonra kalan net meblağı ile bu müsabakaların televizyon, radyo, internet ve her türlü teknik cihaz ve benzeri araçlarla yayınlarından elde edilecek gelirler.

e) Tescil, vize, aktarma, aidat ve TFF'ye bağlı futbolcular ve kulüplerden elde edilen benzeri gelirler.

f) Mal varlığı gelirleri, mal varlığı değerlerinin devir, temlik, satış ve kiralanması gibi hususlardan elde edilen gelirler.

g) TFF tarafından kurulacak veya ortak olunacak her türlü iktisadi teşebbüs ve şirketlerden elde edilecek gelirler.

ğ) Faiz gelirleri.

h) Bağış ve yardımlar.

ı) Diğer gelirler.

Türkiye Futbol Federasyonunun giderleri

MADDE 9 – (1) TFF yıllık bütçe esasına göre bütçesini hazırlar ve bu Kanunda kendisine verilen görevleri yerine getirebilmek için TFF Statüsü çerçevesinde gerekli bütün masraf ve harcamaları yapar.

Dış denetim

MADDE 10 – (1) TFF'nin mali durumu ve kâr zarar hesapları yıllık dönemler halinde spor sektöründe uluslararası denetim tecrübesi bulunan bağımsız bir denetim kuruluşu tarafından denetlenir.

(2) Denetim raporları Genel Kurulda tetkik edildikten sonra kamuoyuna duyurulur.

(3) Denetim raporunun bir kopyası, Genel Kurul toplantı tarihinden önce, TFF Statüsünün ilgili hükümleri çerçevesinde delegelere ulaştırılır.

(4) Aynı denetim şirketi aralıksız olarak beş yıldan fazla denetim görevi yapamaz.

Vergi muafiyeti ve alacaklarının önceliği

MADDE 11 – (1) Türkiye'de FIFA, UEFA ve TFF himayesinde gerçekleştirilen müsabakalar ile bu Kanun kapsamında organize edilen müsabakalardan elde edilecek gelirler ve TFF'nin diğer tüm gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

(2) Bu muafiyet, TFF'ye ait iktisadi işletmeleri, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılacak kesintileri kapsamaz.

(3) TFF tarafından bu Kanunun 15 inci maddesi gereğince verilen para cezaları kulüplerin TFF'den olan alacaklarından öncelikle mahsup edilir.

Kulüp lisans sistemi

MADDE 12 – (1) Ulusal müsabakalarda yer alan kulüplerin yerine getirmeleri gereken kriterler, FIFA ve UEFA kulüp lisans sistemi talimatları doğrultusunda Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

Yayınların ve protokol tribünlerinin düzenlenmesi

MADDE 13 – (1) Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki tüm futbol müsabakalarının televizyon, radyo, internet ve her türlü teknik cihaz ve benzeri araçlarla yayınlanmasına, iletilmesine, yayınların düzenlenmesine ve programlanmasına münhasıran Yönetim Kurulu yetkilidir.

(2) Anılan yetki özellikle TFF'nin yayın haklarının merkezi olarak pazarlanmasını ve elde edilen gelirin yetkili organlar tarafından alınan kararlar uyarınca kulüplere dağıtılmasını kapsar.

(3) Milli müsabakalar şifreli olarak yayınlanamaz.

(4) Futbol müsabakası yayınlarının, TFF tarafından belirlenen usul ve esaslar dışında haksız ve yetkisiz olarak radyo, televizyon, internet veya herhangi bir yayın veya iletişim aracıyla canlı veya banttan yayınlanması, çoğaltılması, dağıtılması, satılması, izlenmesi veya izletilmesi halinde, TFF'nin veya yayıncı kuruluşun şikayeti üzerine 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71 inci maddesindeki cezai hükümler uygulanır.

(5) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından spor kulüplerine veya kamu kurum veya kuruluşlarına protokol karşılığında devredilen, kiralanın veya süreli intifa hakkı tesis edilen spor tesislerine ait protokol tribünlerinin kullanılmasında kişi sayılarının tespiti ve protokol yönlendirmesi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü talimatları dâhilinde gençlik ve spor il ve ilçe müdürlüklerince yapılır. Milli müsabakalarda ise protokol tribünü TFF tarafından düzenlenir.

Fikri, sınai ve ticari haklar

MADDE 14 – (1) TFF'nin kullandığı veya kullanacağı marka, logo ve benzeri tüm fikri ve sınai hakların mülkiyeti ve kullanım hakkı münhasıran TFF'ye aittir. Bu hakların varlığı Türk Patent Enstitüsü ve Uluslararası Patent Ofisleri nezdinde TFF tarafından tescil ettirilmelerine engel değildir.

(2) TFF'nin sponsoru olmadığı halde, yaptıkları duyuru, reklam, tanıtım ve benzeri faaliyetlerle üçüncü kişilerin nezdinde TFF'nin sponsoru izlenimini yaratan kişilerin eylemleri hakkında 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun haksız rekabete ilişkin hükümleri uygulanır.

Cezalar

MADDE 15 – (1) Futbol müsabaka ve faaliyetlerinde kulüplere ve kişilere disiplin ihlalleri ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak cezalar, FIFA ve UEFA kurallarına uygun olarak TFF Statüsü ve Statünün çizdiği çerçevede Yönetim Kurulunun yapacağı talimatlarla belirlenir.

Genel Kurul kararlarının iptali

MADDE 16 – (1) Genel Kurulun, Türk hukukuna ve TFF Statüsüne aykırılık teşkil eden tüm kararlarına karşı, karar tarihinden itibaren otuz gün içinde TFF merkezinin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesinde iptal davası açılabilir. Bu davalar basit yargılama usulüne tâbidir.

İzinli sayılma

MADDE 17 – (1) TFF tarafından hafta sonu veya iş günlerinde oynanacak maçlarda görevlendirilen ve uhdesinde kamu görevi olan kişilerden; hakemler, temsilciler ve gözlemciler ile TFF kurul üyeleri, çalıştıkları kurumların yetkili makamlarının bilgileri dâhilinde görevleri süresince idari izinli sayılırlar.

(2) Bu maddede belirtilen sürenin başlangıcı ve bitişi TFF'nin ilgili talimatlarıyla belirlenir.

Uygulanacak hükümler

MADDE 18 – (1) Bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak TFF talimatları, düzenlemeleri ile bunlara ilişkin uygulamalar aleyhine, ancak Tahkim Kurulu nezdinde itirazda bulunulabilir.

(2) Bu Kanunda, TFF Statüsü ve ilgili diğer talimatlarda hüküm bulunmayan hallerde 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri kıyasen uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 19 – (1) 17/6/1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Organlar, statü ve talimatlar

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) TFF'nin 3813 sayılı Kanuna göre seçilmiş organları, olağan görev sürelerini tamamlarlar.

(2) Bu Kanunla öngörülen TFF Statüsü ve talimatları yürürlüğe girinceye kadar, mevcut Ana Statü ve talimatlar ile Genel Kurul tarafından 3/6/2008 tarihinde kabul edilen TFF Statüsünün bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(3) Bu Kanuna uygun TFF Statü değişiklikleri, en geç bu Kanunun yürürlüğe girmesini takip eden ilk olağan Genel Kurulda yapılır.

Yürürlük

MADDE 20 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

14/5/2009

[R.G. 16 Mayıs 2009 – 27230]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

**DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞININ KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME İLE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN**

Kanun No. 5897

Kabul Tarihi: 6/5/2009

MADDE 1 – 10/8/1993 tarihli ve 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Bağlama kütüğü

EK MADDE 12 – Türk Uluslararası Gemi Siciline tescilli olanlar ve Milli Gemi Siciline tescilli zorunlu olanlar dışındaki ticari veya özel kullanıma mahsus gemi, deniz ve iç su araçlarının malikleri veya işletenleri, Denizcilik Müsteşarlığınca liman başkanlıkları bünyesinde oluşturulacak bağlama kütüğüne gemi, deniz ve iç su araçlarını kaydettirmek zorundadır. Bağlama kütüğünün tutulmasından limanlarda liman başkanı sorumludur. Herhangi bir liman başkanlığının yetki alanı içinde bulunmayan iç sulardaki iç su araçlarının kayıtları, ilgili mevzuatına uygun olarak belediye başkanlıklarınca tutulacak kütüklere yapılır. Belediye başkanlıklarınca tutulacak bağlama kütüğünün tutulmasından belediye başkanı sorumludur. Bu madde kapsamındaki iç sularda hangi belediyenin yetkili olacağı yönetmelikle belirlenir. Yetkili belediyeler bir ay içinde kütükle ilgili teşkilatını kurar.

Kayıt için başvuru, mevcut gemi, deniz ve iç su aracı için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay, yeni kayıt altına alınacak veya kayıt değişikliği yapılacak gemi, deniz ve iç su aracı için iktisap tarihinden itibaren bir ay içerisinde malik veya işleteni tarafından yazılı olarak yapılır. Bu sürelerde kayıt başvurusunda bulunulmayan gemi, deniz ve iç su araçları, ilgili liman başkanlığınca; yukarıdaki fıkrada belirtilen iç sularda ise ilgili belediyelerce resen tescil edilir.

Bağlama kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının mülkiyetinin devrini amaçlayan sözleşmelerin ilgili liman veya belediye başkanlıkları huzurunda yapılması zorunludur. Aksi takdirde sözleşme geçersiz olur.

Yabancı uyruklu gerçek kişilere ait ve özel kullanıma mahsus gemi, deniz ve iç su araçları, talep ve Denizcilik Müsteşarlığınca uygun bulunması halinde bağlama kütüklerine kaydedilebilirler. Bu şekilde kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçları, 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 823 üncü maddesi hükümlerine bağlı olmaksızın Türk Bayrağı çekerler. Ancak, 19/4/1926 tarihli ve 815 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

Bağlama kütüğüne kayıt edilecek her bir gemi, deniz ve iç su aracı için ruhsatname düzenlenir. Ruhsatnameler bağlama kütüğünün tutulduğu liman başkanlığı veya belediye tarafından her yıl vize edilir. Vizenin geçerlik süresi bir yıldır. Süresinde vize edilmeyen ruhsatnameler geçersizdir. Ruhsatname ve bunların vizeleri, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (8) sayılı tarifinin “XIII- Bağlama kütüğü ruhsatnamelerinden ve bunların vizelerinden alınacak harçlar” bölümünde belirlenen harca tabidir. Ruhsatname ve vize işlemleri yapılabilmesi için, harcın peşin olarak ödenmesi gerekir. Ruhsatnamenin düzenlendiği yıl ayrıca vize harcı alınmaz. Özel kullanıma tahsisli gemi, deniz ve iç su araçları için düzenlenen ruhsatnameler beş yıla kadar vize edilebilir ve bu durumda harç, içinde bulunulan yıl tarifesi esas alınarak her bir yıl için ayrı ayrı hesaplanarak tahsil edilir. Ruhsatnameyi düzenleyen veya vize işlemlerini yapan kamu görevlileri, harcın ödenmesinden mükellefle birlikte müteselsilen sorumludur. Bağlama kütüğüne kayıtlı ve geçerli ruhsatnameye sahip gemi, deniz ve iç su araçları, her türlü gemi sağlık resmi ve fener ücretinden muaftır.

Ruhsatnamesi olmayan veya zamanında vize işlemi yapılmayan gemi, deniz ve iç su aracının maliki ve işletenine, tescil edilmemesi nedeniyle tahsil edilemeyen ruhsat ve vize harç tutarının iki katı idari para cezası verilir ve bu gemi, deniz ve iç su araçlarına, denizcilik mevzuatına göre verilmesi zorunlu belgeleri düzenlenmez, liman veya iç su dâhilinde bile olsa sefere çıkmasına izin verilmez.

İdari para cezaları liman başkanlıkları ve belediyeler tarafından verilir. Bu madde uyarınca verilecek idari para cezaları bir ay içerisinde ödenir. Bu idari para cezaları hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

Bağlama kütüğünün tutulması, liman başkanlıklarının ve belediyelerin yetki ve sorumlulukları, kayıt, terkin, ruhsatname düzenlenmesi, idari para cezası verilmesi ve mali hükümler ile bu maddenin uygulanmasına dair diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, mali

konularda Maliye Bakanlığının uygun görüşünü almak kaydıyla Denizcilik Müsteşarlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 2 – 18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun;

- a) 1 inci maddesinin (c) bendi,
- b) 3 üncü maddesinde yer alan “, belediye veya liman” ibaresi,
- c) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “; özel amaçla kullanılan yat, kotra ve her türlü motorlu tekneler (III) sayılı tarifeye” ibaresi ile maddede yer alan (III) sayılı tarife,
- ç) 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “, liman veya belediye” ibaresi,
- d) 8 inci maddesinde yer alan “, liman veya belediye” ibaresi,
- e) 9 uncu maddesinin beş ve altıncı fıkrasında yer alan “, (III)” ibareleri,
- f) 10 uncu maddesinin son fıkrasında yer alan “, (III) sayılı tarife için ödenecek vergi miktarlarının hesaplanmasında ise 1 Yeni Kuruşun” ibaresi,
- g) 11 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “, motor gücü birimi (BG)” ibaresi,
- h) 13 üncü maddesinin; (a) ve (c) bentlerinde yer alan “, belediye veya liman” ibareleri, (d) bendinin; birinci paragrafında yer alan “, liman ve deniz işletme bölge müdürlükleri, belediyeler veya liman başkanlıkları” ve “denize veya” ibareleri ile ikinci paragrafında yer alan “denize veya” ibaresi,
- ı) 14 üncü maddesinde yer alan “, (III)” ibaresi, metninden çıkarılmıştır.

MADDE 3 – 197 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (19) numaralı bendindeki “trafik” ibaresi “trafik sicili” şeklinde değiştirilmiş; (1) numaralı bendinde yer alan “, deniz, göl ve nehirlerde” ibaresi ile (19) numaralı bendindeki “, belediye veya liman” ibaresi metinden çıkarılmış; (13) ve (14) numaralı bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4 – 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (8) sayılı tarifeye aşağıdaki bölüm eklenmiştir.

“XIII- Bağlama kütüğü ruhsatnamelerinden ve bunların vizelerinden alınacak harçlar:

10/8/1993 tarihli ve 491 sayılı Denizcilik Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre oluşturulan bağlama kütüklerine kaydedilen gemi, deniz ve iç su araçlarına verilecek ruhsatnamelerden ve bunların vizelerinden (Gemi, deniz ve iç su aracının boyuna göre):

- 5 metreden 9 metreye kadar olanlardan (200 TL)
  - 9 metreden 12 metreye kadar olanlardan (400 TL)
  - 12 metreden 20 metreye kadar olanlardan (800 TL)
  - 20 metreden 30 metreye kadar olanlardan (1.600 TL)
  - 30 metreden büyük olanlardan (3.200 TL)
- alınır.

Aracın boyunun tespitinde bir metreden küçük değerler dikkate alınmaz. Münhasıran deniz taşımacılığı ve balıkçılık faaliyetinde kullanılan gemi, deniz ve iç su araçları için alınacak ruhsatname ve yapılacak vize işlemleri bu bölümdeki harçlardan müstesnadır.”

MADDE 5 – Bu Kanun 30/6/2009 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

14/5/2009

[R.G. 16 Mayıs 2009 – 27230]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

UÇUCU MADDELERİN ZARARLARINDAN İNSAN SAĞLIĞININ KORUNMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 5898

Kabul Tarihi: 7/5/2009

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; solumak, koklamak yoluyla veya başka bir şekilde kişilerde bağımlılık yapabilen ürünlerin kontrolünü sağlamak, özellikle çocukların erişimini ve kullanımını önleyerek onları bu maddelerin zararlı etkilerinden korumaktır.

(2) Bu Kanun; kırtasiye malzemesi, boya incelticisi gibi maddeler ile yapıştırıcı olarak kullanılan ve uçucu madde ihtiva eden ürünleri kapsar.

Kontrol

MADDE 2 – (1) Bu Kanun kapsamına giren ürünler, hangi amaçla olursa olsun, çocuklara satılamaz, verilemez. Çocuklar tarafından kullanılabilme ihtimalinin varlığı halinde, bu ürünler yetişkinlere de satılamaz, verilemez.

(2) Bu Kanun kapsamına giren ürünlerin yarattığı sağlık riskleri konusunda çocukları ve gençleri bilinçlendirmek üzere Millî Eğitim Bakanlığı müfredatına gerekli eğitim ve öğretim programları konulur.

(3) Bu Kanun kapsamına giren ürünlerin üretildiği veya kullanıldığı yerlerde çocuklar çalıştırılmaz.

(4) Bu Kanun kapsamına giren ürünler eğitim ve öğretim faaliyetlerinde kullanılamaz. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde ancak su bazlı yapıştırıcılar kullanılabilir. Yükseköğretim kurumları ile mesleki eğitim ve iş eğitimi yapan kurumların, eğitim gereği kullandıkları ve bu kapsama giren ürünler ancak hoş olmayan koku ihtiva etmeleri halinde kullanılabilir. Hoş olmayan koku ve miktarının ne kadar olacağı yönetmelikle belirlenir.

(5) Bu Kanun kapsamına giren ürünlerin üretildiği ve kullanıldığı yerlerde gerekli sağlık tedbirleri alınır.

(6) Bu Kanun kapsamındaki ürün bağımlılarının tedavi ve rehabilitasyonları Sağlık Bakanlığının koordinasyonunda, Sağlık Bakanlığı, ilgili diğer merkezi ve mahalli kurum ve kuruluşlar tarafından, gerekli merkezler açılarak yürütülür.

(7) Bu Kanun kapsamına giren ürünlerin dış ambalajları ile varsa iç ambalajlarına da sağlığa zararlı olduğu ve çocuklara verilemeyeceği görünür ve okunaklı bir şekilde yazılır. Bu uyarı yazılarına resim ve şekiller de eklenebilir. Bu uyarı yazılarının, resim ve şekillerin kaplayacağı alan, toplam alanın yüzde otuzundan az olamaz.

(8) Bu Kanun kapsamına giren ürünlerin su bazlı olmaları veya bu ürünlere hoş olmayan koku katılması için teşvik edici tedbirler alınır.

Ceza hükümleri

MADDE 3 – (1) 2 nci maddenin birinci ve üçüncü fıkralarındaki yükümlülüklere aykırı hareket eden kişiler, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Sağlık için tehlikeli madde temini” başlıklı 194 üncü maddesi hükmüne göre cezalandırılır.

(2) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasına aykırı olarak bu Kanun kapsamına giren ürünleri ihtiva eden yapıştırıcı kırtasiye malzemelerinin eğitim ve öğretim faaliyetinde kullanılmasına izin verenlere, beşyüz Türk Lirası idari para cezası verilir ve bu kırtasiye malzemelerinin eğitim ve öğretim kurumunda kullanılması men edilir.

(3) 2 nci maddenin beşinci fıkrasındaki sağlık tedbirlerini almayan kişiye bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.

(4) 2 nci maddenin yedinci fıkrasındaki yükümlülüğe aykırı hareket edenlere, malın piyasa değerinin iki katı kadar idari para cezası verilir. Ancak, bu cezanın miktarı beşbin Türk Lirasından az olamaz. Ayrıca, bu yükümlülüğe aykırı olarak ambalajlanan malların mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(5) Bu madde hükümlerine göre idari para cezasına ve diğer tedbirlere karar vermeye, mahalli mülki amir yetkilidir.

Yönetmelik

MADDE 4 – (1) Bu Kanunun;

a) 2 nci maddesinin sekizinci fıkrasındaki teşvik edici tedbirler Hazine Müsteşarlığının görüşü alınarak Maliye Bakanlığınca belirlenir.

b) Diğer hükümlerinin uygulanmasına ilişkin esas ve usuller ilgili Devlet bakanlıkları ile İçişleri, Millî Eğitim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik ve Sanayi ve Ticaret bakanlıklarının görüşleri alınarak, Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Yürürlük

MADDE 5 – (1) Bu Kanunun;

a) 2 nci maddesinin dördüncü, beşinci ve yedinci fıkraları yayımı tarihinden itibaren bir yıl sonra,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

14/5/2009

[R.G. 16 Mayıs 2009 – 27230]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelik

Karar Sayısı : 2009/14954

Ekli “Mal Memurlarının Kayyımlığı Hakkında Yönetmelik”in yürürlüğe konulması; Maliye Bakanlığının 30/1/2009 tarihli ve 4570 sayılı yazısı üzerine, 3561 sayılı Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanununun 2 nci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 15/4/2009 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Abdullah GÜL

CUMHURBAŞKANI

MAL MEMURLARININ KAYYIMLIĞI HAKKINDA YÖNETMELİK BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; 3561 sayılı Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanun hükümlerine göre vesayet makamınca 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri uyarınca kayyım olarak tayin edilen mahallin en büyük mal memurunun görev ve yetkilerine, kayyımlık yetkisinin devrine, kayyımlık mallarının yönetimine, yönetimden elde edilecek gelirler ile yapılacak giderlere, görevlilere ödenecek ücretler ile diğer hususlara ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 3561 sayılı Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanun hükümlerine göre, vesayet makamı tarafından kayyım tayin edilen mahallin en büyük mal memurlarının iş ve işlemlerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 3561 sayılı Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanununun 2 nci maddesinin son fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

- a) Bakanlık: Maliye Bakanlığını,
  - b) Hazine: Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri açısından Devlet tüzel kişiliğinin adını,
  - c) Kanun: 18/5/1989 tarihli ve 3561 sayılı Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanunu,
  - ç) Kayyım: Mahallin en büyük mal memurunu,
  - d) Kayyımlık bürosu: Kayyım tarafından; kayyımlık işlemlerini yürütmek üzere millî emlak dairesi başkanlığı, millî emlak müdürlüğü veya malmüdürlüğü millî emlak servisinde görevli memurlardan oluşturulan büroyu,
  - e) Kişi hesabı: Malvarlığı kayyımlıkla idare edilen her bir kişi adına ayrı ayrı açılan banka hesabını,
  - f) Mahallin en büyük mal memuru: İllerin merkez ilçeleri ile büyükşehir belediyesi olan illerin büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçe merkezlerinde (malmüdürlüğü bünyesinde milli emlak servisi bulunan ilçeler hariç) defterdarı; diğer ilçelerde malmüdürünü,
  - g) Yönetim hesabı: Kayyımlıkla idare edilen malvarlığının yönetilmesinin karşılığı olarak kesilen tutarların toplanacağı, kayyım veya görevlendireceği kimsenin para yatırıp çekebileceği banka hesabını,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Görev ve Yetkiler, Yetki Devri, Temsil

Kayyımın görev ve yetkileri

MADDE 5 – (1) Kayyımın görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Malvarlığını yönetmek, işletmek, bakım ve onarımlarını yaptırmak, işgal ve tecavüzlere karşı korumak ve gerekli diğer işlemleri yapmak.
- b) Malvarlığının yönetiminden elde edilen gelirleri tahsil ederek bu Yönetmelikte belirtilen hesaplarda değerlendirmek.
- c) Malvarlığının yönetimiyle ilgili giderleri yönetim hesabından karşılamak.
- ç) İhtiyaç halinde kayyımlık bürosunu oluşturmak.
- d) Kayyımlık iş ve işlemleri ile görevli personele bu Yönetmelikte belirtilen ücretlerin ödemesini yapmak.
- e) Bu Yönetmelikte belirtilen diğer iş ve işlemleri yapmak ya da yaptırmak.

Yetki devri

MADDE 6 – (1) Kayyım olarak atanan mahallin en büyük mal memuru; bu görev ve yetkilerinin bir bölümünü, sınırlarını yazılı olarak açıkça belirlemek kaydıyla, astlarına devredebilir.

(2) Yetki devri, yetkisini devreden kayyımın sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Mal memurunun değişmesi

MADDE 7 – (1) Kayyımın yönetimindeki mallarla ilgili yönetim görevi sona erinceye kadar, kayyım tayin edilen mahallin en büyük mal memuru yerine vekâlet eden veya atanan kimse de vesayet makamından yeni bir karar alınmasına gerek kalmadan kayyımlığa atanmış sayılır.

Temsil

MADDE 8 – (1) Kayyım tayin edilen mal memuru, Hazine avukatı bulunan yerlerdeki dava ve icra işlerinde vereceği yetki belgesi ile Hazine avukatı tarafından temsil olunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Malvarlığının Yönetimine İlişkin Esaslar

Malvarlığının yönetimi

MADDE 9 – (1) Taşınır ve taşınmazlarla haklar, öncelikle kiraya verilmek suretiyle yönetilir. Kira sözleşmelerinin süresi, kayımlıkla yönetim süresi dikkate alınarak belirlenir. Ancak, bir yıl veya daha uzun süreli ürün ve üç yıl veya daha uzun süreli taşınmaz kirası sözleşmeleri yapılması vesayet makamının iznine tabidir. Kiralama işlemleri, işgale uğrayan taşınmazların tahliyesi ve işgal nedeniyle talep edilecek kullanım bedellerinin takip ve tahsili ile diğer konulara ilişkin işlemler, kendisine kayyım atanan kişinin hak ve menfaatleri gözetilerek kayyımca yürütülür.

(2) Taşınır ve taşınmazların satışı, taşınmazların rehnedilmesi ve bunlar üzerinde başka bir aynı hak kurulması vesayet makamının izniyle yapılabilir. Taşınmaz satışı, açık artırma usulüyle yapılır ve ihale vesayet makamının onamasıyla tamamlanmış olur. İstisnai durumlarda taşınmazın niteliği veya değerinin azlığı göz önüne alınarak denetim makamının izniyle pazarlıkla satışa karar verilebilir.

(3) Nakit paralar, vesayet makamının izniyle yapılan taşınır ve taşınmaz satışları ile ortaklığın giderilmesi amacıyla yapılacak taşınmaz satışlarından elde edilen gelirler ve kamulaştırma bedelleri kişi hesaplarına aktararak nemalandırılır.

(4) Hisse senedi, tahvil ve benzeri menkul varlıklar, altın, mücevher, antika gibi değerli eşyalar ile önemli belgeler, malvarlığının yönetimi bakımından bir sakınca yoksa, vesayet makamının gözetimi altında güvenli bir yerde muhafaza edilir. Ancak, borsalarda işlem gören menkul varlıklar ve Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet Borçlanma Senetleri veya bu senetler yerine düzenlenen belgeler, vesayet makamından gerekli izin alınmak suretiyle nakde çevrilerek, kıymetli evraklar ise takip ve tahsili yapılarak kişi hesaplarında nemalandırılır.

(5) Kişi hesabından varsa borçlar ödenir, alacaklar takip ve tahsil edilerek bu hesapta nemalandırılır.

Mal ve hizmet alımı ile yapım işleri

MADDE 10 – (1) Olağan yönetim ve işletme ihtiyaçları dışında kalan taşınır veya diğer hak ve değerlerin alımı ile olağan yönetim sınırlarını aşan yapı işlerinin yapılması vesayet makamının iznine tabidir.

(2) Malvarlığının olağan yönetim ve işletme ihtiyaçları için ihtiyaç duyulan mal ve hizmet alımları ile taşınır ve taşınmazların onarım ve yapım iş ve işlemlerinde doğrudan temin yöntemi esastır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kişi Hesapları

Kişi hesaplarının gelirleri

MADDE 11 – (1) Malvarlığı kayyımın idaresine verilen her kişi adına bankalarda bir hesap açılması esastır. Bu hesap;

- a) Nakit para ile varsa alacakların tahsilinden elde edilen gelirlerden,
  - b) Taşınır ve taşınmazlarla hakların yönetiminden elde edilen gelirin yüzde altmışbeşinden,
  - c) Ortaklığın giderilmesi ve icra yoluyla satışlar dâhil taşınmazların satışından ve kamulaştırılmasından elde edilen gelirlerden,
  - ç) İcra yoluyla satışlar dâhil taşınırların satışından elde edilen gelirlerden,
  - d) Menkul varlıkların gelirinin yüzde doksanbeşinden,
  - e) Faiz gelirlerinin yüzde doksanbeşinden,
  - f) Diğer gelirlerden,
- oluşur.

Kişi hesaplarındaki tutarların değerlendirilmesi

MADDE 12 – (1) Kayyım, kişi hesaplarında toplanan tutarları kendisine kayyım atanan kişinin hak ve menfaatlerini gözetmek suretiyle en verimli şekilde nemalandırmakla mükelleftir. Bu amaçla kayyım, kişi hesaplarında toplanan tutarları; üçer yıllık dönemler halinde en az beş bankadan teklif almak suretiyle en yüksek faiz oranını teklif eden bankadaki hesaplarda nemalandırır.

Kişi hesaplarından yapılacak harcamalar

MADDE 13 – (1) Kayyım tarafından idare edilen malvarlığına ilişkin her türlü vergi, resim, harç, fon ve katılma payı, kat mülkiyetine göre ödenmesi gereken aidat, elektrik, su, ısınma gibi giderler, yapım, bakım, onarım ve muhafaza giderleri ile varsa borç ödemeleri kişi hesaplarından yapılır.

(2) Kayyımlik konusu malın idaresiyle ilgili olarak yapılması gereken ancak, kişi hesabında para olmaması nedeniyle karşılanamayan giderler, yönetim hesabından karşılanır. Bu giderler, ilgilinin gelirleri kişi hesabına yatırıldıktan sonra kanunî faiziyle birlikte tahsil edilerek yönetim hesabına aktarılır.

Kişi hesaplarının muhasebesi

MADDE 14 – (1) Kişi hesaplarının gelir ve giderleri ile ilgili belgeler her bir kişi için ayrı bir dosyada toplanır, gelir ve giderleri kayıt tutulmak suretiyle izlenir.

(2) Her takvim yılı sonu itibarıyla, kişi hesapları ile ilgili yapılan işlemler, elde edilen gelirler, yapılan harcamalar ve malvarlığı değerleri hakkında düzenlenen faaliyet raporunun birer örneği, izleyen yılın mart ayı sonuna kadar 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre vesayet makamına ve Bakanlığa gönderilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yönetim Hesabı

Yönetim hesabının gelirleri

MADDE 15 – (1) Kayyım tarafından idare edilen malvarlığının yönetilmesinin karşılığı olarak;

- Taşınır ve taşınmazlarla hakların yönetim gelirlerinin yüzde otuzbeşi,
  - Para, hisse senedi, tahvil ve benzeri menkul varlıkların yönetim gelirleri ile kişi hesaplarının nemalandırılmasından elde edilecek gelirin yüzde beşi,
- oranında yönetim gideri kesilerek tahsilatı izleyen en geç beş iş günü içinde yönetim hesabına yatırılır.

Yönetim hesabındaki tutarların değerlendirilmesi

MADDE 16 – (1) Kayyım, yönetim hesabında toplanan tutarların en verimli şekilde değerlendirilmesi amacıyla; üçer yıllık dönemler halinde en az beş bankadan teklif almak suretiyle en yüksek faiz oranını teklif eden bankadaki hesaplarda nemalandırabilir veya Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetleri de alabilir.

Yönetim hesabının giderleri

MADDE 17 – (1) Yönetim hesabının giderleri;

- Kayyım ve yetki devrettiği görevlilere, ihtiyaç hâlinde kurulacak kayyımlik bürosu görevlilerine ve kayyımlikla ilgili işlerde görevlendirilenlere verilecek ücretlerden,
  - Kurulması durumunda kayyımlik bürosunun her türlü giderlerinden,
  - Kayyımlikla idare edilen malvarlığının yönetilmesi amacıyla; milli emlak hizmetlerinin yürütülmesi de dâhil olmak üzere, her türlü demirbaş ve kırtasiye alımı, değerlendirme ve bilirkişi ücretleri ile diğer harcamalardan,
- oluşur.

(2) Kayyımlik hizmetlerinin yürütülmesi için zorunlu ihtiyaç halinde; bina kiralanması ve döşenmesi, taşıt alımı veya kiralanması Bakanlığın iznine tabidir.

Yönetim hesabının idaresi

MADDE 18 – (1) Yönetim hesabından ödeme yapmaya ve yaptırmaya kayyım yetkilidir. Kayyım bu yetkisini gerekli hallerde defterdar yardımcısına, millî emlak dairesi başkanına, millî emlak/emlak müdürüne veya ilçelerde malmüdürü/millî emlak müdür yardımcısına devredebilir.

(2) Kayyım tarafından hesabın muhasebe işlemlerini yürütme ve kayıtlarını tutma görevi, birinci fıkrada belirtilen kişilerden birine verilebilir.

(3) Kayyımlik bürosunun bulunması hâlinde, ödeme yapma yetkisi ve muhasebe işlemlerini yürütme görevi büro başkanına verilebilir.

Yönetim hesabının muhasebesi

MADDE 19 – (1) Yönetim hesabının muhasebe dönemi, takvim yılıdır.

(2) Yönetim hesabı, işletme hesabı esasına göre tutulacak işletme hesabı defterinde izlenir. Bu defter bilgisayar ortamında da tutulabilir. Yönetim hesabından alınan taşınırlar ile borç, alacak, avans ve emanetlerin izlenmesini teminen ayrıca kayıt tutulur.

(3) Yapılan işlemler ve elde edilen gelirler hakkında takvim yılı sonunda işletme hesabı özeti ile faaliyet raporu düzenlenir ve birer örneği, izleyen yılın mart ayı sonuna kadar Bakanlığa gönderilir.

ALTINCI BÖLÜM

Kayım ve Görevlilere Ödenecek Ücretler

Ücret ödemelerinde esas alınacak tutar

MADDE 20 – (1) Aylık ödenecek ücretlerin hesaplanmasında esas alınacak tutar; 13.000 gösterge rakamının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca tespit olunan aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunan tutardır.

(2) Bu Yönetmeliğe göre kayyım ve diğer görevlilere ödenecek aylık ve yıllık ücret tutarları, yönetim hesabının bir önceki yıl gelirleri toplamının yüzde yetmişbeşini geçemez. Gerekli hallerde bu oranı on puana kadar artırmaya veya azaltmaya Bakanlık yetkilidir.

Ödenecek ücretler

MADDE 21 – (1) Ödenecek aylık ücretler; 20 nci madde gereğince hesaplanacak tutarın;

a) Kayyım için; Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde yüzde yüzellisini, diğer illerde yüzde yüzyirmibeşini,

b) Kayyım tarafından yetki devredilen veya görevlendirilen;

1) Defterdar yardımcısı veya millî emlak dairesi başkanı için yüzde yüzünü,

2) Millî emlak/emlak müdürleri ve kayyımlik bürosu kurulan illerde büro başkanı için yüzde yetmişbeşini,

3) Millî emlak/emlak müdür yardımcıları için yüzde altmışını,

4) Diğer görevliler için ise yüzde kırkbeşini,

geçemez.

(2) Hazine avukatı tarafından kayyım adına takip edilen dava ve icra işlemleri nedeniyle lehlerine hükmolunup tahsil edilen vekalet ücretleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 146 ncı maddesindeki sınırın iki katını geçmemek üzere ayrıca kendilerine ödenir. Bu vekalet ücretlerinden limit fazlası olan paralar ayrı bir hesapta toplanır ve limitini doldurmayan Hazine avukatları ile muhakemat müdürlüğü bünyesinde görev yapan memurlara 22/3/1983 tarihli ve 83/6259 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Limit Dışı Kalan Vekalet Ücretlerinin Dağıtım Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri kıyas yoluyla uygulanmak suretiyle dağıtılır.

Gelirlerin yetersizliği durumu

MADDE 22 – (1) Yönetim hesabı gelirlerinin yetersizliği nedeniyle, 21 inci maddeye göre belirlenen ücretlerin tamamının ödenememesi durumunda, hesaptaki para dikkate alınarak aynı maddede kademeler arasında belirlenen oranlar korunmak suretiyle ödeme yapılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Malvarlığının iadesi veya Hazineye intikali

MADDE 23 – (1) Kayyımlikla idare edilen malvarlığının iadesi veya Hazineye intikaline ilişkin işlemler 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

Kayyımlik işlemlerinin denetimi

MADDE 24 – (1) Kayyımlik işlemleri; 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu gereğince vesayet dairelerinin denetimine tabidir. Ayrıca, kayyımlik işlem ve hesapları Bakanlıkça gerektiğinde denetletilebilir.

Yürürlük

MADDE 25 – (1) Sayıştay görüşü alınan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 26 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

[R.G. 16 Mayıs 2009 – 27230]

 [İçindekilere dön](#)

Milletlerarası Sözleşme

Karar Sayısı : 2009/14979

5/2/2009 tarihli ve 5836 sayılı Kanunla katılmamız uygun bulunan ekli “Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolü”ne katılmamız; Dışişleri Bakanlığının 7/5/2009 tarihli ve HUMŞ/408 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 7/5/2009 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN

Başbakan

C. ÇİÇEK

B. ARINÇ

A. BABACAN

M. AYDIN

Devlet Bak. ve Başb. Yrd. Devlet Bak. ve Başb. Yrd. Devlet Bak. ve Başb. Yrd. Devlet
Bakanı

H. YAZICI

F. N. ÖZAK

M. Z. ÇAĞLAYAN

F. ÇELİK

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

M. AYDIN

S. A. KAVAF

C. YILMAZ

S. ERGİN

Devlet Bakanı V.

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Adalet Bakanı

M. V. GÖNÜL

B. ATALAY

A. DAVUTOĞLU

M. ŞİMŞEK

Milli Savunma Bakanı

İçişleri Bakanı

Dışişleri Bakanı

Maliye Bakanı

N. ÇUBUKÇU

M. DEMİR

R. AKDAĞ

B. YILDIRIM

Milli Eğitim Bakanı Bayındırlık ve İskân Bakanı Sağlık Bakanı

Ulaştırma Bakanı

M. M. EKER

Ö. DİNÇER

N. ERGÜN

B. YILDIRIM

Tarım ve Köyişleri Bakanı Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı V.

E. GÜNAY

V. EROĞLU

Kültür ve Turizm Bakanı

Çevre ve Orman Bakanı

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİNE YÖNELİK KYOTO PROTOKOLÜ

İşbu Protokol’ün Tarafları,

Bundan sonra “Sözleşme” olarak anılacak olan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’ne katılan Taraflar olup,

2. Madde’de belirtildiği üzere, Sözleşme’nin nihai amacını takip ederek,

Sözleşme’nin hükümlerini hatırda tutarak,

Sözleşme'nin 3. Maddesi'nin rehberliğinde,
Sözleşme'nin Taraflar Konferansı'nın ilk oturumunda alınan 1/CP.1 karar ile kabul edilen Berlin Buyruğu'na uygun olarak,

aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

1. MADDE

İşbu Protokol'ün amacı bakımından, Sözleşme'nin 1. Maddesi'nde bulunan tanımlar uygulanacaktır. İlâveten;

1. "Taraflar Konferansı", Sözleşme'ye katılan Tarafların Konferansı'dır.
2. "Sözleşme", 9 Mayıs 1992 tarihinde New York'ta kabul edilen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'dir.
3. "Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli", Dünya Meteoroloji Örgütü ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından 1988'de ortaklaşa kurulan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'dir.
4. "Montreal Protokolü", 16 Eylül 1987'de Montreal'de kabul edilen ve daha sonra tanzim ve tadil edilmiş haliyle, Ozon Tabakasını İncelten Maddelerle İlgili Protokol'dür.
5. "Mevcut ve Oy Kullanan Taraflar", Sözleşme'de bulunan ve olumlu ya da olumsuz oy kullanan ülkelerdir.
6. "Taraf", metinde başka şekilde belirtilmedikçe işbu Protokol'e Taraf olan anlamındadır.
7. "Ek-I'de yer alan Taraf", Sözleşme'nin Ek-I'inde yer alan Taraf, ya da değişiklik olursa, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 2(g) paragrafı gereği bildirimde bulunmuş olan Taraf anlamındadır.

2. MADDE

1. Ek-I'de yer alan Tarafların her biri, 3. Madde'deki sayısallaştırılmış salım sınırlandırma ve azaltım taahhütlerini yerine getirirken, sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek amacıyla;

(a) Ulusal koşullarına uygun olarak, aşağıdaki politika ve önlemleri uygulayacak ve/veya daha da geliştirecektir.

(i) Ulusal ekonominin ilgili sektörlerinde enerji verimliliğinin artırılması;

(ii) Montreal Protokolü'nce denetlenmeyen sera gazlarının yutaklarının ve haznelerinin, ilgili uluslararası çevre anlaşmalarındaki taahhütlerinin dikkate alınarak korunması ve geliştirilmesi; sürdürülebilir orman yönetimi uygulamaları ile ağaçlandırma ve yeniden ormanlaştırmanın teşvik edilmesi;

(iii) Sürdürülebilir tarım türlerinin, iklim değişikliği mülâhazaları ışığında teşvik edilmesi;

(iv) Yeni ve yenilenebilir enerji türleri, karbondioksiti gideren teknolojiler ile çevre dostu ileri ve yenilikçi teknolojilerin araştırılmaları, teşvik edilmeleri, geliştirilmeleri ve kullanımlarının artırılması;

(v) Sera gazı salımlarına yol açan tüm sektörlerde, Sözleşme'nin amacına ve piyasa araçlarının uygulanmasına aykırı olan piyasa uyumsuzluklarının, mali teşviklerin, vergiler ile gümrük istisnalarının ve sübvansiyonların, kademeli olarak azaltılmaları ya da ortadan kaldırılmaları;

(vi) Montreal Protokolü'nce denetlenmeyen sera gazlarının salımlarını sınırlayan ya da azaltan politikaları ve önlemleri teşvik etmeyi amaçlayan ilgili sektörlerde uygun reformların özendirilmesi;

(vii) Ulaştırma sektöründeki, Montreal Protokolü'nce denetlenmeyen sera gazlarının salımlarının sınırlandırılması ve/veya azaltılmasına yönelik önlemlerin teşvik edilmesi;

(viii) Metan gazı salımlarının gerek atık yönetiminde geri kazanım ve kullanım sırasında, gerek enerji üretimi, nakli ve dağıtım aşamasında sınırlandırılması ve/veya azaltılması.

(b) Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 2(e) (i) paragrafı uyarınca, işbu Madde'de kabul edilen politikaların ve önlemlerin bireysel ve müşterek etkinliğini arttırmak için, diğer Ek-I

Taraflarıyla işbirliği yapacaktır. Bu amaçla, sözü edilen Taraflar; karşılaştırılabilirlik, şeffaflık ve etkinliklerinin iyileştirilmesi yollarının geliştirilmesi de dahil olmak üzere, bu politikalar ve önlemler ile ilgili deneyim paylaşımı ve bilgi alışverişi konularında adımlar atacaklardır. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, ilk oturumunda ya da mümkün olabilen en kısa sürede, böyle bir işbirliğini kolaylaştırmanın yollarını ilgili tüm bilgileri dikkate almak suretiyle değerlendirecektir.

2. Ek-I'de yer alan Taraflar, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü ve Uluslararası Denizcilik Örgütü ile çalışarak, havacılık ve depo yakıtlarından kaynaklanan ve Montreal Protokolü'nce denetlenmeyen sera gazları salımlarının sınırlandırılmasına ya da azaltılmasına çalışacaklardır.

3. Ek-I'de yer alan Taraflar; iklim değişikliğinin olumsuz etkileri ve uluslararası ticarete olan etkileri içeren olumsuz etkiler ile, Sözleşme'nin 3. Maddesi'ni dikkate alarak, bilhassa gelişmekte olan Taraf ülkeler ve özellikle, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 8. ve 9. paragraflarında tanımlanan Taraf ülkeler üzerindeki sosyal, çevresel ve ekonomik tesirleri en aza indirecek şekilde, işbu 2. Madde'deki politikaları ve önlemleri yürütmeye çaba göstereceklerdir. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, işbu paragraftaki hükümlerin yerine getirilmesini teşvik amacıyla, uygun olan ilâve eylemleri gerçekleştirebilir.

4. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, farklı ulusal koşullar ve olası etkileri göz önünde tutarak, yukarıdaki 1(a) paragrafındaki politika ve önlemlerden birini koordine etmenin yararlı olacağına karar verirse, bu politika ve önlemlerin koordinasyonunun oluşturulmasına yönelik yol ve araçları değerlendirecektir.

3. MADDE

1. Ek-I'de yer alan Taraflar, 2008–2012 yıllarını kapsayan taahhüt döneminde, Ek-A'da sıralanan insan faaliyetlerinin neden olduğu karbondioksit eşdeğeri sera gazlarının salımları toplamını, 1990 yılı seviyelerinin en az yüzde 5 aşağısına indirmek için, Ek-B'de kayıtlı sayısallaştırılmış salım sınırlandırma ve azaltım taahhütlerine uygun olarak ve işbu Madde'nin hükümleri gereğince hesaplanarak tayin edilmiş olan miktarları aşmamasını, bireysel ya da müştereken sağlayacaklardır.

2. Ek-I'de yer alan Tarafların her biri, 2005 yılına kadar işbu Protokol'deki taahhütlerini gerçekleştirme konusunda kanıtlanabilir bir ilerleme kaydetmiş olacaktır.

3. Her taahhüt döneminde, karbon stoklarında doğrulanabilir değişiklikler olarak ölçülen, 1990 yılından itibaren doğrudan insan etkisiyle arazi kullanımındaki değişim ve ormanlaştırma, yeniden ormanlaştırma ve ormansızlaşma ile sınırlı ormancılık etkinlikleri sonucu sera gazlarının kaynaklarca salımı ve yutaklarca uzaklaştırılmasındaki net değişiklikler, Ek-I'de yer alan Tarafların her birinin işbu Madde'deki taahhütlerini karşılamada kullanılacaktır.

Bu etkinliklere bağlı sera gazlarının kaynaklarca salımı ve yutaklarca uzaklaştırılması şeffaf ve doğrulanabilir bir şekilde bildirilecek ve 7. ve 8. Maddelere göre gözden geçirilecektir.

4. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın ilk oturumundan önce, Ek-I'de yer alan Tarafların her biri, Bilimsel ve Teknolojik Danışma Yardımcı Organı tarafından ele alınması için, 1990'daki karbon stoklarının seviyesinin belirlenmesi ve sonraki yıllarda karbon stoklarında meydana gelen değişikliklerin hesaplanabilmesi amacıyla veri sağlayacaktır. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, ilk oturumunda ya da daha sonra mümkün olan en erken zamandaki oturumunda, belirsizlikleri, raporlamadaki şeffaflığı, doğrulanabilirliği, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin metodolojik çalışmalarını ve 5. Madde'ye uygun olarak Bilimsel ve Teknolojik Danışma Yardımcı Organı tarafından sunulan tavsiye ve Taraflar Konferansı'nın kararlarını dikkate alarak; tarım toprakları, arazi kullanımındaki değişim ve ormancılık gruplarında sera gazlarının kaynaklarca salımı ve yutaklarca uzaklaştırılmasındaki değişikliklerle ilgili ilâve insan kaynaklı etkinliklerin hangilerinin, ne

şekilde Ek-I'de yer alan Taraflar için tayin edilmiş miktarlara eklenmesi ya da çıkarılmasına yönelik usûller ve rehber ilkeler hakkında karar verecektir. Böyle bir karar, ikinci ve takip eden taahhüt dönemlerinde geçerli olacaktır. Bir Taraf, insan kaynaklı bu ek faaliyetlerle ilgili böyle bir kararı, faaliyetlerin 1990'dan beri yürürlükte olması şartıyla, ilk taahhüt döneminde uygulamayı tercih edebilecektir.

5. Ek-I'de yer alan Taraflardan, baz yılı ya da dönemi, Taraflar Konferansı'nın ikinci oturumunda alınan 9/CP.2 sayılı karar uyarınca belirlenmiş olan piyasa ekonomisine geçiş sürecindeki, işbu Madde'deki taahhütlerini yerine getirmede o baz yılı ya da dönemi kullanacaklardır. Ayrıca, Sözleşme'nin 12. Maddesi kapsamında ilk ulusal bildirimini henüz sunmamış, Ek-I'de bulunan piyasa ekonomisine geçiş sürecindeki diğer herhangi bir Taraf, işbu Madde'deki taahhütlerini yerine getirmek için 1990 yılı dışında tarihsel bir baz yılı ya da dönemi kullanma niyetini işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'na bildirebilir. İşbu Protokol'ün Taraflar Toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı böyle bir bildirim kabulü hususunda karar verecektir.

6. Ek-I'de yer alan piyasa ekonomisine geçiş sürecindeki Taraflara, işbu Madde'nin hükmüne girenlerin dışında kalan, işbu Protokol'deki taahhütlerini yerine getirmelerinde, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 6. paragrafını dikkate alınarak, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı tarafından belirli bir ölçüde esneklik sağlanacaktır.

7. Sayısallaştırılmış salım sınırlandırma ve azaltımın ilk taahhüt dönemi olan 2008–2012 yılları arasında, Ek-I'deki her bir Taraf için tayin edilmiş miktar, 1990 yılında, ya baz yılında, ya da yukarıdaki 5. paragrafa göre belirlenen dönemde, gazlarının salımları toplamının, kendisi için Ek-B'de kaydedilen yüzde değerinin beşle çarpılmasına eşit olacaktır. 1990 yılında arazi kullanımındaki değişiklikler ve ormancılık faaliyetleri, sera gazları salımlarında net bir kaynak oluşturmuş olan Ek-I ülkeleri için tayin edilmiş miktarın hesaplamaları bakımından, 1990 yılı salımları, baz yılı veya dönemi, bu kaynaklardan salınan, insanın neden olduğu karbondioksit eşdeğeri sera gazı toplam salımlarını, 1990 yılında arazi kullanımı değişikliği sonucu yutakların yaptığı uzaklaştırma düşürülmüş olarak içerir.

8. Ek-I'de yer alan Taraflardan herhangi biri, yukarıdaki 7. paragrafta atıfta bulunulan hesaplama amacıyla hidroflorokarbon, perflorokarbon ve kükürt heksaflorür için 1995 yılını baz yıl olarak kullanabilir.

9. Ek-I'de yer alan Tarafların müteakip dönemler için taahhütleri, 21. Madde'nin 7. paragrafındaki hükümlere göre kabul edilecek olan, işbu Protokol'ün Ek-B'sindeki değişikliklerle belirlenecektir. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, yukarıdaki 1. paragrafta atıfta bulunulan ilk taahhüt döneminin bitiminden en az yedi yıl önce bu taahhütleri değerlendirmeye başlayacaktır.

10. Bir Taraf'ın diğer bir Taraf'tan, 6. ya da 17. Maddelerdeki hükümlere uygun olarak edindiği herhangi bir salım azaltım birimi ya da tayin edilmiş miktarın bir kısmı, edinen Taraf için tayin edilmiş miktara ilâve edilecektir.

11. Bir Taraf'ın diğer bir Taraf'a, 6. ya da 17. Maddelerdeki hükümlere uygun olarak aktardığı herhangi bir salım azaltım birimi ya da tayin edilmiş miktarın bir kısmı, aktaran Taraf için tayin edilmiş miktardan düşülecektir.

12. Bir Taraf'ın diğer bir Taraf'tan, 12. Madde'nin hükümlerine uygun olarak edindiği onaylanmış salım azaltımları, edinen Taraf için tayin edilmiş miktara eklenecektir.

13. Ek-I'de yer alan Taraflardan birinin salımları, bir taahhüt döneminde işbu Madde hükmünde tayin edilmiş miktarın altındaysa, oluşan fark, o Taraf'ın isteği üzerine, müteakip taahhüt dönemlerinde o Taraf için tayin edilmiş miktara ilâve edilecektir.

14. Ek-I'de yer alan Taraflardan her biri, yukarıdaki 1. paragrafta bahse konu taahhütlerini, özellikle, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 8. ve 9. paragraflarında belirlenmiş olan gelişmekte olan Taraf ülkeler üzerindeki olumsuz sosyal, çevresel ve ekonomik etkileri asgariye indirecek şekilde yerine getirmek için gayret gösterecektir. İşbu paragrafların yürütülmesi hususunda Taraflar Konferansı'nın ilgili kararları doğrultusunda, işbu

Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, işbu paragraflarda atıfta bulunulan Taraflar üzerinde iklim değişikliğinin olumsuz etkileri ve/veya karşı önlemlerin etkilerinin en aza indirilmesi için gerekli olan eylemlerin neler olduğunu ilk oturumunda ele alacaktır. Ele alınacak konular arasında mali kaynak oluşturulması, sigorta ve teknoloji transferi yer alacaktır.

4. MADDE

1. 3. Madde hükmündeki taahhütlerini müştereken yerine getirme konusunda bir anlaşmaya varmış olan Ek-I'de yer alan Taraflar, Ek-A'da sıralanan insan faaliyetlerinin neden olduğu karbondioksit eşdeğeri sera gazları salımları toplamının bileşik yekûnunun, Ek-B'de kaydedilen sayısallaştırılmış salım sınırlandırma ve azaltım taahhütleri uyarınca ve 3. Madde hükümlerine uygun olarak hesaplanıp tayin edilmiş miktarları aşmaması koşuluyla, bu taahhütlerini yerine getirmiş addedileceklerdir. Anlaşmaya varan Taraflardan her birine tahsis edilen salım düzeyinin sınırları o anlaşmada belirlenecektir.

2. Böyle bir anlaşmaya varan Taraflar, işbu Protokol'ün onaylanma, kabul veya uygun bulma ve katılma belgelerinin sunulması tarihinde anlaşma şartlarını sekreteryaya bildireceklerdir. Bunun üzerine, sekreteryaya, Sözleşme'nin Taraflarını ve imzacılarını anlaşma şartları hakkında bilgilendirecektir.

3. Bu anlaşma 3. Madde'nin 7. paragrafında belirtilen taahhüt dönemi boyunca uygulamada kalacaktır.

4. Müştereken hareket eden Tarafların, bir bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu çerçevesinde ve bu kuruluşla birlikte hareket etmeleri durumunda, işbu Protokol'ün kabulünden sonra kuruluş düzenindeki herhangi bir değişiklik, işbu Protokol'deki mevcut taahhütlerini etkilemeyecektir. Kuruluşun düzenindeki herhangi bir değişiklik, sadece, o değişikliğin ardından kabul edilen 3. Madde hükmündeki taahhütler açısından uygulanacaktır.

5. Böyle bir anlaşmanın Taraflarının toplam müşterek salım azaltımları seviyesine ulaşmada başarısızlığı söz konusu olduğunda, bu anlaşmaya katılan her bir Taraf anlaşmada belirlenen kendi salım seviyelerinden sorumlu olacaklardır.

6. Müştereken hareket eden Tarafların, kendisi de işbu Protokol'e Taraf olan bir bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu çerçevesinde ve bu kuruluşla birlikte hareket etmeleri durumunda, toplam müşterek salım azaltımları seviyesini elde etmede bir başarısızlık söz konusu olduğunda, bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşunun üye Devletlerinin her biri münferiden ve 24. Madde'ye göre hareket eden bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşuyla birlikte, işbu Madde'ye uygun olarak bildirdiği kendi salım seviyelerinden sorumlu olacaklardır.

5. MADDE

1. Ek-I'de yer alan Tarafların her biri, birinci taahhüt döneminin başlamasından en geç bir yıl önce, Montreal Protokolü'nce denetlenmeyen, insan faaliyetlerinin neden olduğu tüm sera gazlarının kaynaklardan salımları ve yutaklarca uzaklaştırılmalarının hesaplanması için ulusal bir sistemi yürürlüğe koyacaklardır. Aşağıdaki 2. paragrafta belirlenen yöntemleri kapsayacak olan bu ulusal sistemler için gerekli rehber ilkeler, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın ilk oturumunda karara bağlanacaktır.

2. Montreal Protokolü'nce denetlenmeyen, insan faaliyetlerinin neden olduğu tüm sera gazlarının kaynaklardan salımları ve yutaklarca uzaklaştırılmalarının hesaplanmasına ilişkin yöntemler, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nce kabul edilenler ve Taraflar Konferansı'nın üçüncü oturumunda üzerinde mutabık kalınanlar olacaktır. Bu yöntemlerin kullanılmadığı yerlerde, uygun düzenlemeler işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın ilk oturumunda üzerinde uzlaşılan yöntemlere göre yapılacaktır. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, diğerlerinin yanı sıra, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin çalışmaları ile Bilimsel ve Teknolojik Danışma Yardımcı Organı'nca sunulan tavsiyeler temelinde, Taraflar Konferansı'nın ilgili kararlarını bütünüyle dikkate almak suretiyle, bu yöntem ve düzenlemeleri düzenli olarak gözden geçirecek ve uygun görürse değiştirecektir. Yöntem ve

düzenlemelere ilişkin herhangi bir değişiklik, bu değişikliğin akabinde benimsenen herhangi bir taahhüt döneminde, sadece 3. Madde hükmündeki taahhütlere uygunluğunu saptamak amacıyla kullanılacaktır.

3. Ek-A'da kaydedilen, insan faaliyetlerinin neden olduğu sera gazlarının kaynaklardan salımlarının karbondioksit eşdeğerinin ve yutaklarca uzaklaştırılmalarının hesaplanmasında kullanılan küresel ısınma potansiyelleri, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nce kabul edilenler ve Taraflar Konferansı'nın üçüncü oturumunda üzerinde mutabık kalınanlar olacaktır. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, diğerlerinin yanı sıra, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli çalışmaları ile Bilimsel ve Teknolojik Danışma Yardımcı Organı'nca sunulan tavsiyeler temelinde, Taraflar Konferansı'nın ilgili kararlarını bütünüyle dikkate alarak, her bir sera gazının küresel ısınma potansiyelini düzenli olarak gözden geçirecek ve uygunsa değiştirecektir. Bir küresel ısınma potansiyeline ilişkin herhangi bir değişiklik, bu değişikliğin akabinde benimsenen herhangi bir taahhüt döneminde, sadece 3. Madde hükmündeki taahhütlere uygulanacaktır.

6. MADDE

1. Ek-I'deki herhangi bir Taraf, 3. Madde'deki taahhütlerini yerine getirmek amacıyla, aşağıdaki şartlara uyduğu takdirde, ekonominin herhangi bir sektöründe, insan faaliyetlerinin neden olduğu sera gazlarının kaynaklardan salımlarının azaltımını ya da insan kökenli yutaklarca uzaklaştırılmasının artırılmasını amaçlayan projelerden elde edilen salım azaltım birimlerini diğer herhangi bir Taraf'a, aşağıdaki şartlarda aktarabilir veya edinebilir:

(a) Böyle bir projenin, ilgili Tarafların onayını alması gerekmektedir;

(b) Böyle bir projenin, kaynaklarca salımların azaltılmasının ya da yutaklarca uzaklaştırılmasının artırılmasına ilâve katkı sağlaması gerekmektedir;

(c) 5. ve 7. Maddeler hükmündeki yükümlülüklere uymuyor ise, herhangi bir salım azaltım birimi alamayacaktır;

(d) Salım azaltım birimlerinin edinilmesi, 3. Madde hükmündeki taahhütlerin yerine getirilmesine yönelik olarak ülke içi faaliyetleri tamamlayıcı olacaktır.

2. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, ilk oturumunda veya ondan sonraki mümkün olabilen en kısa sürede, doğrulama ve raporlama dahil olmak üzere, işbu Madde'nin uygulanması için gerekli rehber ilkeleri ayrıntılı olarak bir kere daha inceleyecektir.

3. Ek-I'de yer alan bir Taraf, tüzel kişileri, kendi sorumluluğu altında, işbu Madde hükmünde, salım azaltım birimlerinin oluşturulması, aktarılması ya da edinilmesine yönelik faaliyetlere katılmaya yetkili kılabilir.

4. Ek-I'de yer alan bir Taraf için işbu Madde'de atıfta bulunulan şartların uygulanmasına dair bir sorun 8. Madde'nin ilgili hükümlerine uygun olarak belirlenirse; uygunluk sorunu çözülene kadar, böyle birimlerin bir Tarafça 3. Madde'deki taahhütlerini karşılama kullanılmaması şartıyla, salım azaltım birimlerinin aktarılması ve edinilmesi, sorun tespit edildikten sonra devam edebilir.

7. MADDE

1. Ek-I'de yer alan her bir Taraf, aşağıdaki 4. paragraf uyarınca belirlenecek olan, 3. Madde'ye uygunluğunu sağlamak amacıyla gerekli ilâve bilgileri, Taraflar Konferansı'nın ilgili kararları gereğince, Montreal Protokolü'nce denetlenmeyen, insan faaliyetlerinin neden olduğu sera gazlarının kaynaklardan salımlarına ve yutaklarca uzaklaştırılmasına ilişkin yıllık envanterlerine dahil edecektir.

2. Ek-I'de yer alan her bir Taraf, aşağıdaki 4. paragraf uyarınca belirlenecek olan, işbu Protokol hükmündeki taahhütlerine uygunluğunu göstermek için gerekli ilâve bilgileri Sözleşme'nin 12. Maddesi'ne göre sunulan ulusal bildirimlerine dahil edecektir.

3. Ek-I'de yer alan her bir Taraf, işbu Protokol ilgili Taraf bakımından yürürlüğe girdikten sonraki taahhüt döneminin ilk yılı için Sözleşme kapsamında yapılması gereken ilk envanter ile başlayarak, yukarıdaki 1. paragrafta istenen bilgileri yıllık olarak sunacaktır. Bu durumdaki her bir Taraf, işbu Protokol kendisi için yürürlüğe girdikten ve aşağıdaki 4.

paragrafta verildiği şekliyle rehber ilkeler kabul edildikten sonra, Sözleşme kapsamında yapılması gereken ilk ulusal bildirimının bir parçası olarak yukarıdaki 2. paragrafta istenen bilgileri sunacaktır. İşbu Madde'de istenilen bilgilerin daha sonra sunulma sıklığı, Taraflar Konferansı'nca karara bağlanan, ulusal bildirimlerin sunulması takvimi dikkate alınarak, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nca belirlenecektir.

4. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, Ek-I'de yer alan Tarafların ulusal bildirim hazırlamaları için Taraflar Konferansı'nca kabul edilen rehber ilkeleri dikkate alarak, işbu Madde'de istenilen bilgilerin hazırlanması için gerekli rehber ilkeleri ilk oturumunda kabul edecek ve ondan sonra düzenli aralıklarla gözden geçirecektir. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, tayin edilen miktarların hesaplanması için gerekli usûlleri de ilk taahhüt döneminden önce karara bağlayacaktır.

8. MADDE

1. Ek-I'de yer alan her bir Taraf'ın 7. Madde hükmünde sunduğu bilgi, Taraflar Konferansı'nın ilgili kararları uyarınca ve aşağıdaki 4. paragrafta işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nca bu amaç için kabul edilen rehber ilkelere uygun olarak, uzman gözden geçirme ekibi tarafından gözden geçirilecektir. Ek-I'de yer alan her bir Taraf'ın 7. Madde'nin 1. paragrafı hükmünde sunduğu bilgi, salım envanterleri ve tayin edilmiş miktarların yıllık derlenmesi ve hesaplanmasının bir parçası olarak gözden geçirilecektir. Buna ilâveten, 7. Madde'nin 2. paragrafı hükmünde Ek-I'de yer alan her bir Taraf'ın sunduğu bilgi, bildirimlerin gözden geçirilmesinin bir parçası olarak gözden geçirilecektir.

2. Uzman gözden geçirme ekipleri, sekretarya tarafından koordine edilecek ve Taraflar Konferansı'nın bu amaç için hazırladığı rehberine uygun olarak Sözleşme'nin Taraflarınca ve uygun görülürse hükümetlerarası kuruluşlarca aday gösterilenler arasından seçilecek uzmanlardan oluşacaktır.

3. Gözden geçirme süreci, işbu Protokol'ün bir Tarafça uygulanmasına yönelik tüm veçhelerinin tam ve kapsamlı bir teknik değerlendirmesini içerecektir. Uzman gözden geçirme ekipleri, ilgili Taraf'ın taahhütlerinin uygulanmasını değerlendirerek ve taahhütlerin gerçekleştirilmesindeki olası sorunlar ile etkenleri belirleyerek, işbu Protokol'ün Taraflar Toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'na bir rapor hazırlayacaktır. Bu raporlar, sekretarya tarafından Sözleşme'nin tüm Taraflarına dağıtılacaklardır. Sekretarya, bu raporlarda belirtilen uygulama hakkındaki sorunları, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nca yapılacak ayrıntılı bir değerlendirme için listeleyecektir.

4. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, Taraflar Konferansı'nın ilgili kararlarını göz önünde tutarak, uzman gözden geçirme ekiplerince işbu Protokol'ün yürütülmesinin incelenmesine dair rehber ilkeleri ilk oturumunda kabul edecek ve ondan sonra düzenli aralıklarla gözden geçirecektir.

5. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, Uygulama Yardımcı Organı ve uygun görüldüğü takdirde, Bilimsel ve Teknolojik Danışma Yardımcı Organı'nın desteğiyle;

(a) 7. Madde hükmünde Taraflarca sunulan bilgi ve işbu Madde hükmünde yürütülmüş olan uzman gözden geçirmelerin raporlarını;

(b) Tarafların sordukları soruların yanı sıra, yukarıdaki 3. paragrafta sekretarya tarafından kaydedilen uygulama hakkındaki sorunları değerlendirecektir.

6. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, yukarıdaki 5. paragrafta atıfta bulunulan bilgileri değerlendirdikten sonra, işbu Protokol'ün yürütülmesi konusunda gerek duyulan herhangi bir konu hakkında kararlar alacaktır.

9. MADDE

1. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, ilgili teknik, sosyal ve ekonomik bilgilerin yanı sıra iklim değişikliği ve etkilerine ait mevcut bilimsel bilgi ve değerlendirmelerin ışığında, işbu Protokol'ü düzenli olarak gözden geçirecektir. Böyle gözden geçirmeler, Sözleşme ile ilgili değerlendirmelerle, özellikle Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 2(d) paragrafı ve 7. Maddesi'nin 2(a) paragrafında istenen değerlendirmelerle koordineli olarak yürütülecektir. İşbu Protokol'ün Taraflar Toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, bu gözden geçirmeleri esas alarak uygun eylemi gerçekleştirecektir.

2. İlk gözden geçirme, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın ikinci oturumunda gerçekleşecektir. Daha sonraki gözden geçirmeler düzenli aralıklarla ve zamanında yapılacaktır.

10. MADDE

Tarafların hepsi, ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklarını ve özgün ulusal ve bölgesel kalkınma önceliklerini, amaçlarını ve koşullarını dikkate alarak, Ek-I Dışı Taraflar için yeni taahhütler ortaya koymadan, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 1. paragrafındaki mevcut taahhütleri teyit etmek suretiyle ve Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 3, 5. ve 7. paragraflarını gözönünde tutarak, sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirebilmek için bu taahhütlerin yerine getirilmesindeki ilerlemeye devam ederek, şunları yapacaklardır:

(a) Taraflar Konferansı'nca kabul edilen ulusal bildirim hazırlığına ait rehber ilkelere uygun olarak, Montreal Protokolü'nce denetlenmeyen, insan faaliyetlerinin neden olduğu sera gazlarının kaynaklarca salımlarına ve yutaklarca uzaklaştırılmalarına ilişkin ulusal envanterlerin hazırlanması ve düzenli olarak güncelleştirilmesi amacıyla, Taraflar Konferansı'nca kararlaştırılacak olan karşılaştırılabilir yöntemleri kullanarak, her bir Taraf'ın sosyo-ekonomik şartlarını yansıtan yerel salım faktörlerinin, etkinlik verilerinin ve/veya modellerinin kalitesinin iyileştirilmesi için, uygun ve mümkün olabildiği yerde, maliyet-etkin ulusal, uygun olduğu ölçüde, bölgesel programlar düzenlemek;

(b) İklim değişikliğini azaltıcı önlemleri ve iklim değişikliğine yeterli uyum sağlayıcı önlemleri içeren ulusal ve uygun olduğu yerlerde bölgesel programlar düzenlemek, uygulamak, yayımlamak ve düzenli olarak güncellemek;

(i) Bu programlar, diğerlerine ilâveten, enerji, ulaştırma ve sanayi sektörlerinin yanı sıra tarım, ormancılık ve atık yönetimi ile ilgili olacaktır. Ayrıca, arazi planlamasının iyileştirilmesine yönelik uyum teknolojileri ve yöntemler, iklim değişikliğine olan uyumu arttıracaktır.

(ii) Ek-I'de yer alan Taraflar, 7. Madde'ye uygun olarak, ulusal programları dahil olmak üzere, işbu Protokol'deki eylemle ilgili bilgi sunacaklardır ve diğer Taraflar, sera gazlarının artışlarının azaltımı ve yutaklarca uzaklaştırılmalarının arttırılması, kapasite geliştirme ve uyum önlemleri dahil olmak üzere, iklim değişikliği ve olumsuz etkilerinin ele alınmasına katkıda bulunduğuna inandıkları önlemleri içeren programlar hakkındaki bilgiyi, uygun olması durumunda, ulusal bildirimlerine dahil etmeye çalışacaklardır.

(c) Kamunun sahip olduğu ya da kamuda mevcut çevreye duyarlı teknolojilerin etkin transferine ilişkin politika ve programların oluşturulması ve çevreye duyarlı teknolojilerin transferini teşvik etmek, geliştirmek ve erişimini arttırmak için özel sektöre uygun bir ortam oluşturulması dahil olmak üzere, özellikle gelişmekte olan ülkelerle, iklim değişikliği ile ilgili çevreye duyarlı teknolojilerin, teknik bilgi uygulamalarının ve süreçlerin geliştirilmesi, uygulanması, yaygınlaştırılması için etkin yöntemlerin teşvikinde işbirliği yapmak ve bunların teşvik edilmesi, kolaylaştırılması, finansmanı, uygun olması durumunda, transferi ve erişimi için tüm uygulanabilir önlemleri almak;

(d) Bilimsel ve teknik araştırmalarda işbirliği yapmak ve iklim sistemiyle ilgili belirsizliklerin, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin ve çeşitli karşı stratejilerin ekonomik ve sosyal sonuçlarının azaltılmasına yönelik veri arşivlerinin geliştirilmesini ve sistematik gözlem sistemlerinin geliştirilmesini ve sürdürülmesini teşvik etmek ve Sözleşme'nin 5. Maddesi'ni gözönünde tutarak, sistematik gözlem konularındaki uluslararası ve

hükümetlerarası çabalara, programlara, araştırma ve ağlara katılmak üzere içsel kapasitelerin ve imkânların geliştirilmesini ve güçlendirilmesini teşvik etmek;

(e) İnsani ve kurumsal kapasite başta olmak üzere, ulusal kapasite geliştirme de dahil eğitim ve yetiştirme programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasında, uygun olduğu yerde, mevcut organların kullanılmasında özellikle gelişmekte olan ülkelerde bu alanda uzman yetiştirebilecek personelin değişimleri veya geçici görevlendirilmelerinde uluslararası düzeyde işbirliği yapmak ve teşvik etmek, ve iklim değişikliği konusunda ulusal düzeyde kamu bilincini ve halkın bilgiye erişimini kolaylaştırmak. Sözleşme'nin 6. Maddesi dikkate alınarak, Sözleşme'deki ilgili organlar aracılığıyla bu faaliyetlerin uygulanması için uygun yöntemler geliştirilmelidir;

(f) Taraflar Konferansı'nın ilgili kararlarına uygun olarak, işbu madde uyarınca yürütölen program ve faaliyetlerle ilgili bilgileri ulusal bildirimlerine dâhil etmek; ve

(g) İşbu Madde'deki taahhütlerin yerine getirilmesi hususunda Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 8. paragrafına özen göstermek.

11. MADDE

1. 10. Madde'nin uygulanmasında, Taraflar, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 4., 5.,7.,8. ve 9. paragraflarındaki hükümleri dikkate alacaklardır.

2. Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 3. paragrafındaki ve 11. Maddesi'ndeki hükümlere uygun olarak, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 1. paragrafının uygulanması çerçevesinde ve Sözleşme'nin finansal mekanizmasının yürütölmüsünden sorumlu kuruluş ya da kuruluşlar aracılığıyla, Sözleşme'nin Ek-II'sinde yer alan gelişmiş Taraf ülkeler ve diğer gelişmiş Taraf ülkeler;

(a) 10. Madde'nin (a) alt paragrafında yer alan, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 1(a) paragrafındaki mevcut taahhütlerin uygulanmasında ilerleme sağlanırken, gelişmekte olan Taraf ülkelerce yapılan ve önceden kabul edilmiş tüm masrafların karşılanması için yeni ve ek malî kaynaklar sağlayacaklar; ve

(b) Ayrıca, 10. Madde'de yer alan ve işbu Madde'ye uygun olarak, Sözleşme'nin 11. Maddesi'nde atıfta bulunulan uluslararası kuruluş ya da kuruluşlarla gelişmekte olan bir Taraf ülke arasında kararlaştırılan, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 1. paragrafındaki mevcut taahhütlerin uygulanmasında ilerleme kaydedilmesine ilişkin önceden kabul edilmiş tüm artan masrafların karşılanması için, teknoloji transferi de dahil olmak üzere, gelişmekte olan Taraf ülkelerce ihtiyaç duyulan finansal kaynakları sağlayacaklardır.

Bu mevcut taahhütlerin yerine getirilmesi, gelişmiş Taraf ülkeler arasında fonların akışındaki yeterlilik ve tahmin edilebilirlik ihtiyacı ile uygun yük paylaşımının önemini dikkate alacaktır. İşbu Protokol'ün kabulünden önce alınan kararlar da dahil olmak üzere, Taraflar Konferansı'nın ilgili kararlarındaki, Sözleşme'nin finansal mekanizmasının işletilmesinden sorumlu kuruluş ya da kuruluşlara yönelik rehber, işbu paragraftaki hükümlere gerekli değişiklikler yapılarak uygulanacaktır.

3. Gelişmiş Taraf ülkeler ve Sözleşme'nin Ek-II'sinde yer alan diğer gelişmiş Taraflar, 10. Madde'nin uygulamasına ilişkin finansal kaynakları ikili, bölgesel ve çok taraflı araçlar yoluyla da sağlayabilirler ve gelişmekte olan Taraf ülkeler de bunlardan yararlanırlar.

12. MADDE

1. Bu bölümde temiz kalkınma mekanizması tanımlanmaktadır.

2. Temiz kalkınma mekanizmasının amacı, Ek-I'de yer almayan Taraflara, sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmek ve Sözleşme'nin nihai amacına katkıda bulunmak üzere destek sağlamak ve Ek-I'de yer alan Tarafların 3. Madde'deki sayısallaştırılmış salım sınırlandırma ve azaltım taahhütlerini yerine getirmelerine yardım etmektir.

3. Temiz kalkınma mekanizması altında:

(a) Ek-I'de yer almayan Taraflar, onaylı salım azaltımı elde edilen proje faaliyetlerinden yararlanacaklardır.

(b) Ek-I'de yer alan Taraflar, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nca belirlendiği şekliyle, 3. Madde'deki sayısallaştırılmış salım

sınırlandırma ve azaltım taahhütlerinin bir kısmını yerine getirmelerine katkıda bulunulmasına yönelik, bu tür proje faaliyetlerinden elde edilen onaylı salım azaltımlarını kullanabilirler.

4. Temiz kalkınma mekanizması, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın yetkisi ve rehberliğine tabi olacak ve bir temiz kalkınma mekanizması icra kurulu tarafından denetlenecektir.

5. Her bir proje faaliyetinden elde edilen salım azaltımları, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nca atanacak yetkili kuruluşlar tarafından aşağıdaki hususlar esas alınarak onaylanacaktır:

- (a) İlgili her bir Taraf'ın kabul ettiği gönüllü katılım;
- (b) İklim değişikliğinin azaltılması ile ilgili gerçek, ölçülebilir ve uzun vadeli yararlar;
- (c) Onaylı proje faaliyetleri olmadığında ortaya çıkacak salımların azaltımına ilâve bir katkıda bulunma.

6. Temiz kalkınma mekanizması, gerektiğinde, onaylı proje faaliyetleri ile ilgili fonların düzenlenmesine yardım edecektir.

7. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, ilk oturumunda, proje faaliyetlerinin bağımsız denetimi ve doğrulanması aracılığıyla şeffaflığın, etkinliğin ve hesap verilebilirliğin sağlanabilmesi amacıyla gerekli usûl ve yöntemleri belirleyecektir.

8. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, onaylı proje faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin bir kısmının, idarî harcamaların karşılanmasında kullanılmasının yanı sıra, özellikle iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine maruz kalan gelişmekte olan ülkelerin uyum masraflarının karşılanmasına yardım etmede kullanılmasını sağlayacaktır.

9. Yukarıdaki 3. paragrafta bahse konu faaliyetler ve onaylı salım azaltımlarının elde edilmesi dahil olmak üzere, temiz kalkınma mekanizmasına katılım, özel ve/veya kamu kuruluşlarına açık olabilir ve temiz kalkınma mekanizması icra kurulunca sağlanacak her türlü rehber tabi olacaktır.

10. 2000 yılından ilk taahhüt döneminin başlamasına kadar olan dönem içerisinde elde edilen onaylı salım azaltımları, ilk taahhüt dönemindeki uygunluğun yerine getirilmesine yardımcı olmak amacıyla kullanılabilir.

13. MADDE

1. Sözleşme'nin en yüksek mercii olan Taraflar Konferansı, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak görev yapacaktır.

2. İşbu Protokol'e taraf olmayan, Sözleşme'nin Tarafları, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın herhangi bir oturumunun görüşmelerine gözlemci olarak katılabilirler. Taraflar Konferansı, Taraflar toplantısı olarak gerçekleştiğinde, işbu Protokol'deki kararlar yalnızca işbu Protokol'ün Taraflarınca alınacaktır.

3. Taraflar Konferansı, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gördüğünde, Taraflar Konferansı Bürosu'nun, Sözleşme'nin bir Taraf'ını temsil eden herhangi bir üyesi, o sırada bu Taraf'ın işbu Protokol'e taraf olmaması durumunda, işbu Protokol'e Taraf olanlar tarafından ve onların arasından seçilecek bir ilâve üye ile yer değiştirecektir.

4. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, işbu Protokol'ün uygulanmasını düzenli olarak gözden geçirecek ve kendi yetkisi dahilinde, etkin uygulanmasını teşvik etmek için gerekli kararları alacaktır. Taraflar toplantısı, işbu Protokol'de kendisine verilen görevleri yerine getirecek ve;

(a) İşbu Protokol'ün hükümlerine uygun olarak mevcut bilgilerin tamamı temelinde, Taraflarca işbu Protokol'ün uygulanmasını, özellikle çevresel, ekonomik ve sosyal etkilerin yanı sıra kümülâtif etkileri de dahil olmak üzere, toplam etkilerini ve Sözleşme'nin amacına ulaşılmasına doğru kaydedilen ilerlemenin derecesini değerlendirecektir;

(b) Sözleşme'nin amacı ışığında, Sözleşme'nin 4. Maddesi'nin 2(d) paragrafı ve 7. Maddesi'nin 2. paragrafında istenen gözden geçirmelere gereken itina göstererek, Tarafların işbu Protokol'deki yükümlülüklerini, işbu Protokol'ün uygulanmasından elde edilen

deneyimleri ve bilimsel ve teknolojik bilginin gelişimini düzenli olarak inceleyecektir ve bu kapsamda, işbu Protokol'ün uygulanması konusunda düzenli raporları dikkate alacak ve kabul edecektir.

(c) Tarafların iklim değişikliği ve etkilerinin üstesinden gelmek için benimsedikleri önlemlere ilişkin bilgi alışverişini, Tarafların farklılık gösteren koşullarını, sorumluluklarını ve yeteneklerini ve işbu Protokol'deki taahhütlerini dikkate almak suretiyle teşvik edecek ve kolaylaştıracaktır;

(d) İki ya da daha fazla Taraf'ın talebi üzerine, kendilerinin iklim değişikliği ve etkilerinin üstesinden gelmek için benimsedikleri önlemlerin eşgüdümünü, Tarafların farklılaşan koşulları, sorumlulukları ve yetenekleri ile işbu Protokol'deki ilgili taahhütlerini dikkate almak suretiyle kolaylaştıracaktır.

(e) İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nca üzerinde mutabık kalınması gereken, işbu Protokol'ün etkin uygulanmasına yönelik karşılaştırılabilir yöntemlerin geliştirilmelerini ve düzenli aralıklarla ıslah edilmelerini, Sözleşme'nin amacına ve İşbu Protokol'ün hükümlerine uygun olarak ve Taraflar Konferansı'nın ilgili kararlarının tamamını dikkate almak suretiyle, teşvik edecek ve rehberlik yapacaktır;

(f) İşbu Protokol'ün uygulanması için gerekli herhangi bir konuda önerilerde bulunacaktır;

(g) 11. Madde'nin 2. paragrafına uygun olarak ilâve finansal kaynakları harekete geçirmeye çalışacaktır;

(h) İşbu Protokol'ün uygulanması için gerekli olduğu addedilen yardımcı organları oluşturacaktır;

(i) Uygun olduğu hallerde, yetkili uluslararası kuruluşların, hükümetlerarası ve hükümet dışı organların hizmetlerini ve işbirliğini ve sağladıkları bilgileri kullanacak ve araştıracaktır;

(j) İşbu Protokol'ün uygulanmasında gerekebilecek diğer görevleri yapacak ve Taraflar Konferansı kararından doğan herhangi bir görevi dikkate alacaktır.

5. Taraflar Konferansı'nın usûl kuralları ve Sözleşme hükmünde uygulanan finansal usûller, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın başka bir kararı oybirliği ile alması durumu hariç, üzerinde gerekli değişiklikler yapılmış olarak işbu Protokol kapsamında uygulanacaktır.

6. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın ilk oturumu, işbu Protokol'ün yürürlüğe girme tarihinden sonra programa alınan Taraflar Konferansı'nın ilk oturumu ile birlikte sekreteryaya tarafından toplanacaktır. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın daha sonraki olağan oturumları, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nca başka şekilde kararlaştırılmadıkça, her yıl ve Taraflar Konferansı'nın olağan oturumları ile birlikte düzenlenecektir.

7. İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın olağanüstü oturumları, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nca gerekli addedilen diğer zamanlarda ya da herhangi bir Taraf'ın bu yöndeki yazılı talebinin, sekreteryaya tarafından Taraflara 6 ay içinde bildirilmiş olması ve Tarafların da en az üçte biri tarafından desteklenmesi şartıyla, düzenlenecektir.

8. Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler'in ihtisas kuruluşları ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın yanı sıra, herhangi bir üye Devlet veya Birleşmiş Milletler'in gözlemcisi olup Sözleşme'ye taraf olmayanlar, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı oturumlarında gözlemci olarak temsil edilebilirler. İşbu Protokol'ün kapsadığı hususlarda uzmanlaşmış ve işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı oturumunda gözlemci olarak temsil edilme niyetini sekreteryaya bildiren, ulusal veya uluslararası, hükümet ya da hükümet dışı bir kişi ya da ajans, mevcut Taraflardan an az üçte biri itiraz etmediği takdirde, oturuma kabul edilebilir. Gözlemcilerin kabulü ve katılımı, yukarıdaki 5. paragrafta atıfta bulunulan usûl kurallarına tabi olacaktır.

14. MADDE

1. Sözleşme'nin 8. Maddesi'nce kurulan sekreteryaya, işbu Protokol'ün sekreteryası olarak hizmet verecektir.

2. Sekreteryanın görevlerine dair Sözleşme'nin 8. Maddesi'nin 2. paragrafı ve sekreteryanın işleyişi için yapılan düzenlemelere ilişkin Sözleşme'nin 8. Maddesi'nin 3. paragrafı, üzerinde gerekli değişiklikler yapılmış olarak, işbu Protokol'e uygulanacaktır. Sekreteryaya ayrıca, işbu Protokol hükmünde kendisi için tayin edilmiş görevleri yapacaktır.

15. MADDE

1. Sözleşme'nin 9. ve 10. Maddeleri'nce oluşturulan Bilimsel ve Teknolojik Danışma Yardımcı Organı ve Uygulama Yardımcı Organı, sırasıyla işbu Protokol'ün Bilimsel ve Teknolojik Danışma Yardımcı Organı ve Uygulama Yardımcı Organı olarak işlev görecektir. Sözleşme'deki bu iki organın işleyişine ilişkin hükümler, gerekli değişiklikler yapılmış olarak işbu Protokol'e uygulanacaktır. İşbu Protokol'deki Bilimsel ve Teknolojik Danışma Yardımcı Organı ile Uygulama Yardımcı Organı toplantılarının oturumları, sırasıyla Sözleşme'nin Bilimsel ve Teknolojik Danışma Yardımcı Organı ile Uygulama Yardımcı Organı toplantıları ile birlikte yapılacaktır.

2. İşbu Protokol'e taraf olmayan Sözleşme'ye Taraflar, yardımcı organların herhangi bir oturumunun çalışmalarına gözlemci olarak katılabilirler. Yardımcı organlar, işbu Protokol'ün yardımcı organları olarak işlev gördüğünde, işbu Protokol hükmündeki kararlar yalnızca işbu Protokol'ün Taraflarınca alınacaktır.

3. Sözleşme'nin 9. ve 10. Maddeleri'nce oluşturulan yardımcı organlar, işbu Protokol ile ilgili konulara ilişkin görevlerini yerine getirirlerken, yardımcı organların Büroları'nın, Sözleşme'nin bir Taraf'ını temsil eden herhangi bir üyesi, o sırada bu Taraf'ın işbu Protokol'e taraf olmaması durumunda, işbu Protokol'e Taraf olanlar tarafından ve onların arasından seçilecek bir ilâve üye ile yer değiştirecektir.

16. MADDE

İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı, mümkün olabilen en kısa zamanda, Taraflar Konferansı'nın alabileceği ilgili kararlar ışığında, Sözleşme'nin 13. Maddesi'nde atıfta bulunulan çok taraflı danışma sürecinin işbu Protokol'e uygulanmasını dikkate alacak ve gerekiyorsa değiştirecektir. İşbu Protokol'e uygulanabilen herhangi bir çok taraflı danışma süreci, 18. Madde'ye uygun olarak oluşturulan usûl ve mekanizmalara halêl getirmeksizin, işleyecektir.

17. MADDE

Taraflar Konferansı, özellikle salım ticaretine ilişkin doğrulama, raporlama ve hesap verilebilirlik için, ilgili prensipleri, yöntemleri, kuralları ve rehber ilkeleri belirleyecektir. Ek-B'de yer alan Taraflar, 3. Madde'deki taahhütlerini yerine getirmek amacıyla salım ticaretine katılabilirler. Böyle bir ticaret, o Madde'deki sayısallaştırılmış salım sınırlandırma ve azaltım taahhütlerini karşılamak amacıyla yönelik ülke içi eylemleri tamamlayıcı olacaktır.

18. MADDE

İşbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı; işbu Protokol'e uygunsuzluk durumlarını belirlemek ve ele almak için, uygunsuzluğun nedenini, türünü, derecesini ve sıklığını dikkate alan sonuçlarını gösteren bir listenin geliştirilmesi de dahil olmak üzere, uygun ve etkin usûller ile mekanizmaları, ilk oturumunda onaylayacaktır. İşbu Madde hükmünde, bağlayıcı sonuçlar gerektiren usûl ve mekanizmalar, işbu Protokol'deki bir değişiklik ile kabul edilecektir.

19. MADDE

Sözleşme'nin, anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin 14. Maddesi'ndeki hükümler, üzerinde gerekli değişiklikler yapılmış olarak işbu Protokol'e uygulanacaktır.

20. MADDE

1. Herhangi bir Taraf işbu Protokol'e değişiklikler önerebilir.

2. İşbu Protokol'e ilişkin değişiklikler, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın olağan oturumunda kabul edileceklerdir. İşbu Protokol'e ilişkin

herhangi bir değişiklik metni, kabûlü için önerilen toplantı tarihinden en az altı ay önce sekreteryaya tarafından Taraflara bildirilecektir. Sekreteryaya, ayrıca, önerilen herhangi bir değişiklik metnini Taraflara ve Sözleşme imzacılarına ve bilgi için Depoziter'e bildirecektir.

3. Taraflar, işbu Protokol'e ilişkin olarak önerilen herhangi bir değişiklik hususunda oybirliği ile mutabakata varmak için her türlü çabayı göstereceklerdir. Oybirliğine ilişkin tüm çabalar tüketilir ve bir uzlaşuya varılamazsa, değişiklik, son çare olarak, toplantıda mevcut ve oy kullanan Tarafların dörtte üçünün oy çokluğu ile kabul edilecektir. Kabul edilen değişiklik, muvafakatlarının alınması için tüm Taraflara iletilmek üzere, sekreteryaya tarafından Depoziter'e bildirilecektir.

4. Bir değişikliğe ilişkin muvafakat belgeleri Depoziter'e tevdi edilecektir. Yukarıdaki 3. paragrafa uygun olarak kabul edilen bir değişiklik, işbu Protokol'e Tarafların en az dörtte üçünün muvafakat belgelerinden sonuncusunun Depoziter tarafından alındığı tarihten doksansan gün sonra, muvafakat eden Taraflar için yürürlüğe girecektir.

5. Değişiklik, diğer herhangi bir Taraf için, o Taraf'ın sözkonusu değişikliğe ilişkin muvafakat belgesini Depoziter'e tevdi ettiği tarihten doksansan gün sonra yürürlüğe girecektir.

21. MADDE

1. İşbu Protokol'ün ekleri onun tamamlayıcı bir parçasını oluşturacaktır ve başka türlü açıkça belirtilmedikçe, işbu Protokol'e yapılan bir atıf, aynı zamanda herhangi bir ekine de atıf teşkil edecektir. İşbu Protokol'ün yürürlüğe girmesinden sonra kabul edilen herhangi bir ek; listeler, formlar veya diğer herhangi bir açıklayıcı mahiyetteki bilimsel, teknik, usûle ilişkin veya idari nitelikteki materyalle sınırlı olacaktır.

2. Herhangi bir Taraf, işbu Protokol'ün bir ekine ilişkin önerilerde bulunabilir ve işbu Protokol'ün ekleri için değişiklikler önerebilir.

3. İşbu Protokol'ün ekleri ve işbu Protokol'ün eklerine ilişkin değişiklikler, işbu Protokol'ün Taraflar toplantısı olarak işlev gören Taraflar Konferansı'nın olağan oturumunda kabul edilecektir. Önerilen herhangi bir ek veya bir eke ilişkin değişiklik metni, kabul için önerilen toplantı tarihinden en az altı ay önce sekreteryaya tarafından Taraflara bildirilecektir. Sekreteryaya, ayrıca, önerilen herhangi bir ek veya bir eke ilişkin herhangi bir değişiklik metnini Taraflara ve Sözleşme'nin imzacılarına ve bilgi için Depoziter'e bildirecektir.

4. Taraflar, herhangi bir ek veya bir eke ilişkin olarak önerilen değişiklik hususunda oybirliği ile mutabakata varmak için her türlü çabayı göstereceklerdir. Oybirliğine ilişkin tüm çabalar tüketilir ve bir uzlaşuya varılamazsa, ek veya eke ilişkin değişiklik, son çare olarak, toplantıda mevcut ve oy kullanan Tarafların dörtte üçünün oy çokluğu ile kabul edilecektir. Kabul edilen ek ya da bir eke ilişkin değişiklik, muvafakatlarının alınması için tüm Taraflara iletilmek üzere, sekreteryaya tarafından Depoziter'e bildirilecektir.

5. Yukarıdaki 3. ve 4. paragraflar uyarınca kabul edilmiş olan bir ek veya Ek-A veya Ek-B'nin dışındaki bir eke ilişkin değişiklik, Depoziter tarafından, tüm Taraflara bildirilme tarihinden altı ay sonra, bu süre zarfında, Depoziter'e, eki ya da eke değişikliği kabul etmediğini yazılı olarak bildiren Taraflar hariç, işbu Protokol'ün Taraflarının hepsi için yürürlüğe girecektir. Ek veya bir eke ilişkin değişikliği kabul etmediğine dair bildirimini geri çeken Taraflar için, ek veya bir eke ilişkin değişiklik, geri çekmeye ilişkin bildirim Depoziter tarafından alındığı tarihten sonraki doksansan günde yürürlüğe girecektir.

6. Bir ek veya bir eke ilişkin bir değişikliğin kabulü işbu Protokol'e ilişkin bir değişiklik içerirse, bu ek veya bir eke ilişkin değişiklik, işbu Protokol'e ilişkin değişikliğin yürürlüğe gireceği zamana kadar, yürürlüğe girmeyecektir.

7. İşbu Protokol'ün Ek-A ve Ek-B'sine ilişkin değişiklikler, Ek-B'ye ilişkin herhangi bir değişikliğin yalnızca ilgili Taraf'ın yazılı rızası ile kabul edilmiş olması koşuluyla, 20. Madde'de belirtilen usûle uygun olarak, kabul edilecek ve yürürlüğe girecektir.

22. MADDE

1. Tarafların her biri, aşağıdaki 2. paragrafta belirtilenler dışında, bir oy hakkına sahip olacaktır.

2. Bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşları, kendi yetkilerine dahil hususlarda, işbu Protokol'e Taraf olan kendi üyelerinin sayısı kadar oy hakkına sahip olacaklardır. Üye Devletlerinden herhangi biri oyunu kendi kullanırsa, böyle bir kuruluş oyunu kullanamayacaktır ve tersine böyle bir kuruluş oy hakkını kullandığında, üye Devletlerden herhangi biri oyunu kullanamayacaktır.

23. MADDE

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri işbu Protokol'ün Depoziter'i olacaktır.

24. MADDE

1. İşbu Protokol imzaya açık olacaktır ve Sözleşme'ye taraf olan ülkeler ve bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşlarınca onay, kabul ya da uygun bulmaya tabi olacaktır. Protokol, New York'ta bulunan Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde 16 Mart 1998'den 15 Mart 1999'a kadar imzaya açık olacaktır. İşbu Protokol, imzaya kapatıldığı günden sonraki tarihten itibaren, katılım için açık olacaktır. Onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgeleri Depoziter'e tevdi edilecektir.

2. Bir bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu, üyesi Devletlerden herhangi birinin Taraf olmadığı işbu Protokol'e Taraf olursa, işbu Protokol hükmündeki tüm yükümlülüklerle bağlı olacaktır. Böyle bir kuruluşun bir veya daha fazla üyesi Devletler işbu Protokol'e taraf iseler, kuruluş ve üyesi Devletler işbu Protokol'deki taahhütlerini yerine getirmek için kendi sorumluluklarına karar vereceklerdir. Böyle durumlarda, kuruluş veya üye Devletlerin, işbu Protokol hükmündeki haklarını aynı zamanda kullanmaları yetkileri bulunmayacaktır.

3. Bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu, onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerinde, işbu Protokol'ce yönetilen hususlara ilişkin olarak kendi yetki kapsamını beyan edecektir. Bu kuruluşlar, ayrıca, yetki kapsamlarında meydana gelen herhangi önemli bir değişiklikten, Tarafları bilgilendirmesi için Depoziter'i haberdar edecektir.

25. MADDE

1. İşbu Protokol, Ek-I'de yer alan Tarafların 1990 yılı toplam karbondioksit salımlarının en az % 55'ine tekabül eden Ek-I'deki Tarafların dahil olduğu, Sözleşme'nin en az 55 Tarafı'nın, onay, kabul, uygun bulma ya da katılım belgelerini Depoziter'e tevdi ettikleri tarihten sonraki doksaninci günde yürürlüğe girecektir.

2. İşbu Madde'nin amacı açısından, "Ek-I'de yer alan Tarafların 1990 yılı toplam karbondioksit salım miktarları", Ek-I'de yer alan Taraflarca Sözleşme'nin 12. Maddesi'ne uygun olarak sunulan ilk ulusal bildirimlerinde, işbu Protokol'ün kabul tarihinde veya daha önce bildirilen miktar anlamına gelmektedir.

3. İşbu Protokol'ü, yukarıdaki 1. paragrafta yürürlüğe girmesi için belirlenen şartlar yerine geldikten sonra onaylayan, kabul eden ya da uygun bulan ya da ona katılan her bir Devlet veya bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu için, işbu Protokol, onaylama, kabul, uygun bulma ya da katılım belgesinin tevdi tarihini izleyen doksaninci günde yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Madde'nin amacı bakımından, bölgesel ekonomik entegrasyon kuruluşu tarafından tevdi edilen herhangi bir belge, bu kuruluşun üye Devletlerince tevdi edilenlere ilâve sayılmayacaktır.

26. MADDE

İşbu Protokol'e hiçbir çekince konulamaz.

27. MADDE

1. Bir Taraf için yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl sonra herhangi bir zamanda, ilgili Taraf, Depoziter'e yazılı bir bildirim sunarak işbu Protokol'den çekilebilir.

2. Böyle bir geri çekilme, geri çekilme bildiriminin Depoziter tarafından alınma tarihinden bir yıl geçtikten sonra veya geri çekilme bildiriminde belirtilebilecek daha sonraki bir tarihte geçerli olacaktır.

3. Sözleşme'den çekilen herhangi bir Taraf, işbu Protokol'den de çekilmiş kabul edilecektir.

28. MADDE

Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri aynı derecede geçerli olan işbu Protokol'ün aslı Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

Bin dokuz yüz doksan yedi yılının Aralık ayının on birinci günü Kyoto'da yapıldı.

İşbu Protokol'e aşağıda imzası bulunan tam yetkili temsilciler, belirtilen tarihlerde, usûlüne uygun olarak imza koymuşlardır.

EK-A

Sera Gazları

Karbondioksit (CO₂)

Metan(CH₄)

Nitröz Oksit(N₂O)

Hidrofluorokarbonlar (HFCs)

Perfluorokarbonlar (PFCs)

Kükürt heksaflorür (SF₆)

Sektörler/Kaynak Kategorileri

Enerji

Yakıt Yanması

Enerji endüstrileri

İmalat endüstrileri ve inşaat

Ulaştırma

Diğer sektörler

Diğer

Yakıtlardan kaynaklanan kaçak salım

Katı yakıtlar

Petrol ve doğal gaz

Diğer

Endüstriyel işlemler

Mineral ürünler

Kimyasal ürünler

Metal üretimi

Diğer üretim

Halokarbonlar ve kükürt heksaflorürlerin üretimi

Halokarbonlar ve kükürt heksaflorürlerin tüketimi

Diğer

Çözücü ve diğer ürün kullanımı

Tarım

Bağırsak fermantasyonu

Çiftlik gübresi yönetimi

Çeltik yetiştiriciliği

Tarımsal topraklar

Öngörülmiş çayırların yakılması

Tarımsal kalıntıların tarlada yakılması

Diğerleri

Atık

Arazide katı atık bertarafı

Atık su işleme

Atık yakma

Diğer

EK-B

Taraf / Sayısallaştırılmış salım sınırlandırma ya da azaltım taahhüdü (Baz yıl ya da dönemin yüzdesi olarak)

Avustralya	108
Avusturya.....	92
Belçika.....	92
Bulgaristan*.....	92
Kanada.....	94
Hırvatistan*	95
Çek Cumhuriyeti.....	92
Danimarka.....	92
Estonya*.....	92
Avrupa Topluluğu.....	92
Finlandiya.....	92
Fransa.....	92
Almanya.....	92
Yunanistan.....	92
Macaristan*.....	94
İzlanda.....	110
İrlanda.....	92
İtalya.....	92
Japonya.....	94
Letonya*.....	92
Lihtenştayn.....	92
Litvanya*.....	92
Lüksemburg.....	92
Monako.....	92
Hollanda.....	92
Yeni Zelanda.....	100
Norveç.....	101
Polonya*.....	94
Portekiz.....	92
Romanya*.....	92
Rusya Federasyonu.....	100
Slovakya*.....	92
Slovenya*.....	92
İspanya.....	92
İsveç.....	92
İsviçre.....	92
Ukrayna*.....	100
Büyük Britanya Birleşik Krallığı ve Kuzey İrlanda.....	92
Amerika Birleşik Devletleri.....	93

*Piyasa ekonomisine geçiş sürecinde olan ülkeler.

[R.G. 13 Mayıs 2009 – 27227]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Danıştay Kararları

Danıştay Üçüncü Daire Başkanlığından:

Esas No : 2006/3902

Karar No : 2009/51

Kanun Yararına Temyiz Eden : DANIŞTAY BAŞSAVCISI

Davacı : E.Cemal NOYANER

Vekili : Av. Memduh ASLAN-Şehit Fethibey Cad. No:32/6-İZMİR

Karşı Taraf : Bornova Vergi Dairesi Müdürlüğü-İZMİR

İstemin Özeti : Noy-Tekst Tekstil İnşaat Kimya Sanayii ve Ticaret Limited

Şirketine ait 1996 yılı kurumlar vergisi üçüncü taksidinin borçlu şirketten tahsil olanağının bulunmaması nedeniyle tahsili amacıyla kanuni temsilci sıfatıyla davacı adına düzenlenen ödeme emrini; beyan üzerine tahakkuk eden vergi borçlarının vadesinin 1997 yılı olması nedeniyle 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanununun 102'nci maddesi uyarınca 1998 yılında başlayan beş yıllık tahsil zamanasının 31/12/2002 yılında sona erdiği anlaşıldığından zamanaşımına uğrayan vergi borcunun tahsili amacıyla düzenlenen ödeme emrinde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle iptal eden İzmir 2. Vergi Mahkemesinin 10/5/2005 gün ve E:2004/933, K:2005/386 sayılı kararına karşı davalı idare tarafından yapılan itiraz kabul edilip, amme alacağının tahsili amacıyla şirket adına ödeme emri düzenlenerek 16/5/1998 tarihinde tebliğ edildiği ve davacının taşınmazına 16/12/2003 tarihinde haciz uygulandığı görüldüğünden 14/9/2004 tarihinde davacı adına düzenlenerek 29/11/2004 tarihinde tebliğ edilen ödeme emrinde beş yıllık zamanaşımı süresi geçmediği gibi şirketten tahsili mümkün olmadığı anlaşılan vergi borcunun vergisi ihtilafli dönemde şirket müdürü olduğu tartışmasız bulunan davacıdan tahsilinde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle vergi mahkemesi kararının bozulup davanın reddedilmesi üzerine bu karara karşı yapılan karar düzeltme isteminin reddine ilişkin İzmir Bölge İdare Mahkemesinin 18/5/2006 gün ve E:2006/1374, K:2006/1845 sayılı kararının; Noy-Tekst Tekstil İnşaat Kimya Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine ait vergi borcunun kanuni temsilci sıfatıyla davacıdan tahsili amacıyla düzenlenerek 29/11/2004 tarihinde tebliğ edilen dava konusu ödeme emri düzenlenmeden önce asıl borçlu şirket hakkında zamanaşımını kesecek nitelikte herhangi bir işlem yapılmadığı dolayısıyla 31/12/2003 tarihinde zamanaşımına uğrayan vergi borcunun kanuni temsilci sıfatıyla davacıdan istenilmesinin mümkün bulunmadığı ayrıca vergi dairesince tahsil zamanaşımını kesen neden olarak öne sürülen davacının araç ve evine uygulanan haczin ise asıl borçlu adına yapılan bir işlem olmaması nedeniyle zamanaşımını kesen işlem olarak nitelendirilemeyeceğinden beş yıllık tahsil zamanaşımını içinde tahsil edilmeyerek zamanaşımına uğrayan vergi borcunun kanuni temsilciden aranmasında hukuka uygunluk görülmediği ileri sürülerek Danıştay Başsavcısı tarafından kanun yararına bozulması istenmiştir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Üçüncü Dairesince Danıştay Başsavcısı tarafından Kanun Yararına temyiz edilen İzmir Bölge İdare Mahkemesinin 18/5/2006 gün ve E:2006/1374, K:2006/1845 sayılı kararı incelendikten ve Tetkik Hakimi Nagihan Altekin'in açıklamaları dinlendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanununun 102'nci maddesinde; amme alacağının vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrayacağı, 103'üncü maddesinde de; zamanaşımını kesen nedenler; ödeme, haciz, cebren tahsil ve takip muameleleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilat, ödeme emri tebliği, mal bildirimini, haciz tatbiki gibi nedenler olarak on bir bent halinde sayıldıktan sonra son bendinde; kesilmenin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zamanaşımının yeniden işlemeye başlayacağı kurala bağlanmıştır.

Dosyanın incelenmesinden; Noy-Tekst Tekstil İnşaat Kimya Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin 1996 yılı kurumlar vergisi üçüncü taksidinin 16/5/1998 tarihinde şirkete tebliğ edilen ödeme emriyle istenilmesi üzerine kesilen tahsil zamanaşımının 1/1/1999 tarihinden itibaren yeniden işlemeye başladığı, bu ödeme emrinden başka borçlu limited şirket hakkında zamanaşımını kesecek herhangi bir işlem yapılmaması nedeniyle zamanaşımının 31/12/2003 tarihinde dolduğu anlaşılmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 10'uncu maddesinin 2'nci fıkrası hükmü uyarınca, tüzel kişilerin vadesinde ödenmeyen vergi borçlarından kanuni temsilcilerin sorumlu tutulabilmesi için, zamanaşımına uğramadığının ve tüzel kişiden tahsil olanağı kalmadığının idarece tespiti gerekmektedir.

Kanuni temsilci olduğu limited şirkete ait vergi borcunun tahsili amacıyla 29/11/2004 tarihinde tebliğ edilen dava konusu ödeme emri düzenlenmeden önce asıl borçlu şirket hakkında zamanaşımını kesecek nitelikte herhangi bir işlem yapılmaması nedeniyle 31/12/2003 tarihinde zamanaşımına uğradığı anlaşılan vergi borcunun kanuni temsilci sıfatıyla davacıdan istenilmesi mümkün bulunmamaktadır. Davacının araçlarına ve evine uygulanan haczin davalı idarece zamanaşımını kestiği öne sürülmekte ise de, bu durum asıl borçlu adına yapılan bir işlem olmaması nedeniyle, beş yıl içinde tahsil edilemeyen vergi borcunun zamanaşımına uğradığı açık olduğundan kanuni temsilciden aranmasında hukuka uygunluk görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle Danıştay Başsavcılığı temyiz isteminin kabulü ile İzmir Bölge İdare Mahkemesinin 18/5/2006 gün ve E:2006/1374, K:2006/1845 sayılı kararının; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 51'inci maddesi uyarınca kanun yararına ve hükmün hukuki sonuçlarına etkili olmamak üzere bozulmasına, kararın birer örneğinin Maliye Bakanlığı ile Danıştay Başsavcılığına gönderilmesine ve Resmî Gazete'de yayımlanmasına 20/1/2009 gününde oybirliğiyle karar verildi.

_____ • _____
Danıştay Üçüncü Daire Başkanlığından :

Esas No : 2008/5545

Karar No : 2009/95

Kanun Yararına Temyiz Eden : DANIŞTAY BAŞSAVCISI

Davacı : Türkiye Kızılay Derneği Genel Başkanlığı

Vekili : Av. Haluk PEKŞEN-Av. İlknur UÇAR-Pekşen Hukuk Bürosu
Tunus Cad.No:5/6-Kavaklıdere/ANKARA

İstemin Özeti : Davacının, T.C.Ziraat Bankası Gelibolu Şubesindeki mevduat hesabından elde ettiği faiz üzerinden 193 sayılı Yasanın geçici 67'nci maddesi uyarınca tevkif edilen gelir vergisinin terkinin ve iadesi istemiyle açılan davayı; 1606 sayılı Bazı Dernek ve Kurumların Bazı Vergilerden, Bütün Harç ve Resimlerden Muaf Tutulmasına İlişkin Kanun'un 1'inci maddesi uyarınca, kendisine terettüp eden vergi, harç ve resim mükellefiyetinin kuruma ait olduğu hallerde bütün vergilerden, harçlardan, resimlerden, hisse ve fonlardan muaf olmasına karşın 193 sayılı Yasanın geçici 67'nci maddesinin 5'inci fıkrasının, gelir sahibinin vergiden muaf olup olmamasının, maddede belirtilen menkul sermaye iratları üzerinden yapılacak tevkifatı etkilemeyeceği yolundaki kuralı gereği, davacının mevduat hesabına uygulanan faiz geliri üzerinden yapılan tevkifatta hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle reddeden Balıkesir Vergi Mahkemesinin 10/8/2006 gün ve E:2006/149, K:2006/383 sayılı kararını; Türkiye Kızılay Derneğinin, özel kanun niteliğinde bulunan 1606 sayılı Kanuna göre her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması ve 193 sayılı Kanunun 94'üncü maddesinin birinci fıkrasının 8'inci bendinde, kamu menfaatine yararlı derneklerin mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden vergi tevkifatı yapılamayacağı kuralına yer verilmesi karşısında, davacı derneğin banka hesabında tahakkuk eden faizlerden gelir vergisi kesintisi yapılmasında yasaya uygunluk bulunmadığı ve tevkif edilen gelir vergisinin iadesi gerektiği, kaldı ki 193 sayılı Kanunun sözü edilen maddesinin 7,8,9 ve 14'üncü bentleriyle ilgili olarak çıkarılan 11/3/2004 tarih ve KVK-5/2004-3 sayılı Kurumlar Vergisi Sirkülerinin 3.2 bendinde, özel kanunlarında gelir vergisine ilişkin istisna veya muafiyet hükmü bulunması sebebiyle kendilerine yapılan ödemelerden tevkifat yapılmaması gerektiği yönünde görüş verilen kuruluşlar arasında Türkiye Kızılay Derneğinin de sayıldığı gerekçesiyle bozan ve tevkif edilerek ödenen dava konusu gelir vergisinin davacıya iadesine karar veren Bursa Bölge İdare Mahkemesinin 26/10/2007 gün ve E:2006/1769, K:2007/1377 sayılı kararının; 1606 sayılı Yasanın 1'inci maddesinde geçen kendilerine terettüp eden vergi,

resim ve harç kavramı ile kanun koyucunun her türlü vergi, resim ve harç muafiyetini değil, vergi kanunlarına göre doğan ve mükellefleri tarafından beyan edilerek ödenmek durumunda olan, diğer bir anlatımla madde metninde sayılan dernek ve kurumların kendilerine yüklenmiş olan vergi, resim ve harcı muafiyet kapsamına aldığı, vergi tevkifat müessesesini düzenleyen 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında ise, "Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar" şeklindeki hükümle nakten ya da hesaben ödeme yapanlara ödeme sırasında tevkifat yapma sorumluluğu yüklendiği, dolayısıyla 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinde vergi tevkifatı müessesesini düzenleyen hüküm karşısında, banka mevduat faizleri üzerinden yapılan vergi tevkifatının, Türkiye Kızılay Derneğine terettüp eden bir vergi olarak değerlendirilemeyeceği, bu durumda uyuşmazlığın çözümünde, 1606 sayılı Kanunda öngörülen muafiyete ilişkin hükümlerin değil, 193 sayılı Kanunun sözü edilen 94'üncü maddesinin 8'inci bendinde yer alan banka mevduatına ilişkin tevkifat hükümlerinin dikkate alınması gerektiği, bu bentte banka mevduatının tevkifata tabi olacağı öngörüldükten sonra parantez içi hükmüyle "kanunla kurulan dernek ve vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmamakla, birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç" hükmü getirilerek bu bent hükmü uyarınca davacı Türkiye Kızılay Derneğine ait banka mevduat hesaplarına uygulanan faizler üzerinden tevkifat yapılmayacağına öngörüldüğü, ancak aynı Kanuna 5281 sayılı Kanunun 30'uncu maddesiyle eklenip yürürlüğe girdiği 1/1/2006 tarihinden 31/12/2015 tarihine kadar uygulanacağı belirtilen geçici 67'nci maddenin 4 ve 5'inci fıkralarında, Türkiye Kızılay Derneğinin banka mevduat faizlerinin de bu geçici madde hükümlerinin yürürlükte bulunduğu tarihler arasında gelir vergisine tabi tutulacağına öngörülmesi ve bu yasal düzenlemeler karşısında 1606 sayılı Kanunda belirtilen muafiyet hükümlerinin, davacı derneğin banka mevduat faizleri üzerinden, sözü edilen geçici 67'nci maddesinin 4 ve 5'inci fıkraları hükümleri uyarınca tevkif edilen vergileri de kapsadığını kabul etmenin mümkün bulunmaması nedeniyle, Türkiye Kızılay Derneğinin banka mevduatı hesabı üzerinden yapılan vergi tevkifatının terkinin ve iadesi yolunda verilen kararda hukuka uygunluk görülmediği ileri sürülerek Danıştay Başsavcısı tarafından kanun yararına bozulması istenmiştir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Üçüncü Dairesince Danıştay Başsavcısı tarafından kanun yararına temyiz edilen Bursa Bölge İdare Mahkemesinin 26/10/2007 günlü ve E:2006/1769, K:2007/1377 sayılı kararı incelendikten ve Tetkik Hakimi Enis Sivişoğlu'nun açıklamaları dinlendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

1606 sayılı Bazı Dernek ve Kurumların Bazı Vergilerden, Bütün Harç ve Resimlerden Muaf Tutulmasına İlişkin Kanunun 1'inci maddesinde; Türkiye Kızılay Derneği, Türk Hava Kurumu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Türkiye Yardım Sevenler Derneği ve resmi darülaceze kurumları ile Darüşşafaka Cemiyeti ve Yeşilay Derneğinin kendilerine terettüp eden vergi, harç ve resim mükellefiyetinin kurumlara ait olduğu hallerde bütün vergilerden, harçlardan, resimlerden, hisse ve fonlardan muaf oldukları hükme bağlanmıştır.

Sözü edilen hükümde geçen "kendilerine terettüp eden vergi, harç ve resim" kavramı, kanun koyucu tarafından, her türlü vergi, harç ve resim muafiyetini değil, vergi kanunlarına göre doğan ve mükellefleri tarafından beyan edilerek ödenmek durumunda olan vergi, harç ve resmi muafiyet kapsamına aldığından ve davacı derneğin banka mevduat faizleri üzerinden

yapılan vergi tevkifatının, derneğe terettüp eden bir vergi olarak değerlendirilme olanağı bulunmadığından, uyuşmazlığın çözümünde 1606 sayılı Yasada öngörülen muafiyete ilişkin hükümlerin değil, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun vergi tevkifatına ilişkin hükümlerinin dikkate alınması gerekir.

Vergi tevkifatı müessesesini düzenleyen 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında, kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçilerin, maddede bentler halinde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecbur oldukları kurala bağlanmıştır.

Sözü edilen 94'üncü maddenin 1'inci fıkrasının (8) işaretli bendinde, banka mevduat faizlerinden tevkifat yapılacağı belirtildikten sonra, parantez içi hükümle kanunla kurulan dernek ve vakıflar, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar, kamu menfaatine yararlı dernekler ile dernek ve vakıf olmamakla birlikte; odalar, borsalar, meslek örgütleri ve bunların üst kuruluşları, siyasi partiler, emekli ve yardım sandıkları gibi vergi uygulamalarında dernek ve vakıf olarak kabul edilenler hariç tutularak, bentte sayılanlara ait banka mevduat hesaplarına uygulanan faizler üzerinden tevkifat yapılmayacağı kurala bağlanmasına karşın, aynı Kanuna 5281 sayılı Kanunun 30'uncu maddesiyle eklenen ve 1/1/2006 tarihinden itibaren yürürlüğe giren geçici 67'nci maddenin 4'üncü fıkrasında, bankalar arası mevduat ile aracı kurumların borsa piyasalarında değerlendirdikleri kendilerine ait paralarına yürütülen faizler hariç olmak üzere, 75'inci maddenin ikinci fıkrasının (7), (12) ve (14) numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratlarından, ödemeyi yapanlarca %15 oranında vergi tevkifatı yapılacağı, 5'inci fıkrasında ise, gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olmasının, vergi mükellefiyetinin bulunup bulunmamasının, vergiden muaf olup olmamasının ve elde edilen kazancın vergiden istisna olup olmamasının (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkra hükümleri uyarınca yapılacak tevkifatı etkilemeyeceği hüküm altına alınmış, maddenin son fıkrasında ise, bu madde hükümlerinin 31/12/2015 tarihine kadar uygulanacağı belirtilmiştir.

Davacı Türkiye Kızılay Derneğinin banka mevduat faizi üzerinden 13/2/2006 tarihinde gelir vergisi tevkif edilmesi, tevkifatın yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan ve kuralına yukarıda yer verilen geçici madde hükümlerinin gereği olup değinilen bu geçici madde hükümleri uyarınca tevkif edilen gelir vergisinin, yukarıda yapılan açıklamalar karşısında, 1606 sayılı Kanunun öngördüğü muafiyet hükümleri kapsamında bulunduğundan da söz edilemeyeceğinden, davayı tevkifatın yapıldığı tarih itibarıyla uygulanamayacak olan 193 sayılı Yasanın 94'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının (8) işaretli bendi ile bu bent hükmüyle ilgili olarak çıkarılan 11/3/2004 tarih ve 2004/3 sayılı Kurumlar Vergisi Sirkülerinin dernek muafiyetine ilişkin düzenlemeleri uyarınca sonuçlandıran Bölge İdare Mahkemesi kararında hukuka uygunluk görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, Danıştay Başsavcısının temyiz isteminin kabulü ile Bursa Bölge İdare Mahkemesinin 26/10/2007 günlü ve E:2006/1769, K:2007/1377 sayılı kararının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 51'inci maddesi uyarınca kanun yararına ve hükmün hukuki sonuçlarına etkili olmamak üzere bozulmasına, kararın bir örneğinin Maliye Bakanlığı ile Danıştay Başsavcılığına gönderilmesine ve Resmî Gazete'de yayımlanmasına, 22/1/2009 gününde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 15 Mayıs 2009 – 27229]

— • —

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

ALGÜR VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 483/02

Strazburg

20 Kasım 2007

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (483/02) no'lu davanın nedeni bu ülke vatandaşları Şakir Algür, Hasan Atak, Hüsnü Onuk ve İbrahim İzer'in (başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurulardır.

Başvuranlar Diyarbakır Barosu avukatlarından T. Elçi tarafından temsil edilmektedirler.

OLAYLAR

Başvuranlar sırasıyla, 1958, 1978, 1956 ve 1966 doğumlu olup Diyarbakır'da ikamet etmektedirler.

Başvuranlar 8 Aralık 1994 tarihinde Yolağzı Köyü Jandarma Karakoluna bağlı ekiplerce yakalanmışlardır. Başvuranlar yasadışı PKK örgütüne üye olmak ve bu örgüte yardım ve yataklık etmekle suçlanmaktaydılar.

Başvuranlar 28 Aralık 1994 tarihinde Cumhuriyet Savcısına ifade vermişlerdir. Aynı tarihte başvuranlar Silopi Asliye Ceza Mahkemesi nöbetçi hakimi karşısına çıkarılmışlardır. Nöbetçi hakim başvuranların tutuklanmasına karar vermiştir.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Savcısı 23 Ocak 1995 tarihli iddianamesinde başvuranlarla birlikte bir kişinin daha Türk Ceza Kanununun 125. maddesi uyarınca mahkumiyetini talep etmiştir.

DGM, başvuranlara isnat edilen suçların niteliği ve delillerin durumu gibi unsurları göz önünde bulundurarak 2 Şubat 1995 tarihinde başvuranların tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

DGM, 6 Temmuz 1995 ile 7 Mayıs 1996 tarihleri arasında dokuz duruşma yapmıştır. Bu dönem zarfında DGM kamu kurumlarından muhtelif defalar davayla ilgili evrak talebinde bulunmuştur. DGM aynı zamanda, isnat edilen suçların vasfı ve delillerin durumu gibi unsurları göz önünde bulundurarak başvuranların tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

Üç askeri yargıçtan oluşan DGM 17 Haziran 1996 tarihinde TCK'nin 125. maddesi uyarınca Atak ve Onuk'u bölücülük yaptıkları ve devletin toprak bütünlüğüne yönelik faaliyetlerde buldukları gerekçesiyle suçlu bulmuştur. DGM başvuruları sırasıyla on altı yıl sekiz ay ve

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. ömür boyu hapis cezalarına çarptırmıştır. DGM Algür ve Izer'i ise, TCK'nin 168/2 maddesi uyarınca silahlı bir çeteye üye olmaktan suçlu bulmuştur.

Yargıtay 2 Ekim 1997 tarihinde sanıkların savunma haklarına riayet edilmediği gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur.

Dava, 11 Kasım 1997 tarihinden itibaren Diyarbakır DGM önünde yeniden görülmeye başlanmıştır.

DGM Aralık 1997 ve Haziran 1999 tarihleri arasında on duruşma yapmıştır.

Askeri hakimleri DGM'lerin oluşumundan çıkaran 22 Haziran 1999 tarihli Anayasa değişikliğini müteakip DGM sözkonusu ceza davasını üç sivil hakimle görmeye devam etmiştir.

5 Ağustos 1999 ve 17 Ekim 2000 tarihleri arasında DGM on duruşma yapmıştır. Mahkemenin isteği üzerine kamu kurumları tarafından sunulan belgelerin eksik olduğunu gözlemleyen DGM, eksik belgelerin dosyaya aktarılmasının beklenmesini kararlaştırmıştır.

2 Ekim 2001 tarihli duruşmada Cumhuriyet Savcısı nihai taleplerini sunmuştur. Bu duruşmada ayrıca, nihai gözlemlerini sunmaları için başvurulara ek süre verilmiştir.

DGM aynı tarihte, isnat edilen suçların işlendiği dönemde reşit olmayan Atak'ın cezai ehliyetinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi için bilirkişi incelemesi yapılması talimatını vermiştir.

Suçun vasfı ve delillerin durumu gibi unsurları göz önünde bulunduran DGM, 27 Kasım 2001 tarihli duruşmada, Algür ve Izer'in meşruten tahliyelerine, Onuk ve Atak'ın ise tutukluluklarının devamına karar vermiştir.

Üç sivil hakimden oluşan DGM, Atak ve Onuk'u bölücülük yaptıkları ve devlet topraklarının bütünlüğüne yönelik faaliyetlerde buldukları gerekçesiyle TCK'nin 125. maddesi uyarınca suçlu bulmuştur. DGM, Atak'ı, olayların meydana geldiği dönemde 15-18 yaşları arasında bulunduğu gerekçesiyle on altı yıl sekiz ay hapis cezasına çarptırmıştır. DGM, Onuk'u ise ömür boyu hapse mahkum etmiştir. DGM Algür ve Izer'i TCK'nin 168/2 maddesi uyarınca suçlu bulmuştur. DGM adigeçenleri on iki yıl altışar ay hapse mahkum etmiştir.

25 Aralık 2002 tarihinde Yargıtay, ilk derece mahkemesinin Onuk, Algür ve Izer'e ilişkin kararlarını onamıştır. Buna karşın Yargıtay, Atak'a ilişkin kararı savunma haklarına riayet edilmediği gerekçesiyle bozmuştur.

Atak, 23 Ekim 2003 tarihinde on iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Bu karar 31 Ekim 2003 tarihinde kesinleşmiştir.

HUKUK

I. KABULEDİLEBİLİRLİĞE İLİŞKİN

AİHM başvurunun AİHS'nin 35/3 maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. AİHM ayrıca, başvurunun başka herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit etmektedir.

II. AİHS'NİN 5/3 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar tutukluluk sürelerinin uzunluğundan şikayetçi olmaktadır. Başvuranlar bu hususta AİHS'nin 5/3 maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu sava karşı çıkmaktadır.

AİHM, AİHS'nin 5. maddesinin 3. fıkrasında belirtilen sürenin sona erdiği tarihin 'isnat edilen suçun ilk derece mahkemesi tarafından olsa bile sabit bulunduğu tarih' (bkz. *Wemhoff – Almanya*, 27 Haziran 1968 tarihli karar, prg. 9, ve *Labita – İtalya*, no : 26772/95, prg. 147) olduğunu anımsatır. Birden çok tutuklu yargılanma süresinin olduğu durumlarda ise sözkonusu tutukluluk dönemlerinin tamamının dikkate alınması gerekir (bkz. *Baltacı – Türkiye*, no: 495/02, prg. 46, 18 Temmuz 2006, ve *Solmaz – Türkiye*, no: 27561/02, prg. 34-37).

AİHM, mevcut davada ihtilaf konusu ilk tutukluluk döneminin, başvuranların tamamı için, yakalandıkları 8 Aralık 1994 tarihinde başlayıp haklarında mahkumiyet kararının verildiği 17 Haziran 1996 tarihinde sona erdiğini gözlemlemektedir. Böylelikle sözkonusu dönem yaklaşık bir buçuk yıl sürmüştür. Yargıtay'ın 17 Haziran 1996 tarihli kararı bozduğu 2 Ekim 1997 tarihinden itibaren davanın tetkikine DGM önünde yeniden başlanmıştır. Dolayısıyla AİHS'nin 5/3 maddesi anlamında ikinci bir tutuklu yargılanma dönemi başlamıştır. Sözkonusu dönem Algür ve Izer'in meşruten tahliye edilmeleriyle son bulmuştur. İkinci tutukluluk dönemi adigeçen iki başvuran için yaklaşık dört yıl bir ay sürmüştür. Böylelikle Algür ve Izer toplam olarak beş yıl yedi ay tutuklu kalmışlardır. Onuk, DGM tarafından hakkında ikinci mahkumiyet kararının verildiği tarih olan 21 Mayıs 2002 tarihine kadar yaklaşık olarak toplam altı yıl bir ay tutuklu kalmıştır. Son olarak Atak hakkında verilen mahkumiyet kararı 25 Aralık 2002 tarihinde bozularak başvuran için üçüncü bir tutukluluk dönemi başlamıştır. Bu sonuncu tutukluluk dönemi on ay sonra 23 Ekim 2003 tarihinde sona ermiştir. Böylelikle Atak toplam olarak altı yıl on bir ay tutuklu kalmıştır.

Bir sanığın tutuklu yargılanma süresinin makul süreyi aşmamasını sağlamak ilk aşamada ulusal yargı makamlarının görevidir. Bu amaçla ulusal yargı makamları masumiyet karinesine gereği gibi saygı göstererek kişi özgürlüğüne saygı kuralından ayrılmayı haklı kılan gerçek bir kamu menfaatinin varlığının lehinde ve aleyhinde ileri sürülen bütün olayları incelemek ve salıverilme taleplerine ilişkin kararlarında bu olayları belirtmek zorundadırlar. AİHM öncelikle sözkonusu kararlarda yer verilen gerekçeler ve ilgilinin başvurularında işaret ettiği yalanlanmayan olaylar temelinde AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlal edilip edilmediğini belirlemek durumundadır.

Yakalanan kişinin bir suç işlemiş olduğuna ilişkin duyulan makul kuşkuların sürmesi o kişinin tutulması için olmazsa olmaz bir koşuldur. Ancak bu koşul belli bir süreden sonra yeterli olmaz. Bu durumlarda AİHM, adli merciler tarafından özgürlükten yoksun bırakma işlemi haklı kılmak için belirtilen gerekçelerin devam edip etmediğine karar vermek durumundadır (bkz. *Assenov ve diğerleri – Bulgaristan*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, prg. 154). Bu gerekçelerin 'uygun' ve 'yeterli' olduğunun tespit edilmesi halinde AİHM, yetkili ulusal makamların 'yargılamanın sürmesine özel bir önem atfedip atfetmediğini' araştırır (bkz., diğerleri arasında, *Mansur – Türkiye*, 8 Haziran 1995 tarihli karar, prg. 52, *Ali Hıdır Polat – Türkiye*, no: 61446/00, prg. 26, 5 Nisan 2005, ve *Baltacı*, adigeçen, prg. 48).

Başvuranlar tarafından sürekli yinelenen serbest bırakılma taleplerinin, ulusal mahkemelerce, 'isnat edilen suçun vasfı' ve 'delillerin durumu' gibi neredeyse birbirinin aynı hatta basmakalıp gerekçelerle reddedilerek başvuruların tutukluluğunun devamına hükmedildiği dosya unsurlarından anlaşılmaktadır.

Oysa AİHM'ye göre, 'delillerin durumu' suçluluğa ilişkin ciddi emarelerin varlığına ve sürekliliğine işaret eden unsurlar olarak mütalaa edilebilirse de ve bu unsurlar halihazırda genel olarak uygun etkenler teşkil ediyorlarsa da, başvuruların bu denli uzun bir süre boyunca alıkonulmalarını tek başına meşru kılamaz (*Ali Hıdır Polat*, adigeçen, prg. 28, ve *Baltacı*, adigeçen, prg. 50).

Başvuranların uzun tutuklu yargılanma süreleri göz önünde bulunduran AİHM bu koşullarda AİHS'nin 5. maddesinin 3. fıkrasının ihlal edildiği neticesine varmaktadır.

B. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN 1. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar yargılama süresinin AİHS'nin 6. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen makul süre ilkesine aykırı olduğunu iddia etmektedirler.

Hükümet bu sava karşı çıkmaktadır.

AİHM, dikkate alınacak dönemin 8 Aralık 1994 tarihinde başladığını tespit etmektedir. Dosya unsurlarına göre, yargılama, H. Onuk, Ş. Algür ve İ. İzer için sekiz yıldan fazla bir süre, H. Atak için ise sekiz yıl on ay sürmüştür. H. Atak'ın durumu iki dereceden mahkemede üç defa görülmüştür. Diğer üç başvuranın durumları ise iki dereceden mahkemede iki defa görülmüştür.

AİHM bir yargılama süresinin makullüğünün, dava koşullarına göre ve AİHM'nin içtihadında belirtilen kıstaslar ve bilhassa da davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkili mercilerin tutumu gibi unsurlara bakılarak değerlendirilmesi gerektiğini anımsatır (bkz., diğerleri arasında, *Pélissier ve Sassi – Fransa*, no : 25444/94, prg. 67).

Bu davadakine benzer sorunları gündeme getiren davaları müteaddit defalar incelemiş olan AİHM, bu davalarda AİHS'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğini tespit etmişti (*ibidem*).

Kendisine sunulan tüm unsurları inceleyen AİHM, mevcut davada farklı bir sonuca varabilmesi için Hükümet tarafından ikna edici herhangi bir delil ya da argüman sunulmadığını değerlendirmektedir. Konuyla ilgili içtihadını göz önünde bulunduran AİHM, mevcut davadaki ihtilaf konusu yargılama süresinin aşırı olduğuna ve 'makul süre' gerekliliğine cevap vermediğine hükmetmektedir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuranlar manevi tazminat olarak 60.000 Euro talep etmektedirler.

Hükümet bu talebe itiraz etmektedir.

AİHM, tutukluluk sürelerinin ve yargılamanın uzunluğu nedeniyle başvuruların belli bir manevi zarara maruz kaldıklarını ve bu zararın telafisi için ihlal tespitinin yeterli olmayacağı kanaatindedir (bkz., özellikle, *Kudla – Polonya*, no: 30210/96, prg. 165, ve *Acunbay – Türkiye*, no: 61442/00 ve 61445/00, prg. 70, 31 Mayıs 2005). Hakkaniyete uygun bir karara varan AİHM, manevi tazminat olarak Algür ve İzer'e 4.150'şer Euro, Onuk'a 4.500 Euro, Atak'a ise 6.350 Euro ödenmesine hükmetmektedir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuranlar AİHM önündeki yargılama masraf ve giderleri 13.900 Euro talep etmektedirler. Başvuranlar taleplerini destekleyici mahiyette olmak üzere 2006 yılı için tavsiye edilen Diyarbakır Barosu avukatlık asgari ücret tarifesinin haricinde herhangi bir belge sunmamışlardır.

Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

AİHM'nin içtihadına göre bir başvurana yargılama masraf ve giderlerinin ödenmesi ancak bu masraf ve giderlerin gerçekliğinin, gerekliliğinin ve de makul miktarda olduğunun ortaya konulması halinde mümkündür.

AİHM, başvuruların yargılama masraf ve giderleri başlığı altında buldukları taleplerin gerekli belgelerle desteklenmediğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla bu talepleri reddetmek yerinde olacaktır.

C. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna* ;
2. AİHS'nin 5/3 maddesinin *ihlal edildiğine* ;
3. AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine* ;
4. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL' ye çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından manevi tazminat olarak :
  - i. Ş. Algür'e 4.150 Euro (dört bin yüz elli Euro) ;
  - ii. İ. İzer'e 4.150 Euro (dört bin yüz elli Euro) ;
  - iii. H. Onuk'a 4.500 Euro (dört bin beş yüz Euro) ;
  - iv. H. Atak'a 6.350 Euro (altı bin üç yüz elli Euro) ;
  - v. bu miktarın her türlü vergi ve kesintiden *muaf tutulmasına* ;b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;
Karar vermiştir.
İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 20 Kasım 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Maşuk GÜLER

Başvuru No: 14152/02

11 Ekim 2007

Dostane Çözüm

OLAYLAR

Maşuk Güler adlı başvuran 1961 doğumlu Türk vatandaşıdır ve Gaziantep'te yaşamaktadır. Dava olayları, taraflarca sunulduğu şekliyle şöyle özetlenebilir:

7 Ocak 1994 tarihinde başvuran, PKK adlı yasadışı örgüt mensubu olduğu şüphesiyle Tatvan'da gözaltına alınmıştır.

31 Ocak 1994 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı, başvuran ve diğer 42 kişi hakkında bir iddianame sunmuştur. Başvuran, TCK'nın 168. maddesi uyarınca PKK mensubu olmakla suçlanmıştır.

18 Aralık 1997 tarihinde Diyarbakır DGM başvuranı atılı suçlardan 12 yıl 6 ay hapis cezasına mahkûm etmiştir.

2 Mart 1999 tarihinde Yargıtay birinci derece mahkemesinin kararını onamıştır.

ŞİKÂYET

Başvuran AIHS'nin 6. maddesine atıfla, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde askeri bir yargıç bulunması nedeniyle bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil yargılanmadığı hususunda şikâyetçi olmuştur.

HUKUK

3 Mayıs 2007 tarihinde Mahkeme, başvurandan aşağıdaki beyanı almıştır:

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurunun dostane çözümünü teminen başvurana *ex gratia* 1,500 Euro (bin beş yüz Euro) ödemeyi teklif ettiğini beyan ederim. Bu meblağ, tüm maddi-manevi zararlar ve masrafları kapsamaktadır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Bu meblağ, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 37 § 1. maddesi uyarınca, Mahkeme'nin kararı tebliğinden itibaren üç ay içerisinde ödenecektir. Miktar ödeme günü geçerli kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilerek uygulanabilecek tüm vergi

ve masraflardan muaf olmak üzere tarafımdan tayin edilen banka hesabına yatırılacaktır. Meblağın belirtilen üç aylık süre içerisinde ödenmemesi durumunda, Hükümet, ödeme gerçekleşinceye kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranına göre basit faiz ödemeyi taahhüt eder.

Teklifi kabul eder ve söz konusu başvuruya yol açan olaylar hususunda Türkiye aleyhindeki iddialardan vazgeçerim. Bu şekilde, davanın nihai olarak karara bağlandığını bildiririm.

İşbu beyan, Hükümet ile benim aramda varılan dostane çözüm kapsamında yapılmıştır.”

24 Temmuz 2007 tarihinde Mahkeme, Hükümet imzalı aşağıdaki beyanı almıştır:

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurunun dostane çözümünü teminen başvurana *ex gratia* 1,500 Euro (bin beş yüz Euro) ödemeyi teklif ettiğini beyan ederim. Bu meblağ, tüm maddi-manevi zararlar ve masrafları kapsamaktadır.

Bu meblağ, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 37 § 1. maddesi uyarınca, Mahkeme'nin kararı tebliğinden itibaren üç ay içerisinde ödenecektir. Miktar ödeme günü geçerli kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilerek uygulanabilecek tüm vergi ve masraflardan muaf olmak üzere başvuran ve/veya yasal temsilcisi tarafından tayin edilen banka hesabına yatırılacaktır. Meblağın belirtilen üç aylık süre içerisinde ödenmemesi durumunda, Hükümet, ödeme gerçekleşinceye kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranına göre basit faiz ödemeyi taahhüt eder.”

AİHM, taraflar arasında varılan dostane çözümü dikkate alır. Çözümün, AİHS ve Protokollerinde öngörülen insan haklarına saygı temeline dayandığı hususunda tatmin olmuş ve başvurunun incelenmesinin devamını haklı çıkaracak kamu yararına ilişkin bir neden tespit etmemiştir (AİHS'nin *in fine* 37 § 1. maddesi). Dolayısıyla, AİHS'nin 29 § 3. maddesinin davaya uygulanmasına devam edilmemelidir ve dava kayıttan düşürülmelidir.

Yukarıdaki gerekçelere dayalı olarak, AİHM oybirliğiyle

Başvurunun kayıttan düşürülmesine *karar vermiştir*.

Stanley NAISMITH
Kâtip

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

AK/Türkiye Davası*

Başvuru No:27150/02

OLAYLAR
DAVANIN KOŞULLARI

1977 doğumlu olan başvuran İskenderun'da ikamet etmektedir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ('idare') bir baraj inşası çerçevesinde başvuranın da ortakları arasında bulunduğu bazı arazileri kamulaştırma bedeli ödemek suretiyle istimlak etme yoluna gitmiştir.

Ödenen istimlak bedeli konusunda idareyle anlaşmazlığa düşen ortakların her biri, kendi hisselerine ilişkin olarak kamulaştırma bedelinin artırımı talebiyle Nizip Asliye Hukuk Mahkemesi önünde bir dava açmıştır.

Mahkeme, konuyla ilgili olarak düzenlenen bilirkişi raporu uyarınca ortakları kısmen haklı bularak, hisseleri nisbetinde ek kamulaştırma tazminatı ödenmesine hükmetmiştir. Hükmedilen tutarlara mülkiyet devrinin gerçekleştiği tarihten itibaren geçerli olmak üzere yasal gecikme faizi eklenmiştir.

Yargıtay ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

İdare, sözkonusu ek kamulaştırma bedellerini Aralık 2001 ila Mayıs 2003 tarihlerinde ödemiştir.

Her bir parsele ilişkin iç hukuk sürecinin ayrıntıları aşağıda sunulan tablodaki gibidir:

HUKUK

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

PARSEL NO	EK KAMULAŞTIRMA BEDELİ TUTARI (Türk Lirası cinsinden (TL))	GEÇİKME FAİZİNİN HESAPLANMAYA BAŞLANDIĞI TARİHİ	YARGITAY KARARI TARİHİ	ÖDEME TARİHİ	ÖDEME TUTARI
No: 102-1356	3.694.765.750	11.3.1999	15.5.2000	10.12.2001	9.499.090.903
No: 102-205	13.605.913.550	29.6.2000	11.6.2001	25.12.2002	37.456.919.063
No: 104-435	19.221.985.960	10.5.2000	28.5.2001	25.12.2002	54.525.629.701
No: 104-436	8.677.371.950	10.5.2000	18.6.2001	2.5.2003	25.493.322.810
No: 104-1033	1.551.642.991	10.5.2000	18.6.2001	25.4.2003	4.498.309.880

I. 1 NO'LU EK PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, gecikme faizi oranlarının Türkiye'deki yüksek enflasyon karşısında yetersiz kalması nedeniyle ek kamulaştırma tazminatının değerini yitirmesinden şikayetçi olmaktadır. Başvuran bu hususta 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Akkuş – Türkiye davasında benimsediği hesap yöntemini esas alan AİHM, uğranılan maddi zararın tespiti için, başvurana gerçekte ödenen tutar ile gecikme dönemi zarfında paranın yitirdiği değer arasındaki farkın dikkate alınması gerektiğini hatırlatmaktadır.

AİHM, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayınlanan perakende fiyat endeksinde belirtilen enflasyonun Türkiye'deki etkilerini hesaba kattığı hususunun altının çizilmesine de ayrıca önem atfetmektedir.

Bu hesap yöntemini göz önünde bulunduran AİHM, başvuranın hiçbir gerçek kaybının olmadığını tespit etmektedir. Başvurana ödenen ek kamulaştırma tazminatı tutarı toplamı tam tazminata tekabül etmekte olup Akkuş – Türkiye davasında varılan içtihadı uygundur. Dolayısıyla iç hukuk kararlarının kesinleşmesiyle ek kamulaştırma tazminatının ödenmesi arasında geçen süre, 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi anlamında, sözkonusu tazminatın enflasyonun etkisiyle değerini yitirmesine matuf bir gecikme olarak mütalaa edilemez.

Dolayısıyla bu şikayet açıkça dayanaktan yoksun olup AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları açısından reddedilmelidir.

II. AİHS'NİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Uzun tazminat yargılaması süresinden yakınan başvuran, idarenin, kendi lehinde verilen mahkeme kararlarını uzun bir süre boyunca uygulamamasından şikayetçi olmaktadır. Bu hususta AİHS'nin 6. maddesinin 1. paragrafına atıfta bulunan başvuran, ulusal hukukta bu ihtilafli duruma son verecek mekanizmaların bulunmamasından şikayetçi olmaktadır.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

İçtihadından çıkan ölçütleri ve elinde bulunan unsurların tamamını göz önünde bulunduran AİHM, bu şikayetin esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır. AİHM ayrıca bu şikayetin başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik gerekçesi bulunmadığını tespit etmektedir.

B. Esasa ilişkin

Hükümet başvuranın savına itiraz etmektedir. Hükümet, başvuranın davasının ulusal mahkemeler tarafından 'makul bir süre' içinde görüldüğünü savunmaktadır.

Başvuran iddialarını yinelemektedir.

AİHM, hangi mahkeme tarafından verilmiş olursa olsun bir mahkeme kararının uygulanmasının, AİHS'nin 6/1 maddesi anlamında 'dava' nın bir parçası olarak telakki edilmesi gerektiğini anımsatır (bkz., özellikle, Hornsby – Yunanistan, 19 Mart 1997 tarihli karar, prg. 40 ve devamı, Metaxas – Yunanistan, no: 8415/02, prg. 25, 27 Mayıs 2004). Bir

Sözleşmecî Devletin ulusal hukuk düzeni tarafından verilen zorunlu ve kesinleşmiş bir yargı kararının taraflardan birinin zararına etkisiz kalması durumunda 6/1 maddesiyle güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkı anlamsız hale gelmiş olacaktır.

Dolayısıyla, yargılanabilirlerin etkin şekilde korunması ilkesi idarenin yargı kararlarına uyma yükümlülüğünü de kapsar. Devlet otoritesi yargı kararına dayanan bir borcu ödememek için kaynak yetersizliğini bahane olarak öne süremez (bkz. Bourdov – Rusya, no:59498/00, prg. 35).

Öte taraftan, AİHM'nin daha evvel müteaddit defalar tekrar ettiği üzere bir yargı süreci sonucunda Devlet'e karşı alacaklı konumuna geçen bir kimseden alacağının ödenmesi için daha sonra yeniden bir cebri icra davası açmasının talep edilmesi yerinde olmayacaktır. Bu nedenle başvurana ödenmesi gereken tutarın cebri icra yoluyla gecikmeli olarak ödenmesi,

ulusal makamların yargı kararına uymayı uzun bir süre reddetmelerini ve uygun tazmin yoluna gitmemelerini telafi etmeyecektir (Metaxas, adigeçen, prg. 19; Karahalios – Yunanistan, no: 62503/00, prg. 23, 11 Aralık 2003).

AİHM, idarenin bir ödemeyi yapabilmek için belli bir süreye ihtiyaç duyacağını kabul eder; ancak bu belli süre makul süre sınırını aşmamalıdır.

Mevcut davada AİHM, idarenin başvurana olan borcunu kesinleşmiş yargı kararından bir yıl altı ay on dört gün sonra ödemediğini tespit etmektedir. AİHM'ye göre bu süre makul olarak kabul edilemez.

Bu itibarla AİHM, ulusal makamların, kesinlik kazanmış yargı kararlarına makul bir süre içinde uymamak suretiyle AİHS'nin 6. maddesinin 1. paragrafını yararlı etkisinden kısmen yoksun bıraktıkları kanaatine varmaktadır.

Bu nedenle AİHS'nin sözkonusu maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran maddi tazminat olarak 1.000 Euro talep etmektedir. Başvuran ayrıca 1.000 Euro olarak hesapladığı manevi zararının tazminini talep etmektedir.

Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

Talep edilen maddi tazminat ile tespit edilen ihlal arasında bir illiyet bağı bulunmadığını kaydeden AİHM bu talebi reddeder.

Buna karşın AİHM, başvurana ödenen tazminat tutarı 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesi anlamında tam tazmine tekabül etse dahi, ödeme tarihine ilişkin belirsizlik dolayısıyla başvuranın belli bir manevi zarara uğradığını ve bu durumun telafisi için ihlal tespitinin yeterli olmayacağını değerlendirmektedir. Hakkaniyete uygun bir karara varan AİHM, bu sıfatla başvurana 750 Euro ödenmesine hükmeder.

B. Yargılama masraf ve giderleri

AİHM içtihadına göre bir başvurana, yaptığı masraf ve harcamaların geri ödemesi ancak sözkonusu masraf ve harcamaların gerçekliği, gerekliliği ve oranlarının makul yönü ortaya konulduğu sürece yapılmaktadır. AİHM, başvuranın ulusal mahkemeler önünde ya da AİHS organları önünde yaptığı yargılama masraflarına ilişkin herhangi bir belge sunmadığını kaydetmektedir. Bununla birlikte AİHM, kendi önünde bir avukat tarafından temsil edilen başvuranın zorunlu olarak birtakım harcamalar yapmış olması gerektiği kanaatindedir. Dava koşullarını göz önünde bulunduran AİHM, talep edilen 500 Euro'nun başvurana ödenmesinin makul olacağına hükmeder.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 6. maddesinin 1. paragrafı yönünden yapılan şikayetin kabuledilebilir, diğer şikayetin ise kabuledilemez olduğuna;
2. AİHS'nin 6. maddesinin 1. paragrafının ihlal edildiğine;
3. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL'ye çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından, başvurana manevi tazminat olarak 750 Euro (yedi yüz elli Euro) ve yargılama masraf ve giderleri için miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak 500 Euro (beş yüz Euro) ödenmesine;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 31 Temmuz 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MUSTAFA DURAK/Türkiye Davası*

Başvuru No: 469/03

8 Ocak 2008

Dostane Çözüm

OLAYLAR

Mustafa Durak isimli başvuran 1943 doğumlu bir Türk vatandaşıdır ve İzmir'de ikamet etmektedir. Başvuran, AİHM huzurunda İzmir Barosu avukatlarından Y. Durak tarafından temsil edilmektedir.

Taraflarca sunulduğu şekliyle dava olayları şöyle özetlenebilir.

6 Mayıs 1983 tarihinde, Van'daki Tapu Kadastro Komisyonu, bir tapulama tespiti yapmış ve Van'ın Erciş ilçesinde bulunan iki arsanın diğer üç kişiyle birlikte başvuranın babasına ait olduğuna karar vermiştir.

Hazine ile Ş.Y. adında bir şahıs, Tapu Kadastro Komisyonu'nun kararına itiraz etmiştir.

27 Temmuz 1983 tarihinde, Tapu Kadastro Komisyonu bu itirazları reddetmiştir.

18 Ağustos 1983 tarihinde, Hazine ile Ş.Y., Erciş Kadastro Mahkemesi'ne dava açmış ve 27 Temmuz 1983 tarihli kararın iptalini talep etmiştir.

Erciş Kadastro Mahkemesi, 29 Ağustos 1983 tarihinde, davanın esasına ilişkin ilk oturumunu düzenlemiştir.

29 Haziran 1987 tarihinde başvuranın babası vefat etmiştir. Başvuran, annesi ve kardeşleri adli takibata katılma talebinde bulunmuşlardır.

27 Ekim 1987 tarihinde, ilk derece mahkemesi bu talebi kabul etmiştir.

Başvuranın avukatı tarafından 27 Ekim 2003 tarihinde AİHM'ye sunulan bilgiye göre, takibat hala Erciş Kadastro Mahkemesi huzurunda beklenmektedir.

ŞİKAYETLER

Başvuran, Erciş Kadastro Mahkemesi huzurundaki adli takibatın makul süre içinde sonuçlanmadığı konusunda şikayetçi olmuş ve bu şikayetini AİHS'nin 6. maddesine dayandırmıştır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

HUKUK

AİHM, Hükümet'ten izleyen beyanı almıştır:

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin AİHM önünde bulunan başvuruyu dostane çözüme kavuşturmak üzere, Mustafa Durak'a karşılıksız olarak 15.000 Euro (on beş bin Euro) tutarında ödeme yapmayı önerdiğini bildiririm.

Bu miktar maddi, manevi her türlü tazminat ile masraf ve harcamaları kapsamakta olup tüm vergilerden muaf olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin AİHS'nin 37/1 maddesi uyarınca verdiği kararın bildirilmesini müteakip üç ay içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek suretiyle ödenecektir. Ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanacaktır. Bu tutarın ödenmesi, davanın nihai çözüme kavuşturulmasını teşkil edecektir.”

AİHM, başvuran ile avukatı tarafından imzalanan izleyen beyanı almıştır:

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin, AİHM'de görülmekte olan yukarıda belirtilen başvuru kaynaklı davanın dostane çözüme kavuşturulması amacıyla, Mustafa Durak'a karşılıksız olarak 15.000 Euro (on beş bin Euro) tutarını ödemeye hazır olduğunu not ediyorum.

Bu miktar maddi, manevi her türlü tazminat ile masraf ve harcamaları kapsamakta olup tüm vergilerden muaf olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin AİHS'nin 37/1 maddesi uyarınca verdiği kararın bildirilmesini müteakip üç ay içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek suretiyle ödenecektir. Ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanacaktır.

Bu öneriyi kabul ediyor ve sözkonusu başvuruya yol açan olaylar hususunda Türkiye Cumhuriyeti aleyhindeki diğer tüm taleplerden vazgeçiyorum. Davanın nihai sonuca ulaştığını bildiririm.”

AİHM, tarafların üzerinde uzlaştıkları dostane çözümü kaydeder. Bu çözümün Sözleşme ve Eki Protokoller'de tanımlanan insan haklarına saygı ilkesine uygun olduğu kanaatinde olup, diğer taraftan, başvurunun incelenmesine devam etmeyi haklı gösterecek kamu düzenine ilişkin hiçbir gerekçe görmemektedir (AİHS'nin 37/1 maddesi *in fine*). Sonuç olarak, AİHS'nin 29 / 3. maddesinin uygulanmasına son verilmesi ve davanın kayıttan düşürülmesi uygun olacaktır.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

Başvurunun kayıttan *düşürülmesine* karar vermiştir.

NURCAN KARAKAYA (YALÇIN)/Türkiye Davası*

Başvuru No: 29586/03
5 Haziran 2007

KABULEDİLEBİLİRLİK KARARININ ÖZET ÇEVİRİSİ

OLAYLAR

Başvuran Nurcan Karakaya (Yalçın eşı), 1978 doğumlu Türk vatandaşı olup Heilbronn'da ikamet etmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul Barosu avukatlarından M.Yeşilaltay tarafından temsil edilmektedir.

A. Dava Koşulları

Tarafların sunduğu üzere dava koşulları aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Başvuran İstanbul'da tatilde olduğu sırada 16 Mayıs 2000 tarihinde Kazım Yalçın, Ramazan Yıldırım ve Yılmaz Yalçın tarafından kaçırılmış ve zorla Sivas'a götürülmüştür. Başvuran Kazım Yalçın'ın bir önceki gece kendisine evlenme teklif ettiğini ve kendisinin de bu teklifi reddettiğini belirtmektedir.

Başvuran, 18 Mayıs 2000 tarihinde K.Yalçın ile İmranlı'da (Sivas) evlenmiştir. Başvuran evlenmeye mecbur tutulduğunu iddia etmektedir.

Başvuran, 25 Mayıs 2000 tarihinden 13 Eylül 2000 tarihine kadar Luisen de Bad Dürrhein Kliniği'nde (Almanya) tedavi görmüştür.

1. Kaçırma nedeniyle yürütölen ceza davası

16 Mayıs 2000 tarihinde başvuranın annesi Kartal Cumhuriyet Başsavcılığı'na dilekçe vererek kızının kaçırıldığını bildirmiştir. Başvuranın annesi, kızının kaçırıldığı arabayı tarif etmiş ve aracın markası ile plaka numarasını bildirmiştir. Aynı zamanda kaçırılan kişileri tarif etmiş ve isimlerini de söylemiştir.

Aynı gün aralarında başvuranın amcasının da olduğu iki tanığın ifadesi alınmıştır. Başvuranın amcası, yeğenin aynı apartmanda bulunan bakkala gitmek üzere yanlarından ayrıldığını belirtmiştir. Daha sonra çığlık sesleri duymuş ve dışarı baktığında yeğenin kaçırıldığını görmüştür. Kaçırma eyleminde kullanılan minibüsün plaka numarasını da vererek tarif etmiş ve bu eylemin kimler tarafından gerçekleştirildiği konusunda şüphelerinin olduğunu ifade etmiştir. Şüpheleri bir gün önce yeğenine evlenme teklif eden ve reddedilen Kazım Yalçın üzerinde yoğunlaşmıştır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Aynı gün mahallede çalışan bir marangozun ifadesi alınmıştır. Marangoz, çığlık sesi duyduğunu ve iki adamın başvuranı kollarından ve bacaklarından tutarak zorla bir arabaya bindirdiklerini gördüğünü ifade etmiştir. Daha sonra yaşlı bir kadının binadan çıkarak ağlamaya başladığını ve kızının kaçırıldığını söylediğini belirtmiştir.

18 Mayıs 2000 tarihinde kaçırılma olayına şahit olan bakkalın oğlunun da ifadesine de başvurulmuştur. Bakkalın oğlu “anne” diye bağırıldığını duyduğunu, babasına ait olan bakkal dükkânından dışarı çıktığında ise başvuranı arabanın içinde kaçmaya çalışırken gördüğünü ve belirtmiştir.

19 Mayıs 2000 tarihinde başvuran Maltepe Polis Merkezi'ne şikayet dilekçesi vermiştir.

20 Mayıs 2000 tarihinde başvuranın ifadesi alınmıştır. Başvuran ifadesinde Kazım Yalçın ile kendi rızası ile evlenmediğini fakat evlenmeye zorlandığını belirtmiştir. Başvuran, kaçırılma olayını anlatmış ve iki kişi tarafından zorla arabaya bindirildiğini ifade etmiştir. Kendisini kaçırmak isteyen ve kendisini uyutmak için yüzüne sprey sıkın kişilerin elinden kurtulmak için çabalamış, bu esnada kıyafetleri yırtılmış ve yaralanmıştır. O geceyi Kazım Yalçın'ın bir akrabasının evinde geçirmişler, Kazım Yalçın ile evlenmeye ikna edebilmek için akrabaları tarafından başvurana psikolojik baskı yapılmıştır. Ertesi gün Kazım Yalçın'ın başka bir akrabasının evine gitmişler, burada üstünü değiştirme ve birkaç saat dinlenme imkanı bulmuştur. Aynı gün evlilik için gerekli olan belgeleri temin etmek üzere kendisini kaçıran kişinin doğum yeri olan Sivas'a gitmişlerdir. Burada kan tahlilleri yapılmış, muayeneden geçirilmişler ve fotoğrafları çekilmiştir. Başvuranın üzerinde kimlik bulunmadığı için ve işlemleri hızlandırmak amacıyla nüfus kayıtlarını almak üzere Belediye Başkanı'na gitmişlerdir. Başvuran 18 Mayıs tarihinde evlenme cüzdanını imzalamak zorunda kalmıştır.

Aynı gün Kazım Yalçın'ın ifadesi alınmış ve Kazım Yalçın isnat edilen suçlamaları reddederek başvuranın ailesinin evlenmelerine karşı çıkmaları nedeniyle başvuranın kendisiyle birlikte kaçtığını belirtmiştir. Kazım Yalçın başvuranın hiçbir baskı altında kalmadan evlendiğini ifade etmiştir.

Yine aynı gün kaçırma eylemine katılan Ramazan Yıldırım ve Yılmaz Yalçın'ın ifade tutanakları hazırlanmıştır. R.Yıldırım, başvuranı belinden tutarak arabaya bindirdiğini ve başvuranın “anne, beni kaçırıyorlar” diye bağırıldığını belirtmiştir. R. Yıldırım başta dirense de başvuranın daha sonra kaçmaya razı olduğunu vurgulamıştır. Yılmaz Yalçın ise R. Yıldırım'ın başvuranı arabaya bindirdiği sırada başvuranın bağırması üzerine panik olduğunu ve bir an önce oradan uzaklaşmak istediğinden dolayı başvuranın bacaklarını arabaya sokarak kapıyı kapattığını belirtmiştir.

Yılmaz Yalçın ayrıca başvuranın Kazım Yalçın ile evlenmek istediğini söylediğini belirtmiştir.

Aynı gün Kartal Asliye Ceza Mahkemesi Yedek Hakimi, sanıkların ifadelerini dinlemiştir. Kazım Yalçın, kaçmak için başvuranla aralarında anlaştıklarını zira başvuranın ailesinin evlenmelerine karşı geldiklerini belirtmiştir. Bu nedenle başvuranın çığlıklarının da bu oyunun bir parçası olduğunu ifade etmiştir.

Cumhuriyet Başsavcısı, 28 Haziran 2000 tarihinde nikahı kıyan İmranlı Belediye Başkanı'nın ifadesine başvurmuştur. Belediye Başkanı, başvuranın evlenmeyi kabul ettiğini ve baskı altında olduğunu gösterecek hiçbir tavır içerisinde olmadığını belirtmiştir.

Sivas Cumhuriyet Başsavcısı, 3 Ağustos 2000 tarihinde Kazım Yalçın, Yılmaz Yalçın ve R. Yıldırım'ın Türk Ceza Kanunu'nun 429 § 1, 432 ve 434. maddeleri uyarınca cezalandırılmalarını talep etmiştir.

27 Şubat 2001 tarihinde, başvuranın ve Kazım Yalçın'ın evli olduğunu tespit eden Sivas Ağır Ceza Mahkemesi, Türk Ceza Kanunu'nun 434 § 1. maddesi uyarınca Kazım Yalçın hakkındaki kamu davasının teciline karar vermiştir. Sivas Ağır Ceza Mahkemesi ayrıca diğer iki sanık hakkındaki kamu davasının, Türk Ceza Kanunu'nun 434. maddesinin son paragrafı uyarınca düşürülmesine hükmetmiştir.

2. Boşanma davası

17 Temmuz 2000 tarihinde başvuran Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurarak anlaşmazlık gerekçesiyle boşanma davası açmıştır. Başvuran kaçırıldığını ve psikolojik baskı altında evlenmeye zorlandığını belirtmiştir. Başvuran ayrıca kendisini kaçırın ve sonrasında kocası olan kişi ile hiçbir cinsel ilişkisinin bulunmadığını ve Almanya'ya dönmesi sebebiyle bu kişi ile birlikte yaşamadığını belirtmiştir.

20 Aralık 2000 tarihli duruşma sırasında Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi kaçırma olayının tanıklarından birinin ifadesine başvurmuştur. Tanık iki kişinin dükkanının önünde arabadan indiklerini ve dükkanından çıkan başvuranın zorla arabaya bindirildiğini ve arabada üçüncü bir kişinin bulunduğunu belirtmiştir. Başvuranın kaçırıldığı sırada çığlık attığını ve arabaya binmeye zorlandığını ifade etmiştir. Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi aynı zamanda Kazım Yalçın'ın bir yakının ifadesine de başvurmuştur. Bu kişi genç çiftin kaçmasına yardım ettiğini ve üç gün boyunca çiftlerin arasından herhangi bir anlaşmazlık görmediğini belirtmiştir.

Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi, 27 Şubat 2001 tarihinde başvuranın kaçırıldığını ve iki kişi tarafından zorla arabaya bindirildiğini gördüğünü ifade eden başka bir tanık dinlemiştir.

Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi 19 Nisan 2001 tarihinde Kazım Yalçın'ın kız kardeşinin ifadesini almıştır. Kazım Yalçın'ın kız kardeşi kaçırılma sırasında orada olmadığını fakat dava konusu evlenme törenine katıldığını ifade etmiş, eşlerin birbirlerini severek evlendiklerini, dört günü birlikte geçirdiklerini ve başvuranın kendisine kaçırılma olayını abisi ile birlikte planlandıklarını söylediğini belirtmiştir.

7 Haziran 2001 tarihli duruşma sırasında başvuran kendi rızası ile evlendiği iddiasını reddetmiştir, başvuran kaçırıldığını ve "senin kısmetin" "artık geri adım atamazsın" "boyun eğmelisin", "gitsen bile seni geri getiririz, kan akar, seni geri getiririz" şeklinde baskılara maruz kaldığını ifade etmiştir. Bu duruşma sonucunda Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi, davacı tarafa evliliğin iptali davası açması için kesin süre vermiştir.

Başvuran, 13 Haziran 2001 tarihinde Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurarak, evliliğin hiçbir zaman gerçekleşmediğini belirterek evliliğin iptali davası açmıştır.

Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi, 13 Kasım 2001 tarihinde Belediye Başkanı'nın ve dava konusu evliliğin şahidinin ifadesine başvurmuştur. Bu kişiler başvurana karşı herhangi bir baskı fark etmediklerini ve başvuranın kendi isteği ile evlilik cüzdanını imzaladığını belirtmişlerdir.

22 Kasım 2001 tarihinde başvuranın komşusunun ifadesi alınmıştır. Sözkonusu kişi başvuranın kaçırılma olayına tanık olduğunu, polisi ve Kazım Yalçın'ın yakınlarına telefon açtığını ifade etmiş ve bu kişilerin başvuranın ve Kazım Yalçın'ın birbirlerini sevdiklerini ve başvuranın evlenmeye razı olduğunu söylediklerini ifade etmiştir.

Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi 6 Şubat 2002 tarihinde, dinlenen tanıkların anlatımlarından, başvuranın nikah işlemlerinde rızasının bulunduğu beyan edilmesi ve başvuranın nikahın yapılmasına engel olmaması sebebiyle, başvuran tarafından açılan evliliğin iptali davasını reddetmiştir.

Yargıtay hak düşürücü süre içerisinde dava açılmadığından dolayı sözkonusu kararı 11 Haziran 2002 tarihinde onamıştır.

Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi, 25 Eylül 2002 tarihinde başvuran tarafından açılan boşanma davasını reddetmiştir. Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi, başvuran tarafından açılan evliliğin iptali davasının reddedildiğini ve iddiasını şiddetli geçimsizliğe dayandıran başvuranın, geçimsizliğin varlığını kanıtlayacak herhangi bir unsur sunmadığını belirtmiştir.

Başvuran 23 Ekim 2002 tarihinde temyiz talebinde bulunmuştur. Başvuran şiddetli geçimsizlik nedeniyle boşanma davası açtığını zira hak düşürücü süre içerisinde dava açılmadığından dolayı evliliğin geçersiz ilan edilmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Bu

nedenle içerisinde bulunduğu duruma uyacak herhangi bir hukuk kuralı bulunmamaktaydı. Başvuranın kaçırıldığı ve evlenmeye zorlandığı hususu ortadadır. Herhangi bir anlaşmazlık bulunduğunu ortaya koyması bu gerçeği reddetmesi anlamına gelecektir.

Başvurana 5 Mart 2003 tarihinde tebliğ edilen 28 Ocak 2003 tarihli bir kararla Yargıtay Kartal Asliye Hukuk Mahkemesi kararını onamıştır.

Başvuranın avukatı esasa ilişkin görüşlerinde müvekkilinin, Kartal Aile Mahkemesi'ne başvurarak yeni bir başvuru davası açtığını ve bu davanın Türk Medeni Kanunu'nun 166. maddesinin son bendi uyarınca 22 Nisan 2004 tarihinde reddedildiğini belirtmektedir. Kartal Aile Mahkemesi, bu maddede öngörülen üç yıllık sürenin birinci boşanma davasından itibaren dolmadığını tespit etmiştir.

Başvuranın avukatı Yargıtay'ın 20 Aralık 2004 tarihinde bu kararı onadığını belirtmektedir.

ŞİKAYETLER

Başvuran, AİHS'nin herhangi bir maddesine atıfta bulunmaksızın kendisini kaçırın kişiler aleyhinde açılan ceza davasının ertelenmesi sebebiyle şikayetçi olmaktadır. Başvuran aynı zamanda boşanma davası ve evliliğin iptali davası açılmasına rağmen evliliğin halen geçerli sayılması sebebiyle evlenme hakkının ve kişisel bütünlüğünün ihlal edildiğini iddia etmektedir. Başvuran Türk hukukunun ve uygulamasının kendisine etkili bir koruma sağlamadığını ileri sürmektedir.

HUKUK BAKIMINDAN

Başvuran, AİHS'nin herhangi bir maddesine atıfta bulunmaksızın kendisini kaçırın kişiler aleyhinde açılan ceza davasının ertelenmesi sebebiyle şikayetçi olmaktadır. Başvuran aynı zamanda boşanma davası ve evliliğin iptali davası açılmasına rağmen evliliğin halen geçerli sayılması sebebiyle evlenme hakkının ve kişisel bütünlüğünün ihlal edildiğini iddia etmektedir. Başvuran Türk hukukunun ve uygulamasının kendisine etkili bir koruma sağlamadığını ileri sürmektedir.

AİHM bu şikayetleri AİHS'nin 8. maddesi bakımından inceleyecektir.

Hükümet iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması sebebiyle AİHM'den mevcut başvuruyu reddetmesini talep etmektedir. Hükümet başvuranın, Medeni Kanun'un 119. maddesi uyarınca evlilik tarihinden sonraki altı ay içerisinde evliliğin iptali davası açmadığını vurgulamaktadır. Ayrıca Hükümet'e göre başvuranın Medeni Kanun'un 166. maddesi uyarınca boşanma davası açabileceğini fakat başvuranın bu yola başvurmadığını belirtmektedir.

Başvuran itiraz etmektedir.

AİHM, AİHS'nin 35 § 1. maddesi uyarınca, genel kabul görmüş uluslararası hukuk ilkelerinden anlaşıldığı üzere iç hukuk yolları tüketildikten sonra kendisine başvurulabileceğini hatırlatmaktadır. Bu kural öncelikle, kendi olanakları ve ulusal hukuk düzeni içinde Savunmacı Devlet'e dava konusu durumu telafi etme yetisini verme gerekliliğine dayanmaktadır. Bu kuralın amacı Devletler'e aleyhlerinde iddia edilen eksiklikleri giderme olanağını vermektedir. 35 § 1. maddenin kuralı, 13. maddede de yer alan ve iddia edilen ihlal ile ilgili olarak iç hukukta etkili bir başvuru yolunun sağlandığı varsayımına dayanmaktadır (*Kudla-Polonya* [Büyük Daire], no: 30210/96).

AİHM iç hukuk yollarının tüketilmesi hususunun genellikle başvurunun kendisine yapıldığı tarih dikkate alınarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır. Bununla birlikte bu kuralın, her bir davaya özgü özel koşullarda haklı gösterilebilecek istisnaları mevcuttur (*Baumann-Fransa*, no: 33592/96, ve *Brusco-İtalya* (karar), no: 69789/01). Buna karşın AİHM, Medeni Kanun'un 166. maddesinin son bendinde boşanma davasının reddedilmesine karar verilmesi ve bu kararın kesinleştiği tarihten başlayarak üç yıl geçmesi halinde, her ne

sebeple olursa olsun ortak hayat yeniden kurulmamışsa evlilik birliğinin temelden sarsılmış sayılacağını ve boşanmaya karar verileceğini öngördüğünü tespit etmektedir.

Oysa ki mevcut davada başvuranın birinci boşanma talebinin reddedildiği tarihin üstünden yaklaşık üç yılın geçtiğini ve başvuranın bu zaman zarfında eşiyle ortak bir hayat yaşamadığını tespit etmek gerekmektedir. Bu nedenle başvuranın bu madde hükümlerinden faydalanabileceği açıktır. Esasında Medeni Kanun'unun 166. maddesinin son bendi dikkate alındığında başvuran bundan böyle sözkonusu evliliği bitirmesine imkan sağlayacak bir başvuru yoluna sahiptir. Bu başvuru yolunun etkili olup olmadığı hususunda herhangi bir şüphe bulunmadığından AİHM, başvurunun yapıldığı tarihte iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğinin dikkate alınması gerektiği hususunda dile getirilen itirazın yerinde olduğu kanaatindedir.

Davanın ulusal mahkemeler önündeki mevcut durumu dikkate alındığında, hâlihazırdaki durumunun şikayetin ulusal mahkemeler önünde görülmesine olanak sağladığından başvuranın başvurusunun erken yapılmış bir başvuru olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle başvurunun bu kısmının AİHS'nin 35 §§ 1 ve 4. maddesi uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

Başvurunun kendisini kaçıran kişiler aleyhinde açılan ceza davasının ertelenmesinden dolayı şikayetçi olmaktadır. Başvuran bununla ilgili olarak AİHS'nin herhangi bir maddesine atıfta bulunmamaktadır. Başvuran aynı zamanda ulusal mahkemelerde görülen davaların hakkaniyete uygun olarak görülmediğinden dolayı şikayetçi olmakta ve bununla ilgili olarak AİHS'nin 6. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

AİHM başvuranın evliliğinin geçerliliği hususunda hukuk mahkemeleri tarafından benimsenen çözüm yoluna itiraz ettiğini gözlemlemektedir. Oysa ki bir mahkemenin kararını benimsemesine neden olan unsurları denetleme görevi kendisine düşmemektedir, aksi taktirde başvuran üçüncü ya da dördüncü derece hakimi olarak ortaya çıkar ve görevinin sınırları dışına çıkardı (*Kemmache-Fransa* (No:3), 24 Kasım 1994). Bu nedenle bu şikayetin açıkça dayanaktan yoksundur ve AİHS'nin 35 § § 3 ve 4. maddesi uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

Başvuranın, dava konusu kaçırma eylemini gerçekleştiren kişi aleyhinde cezai takibat başlatılmasını sağlama imkanının bulunmaması hususunda ise AİHM, mevcut haliyle AİHS'nin üçüncü kişiler aleyhinde cezai takibat başlatma hakkını güvence altına almadığını hatırlatmaktadır. Esasında medeni haklara ilişkin kararların alınmasını arzulayan herkese AİHS'nin 6 § 1. maddesi ile tanınan adil yargılanma hakkı, mahkum edilmesini sağlamak amacıyla üçüncü bir kişi aleyhinde cezai takibat başlatılmasını sağlama hakkını içermemektedir. Bu nedenle başvurunun bu kısmının, 35 § 3. madde bakımından AİHS hükümleri ile *ratione temporis* bakımından uyuşmadığı ve 35 § 4. madde uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Yukarıda yer alan ifadeler göz önüne alındığında AİHM aynı zamanda AİHS'nin 29 § 3. maddesinin uygulanmasına son verilmesi gerektiği kanaatindedir.

Bu gerekçelere dayalı olarak AİHM, oybirliğiyle,

Başvurunun *kabuledilemez* olduğuna karar vermiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ÖZ VE YÜREKLİ/Türkiye Davası*

Başvuru No:44662/98

Strazburg

19 Temmuz 2007

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan 44662/98 no'lu davanın nedeni T.C vatandaşları Ali Ekber Öz, Mahmut Umit Yürekli ve Nuran Öz'ün ("başvuranlar") Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ("Komisyon") 20 Nisan 1998 tarihinde Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesinin ("AİHS") eski 25. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurudur.

Başvuranlar, Barosu avukatlarından Aydın Barosu avukatlarından S.S. Atmaca tarafından temsil edilmektedirler.

1 Temmuz 2003 tarihinde Mahkeme başvuran Ali Ekber Öz açısından başvuruyu kabuledilemez bulmuştur.

OLAYLAR

A. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar Ali Ekber ve Nuran Öz, 2 Ekim 1994 tarihinde Antalya İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne bağlı ekiplerce yakalanmışlardır. Başvuranlar on gün süreyle gözaltında tutulmuşlardır. Başvuranların evlerinde yapılan arama sonucunda patlayıcı madde yapımında kullanılan malzeme ve aşırı sol bir örgüte ait dokümanlar ele geçirilmiştir.

Başvuran Mahmut Ümit Yürekli ise Antalya İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne bağlı ekiplerce Kasım 1994 tarihinde yakalanmıştır. Yürekli, sekiz gün süreyle gözaltında tutulmuştur.

Antalya Sulh Ceza Mahkemesi 11 Ekim 1994 tarihinde aldığı kararla üç başvuranın tutuklu yargılanmasına hükmetmiştir.

İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı 27 Ekim 1994 tarihli iddianamesinde Türk Ceza Kanunu'nun 168. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca yasadışı bir örgüte üye olmak suçundan üç başvuranın mahkumiyetini talep etmiştir.

DGM, 27 Mart 1996 tarihli kararında başvuranların suçlarını sabit görerek on iki yıl altı ay hapis ve ömür boyu kamu hizmetinden men cezasına çarptırılmalarına hükmetmiştir.

Yargıtay, itiraz edilen kararı başvuranlar Nuran Öz ve Mahmut Ümit Yürekli'ye ilişkin olarak, suçlarının TCK'nın 169. maddesi (yasadışı bir örgüte yardım ve yataklık etme suçunu düzenleyen kanun hükmü) kapsamında değerlendirilmesi gerektiği gerekçesiyle 3 Temmuz 1997 tarihinde bozmuştur.

HUKUK

I. AİHS'İNİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar Nuran Öz ve Mahmut Umit Yürekli kendilerini yargılayan ve mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bünyesinde askeri hakim bulunması dolayısıyla adi

1

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. dava güvencesi sunabilecek nitelikte 'bağımsız ve tarafsız' bir mahkeme olmadığını iddia etmektedirler. Yine yargılamanın hakkaniyete uygun yapılmaması bağlamında başvuranlar, gözaltında tutuldukları sırada yasal olmayan yollardan toplanan kanıt unsurları temelinde mahkum edildiklerini savunmaktadırlar.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

Hükümet, AİHS'nin 35. maddesinde öngörülen altı ay süresi kuralına uyulmadığı gerekçesiyle AİHM'yi bu şikayeti reddetmeye davet etmektedir. Hükümet, bu şikayetle ilgili kesinleşmiş yargı kararının DGM tarafından verilen karar olduğunu savunmaktadır. Bu hususta Hükümet, olayların meydana geldiği dönemde Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin oluşumunun ulusal mevzuatla düzenlenmiş olması sebebiyle Yargıtay'ın konuyla ilgili olarak hüküm verme yetkisinin olmadığını savunmaktadır. Hükümet, başvuruların iç hukuk yollarının etkisiz kaldığını farkettileri anda, yani DGM'nin karar verdiği 27 Mart 1996 tarihinden itibaren başvuruda bulunmaları gerektiği sonucuna varmaktadır. Hükümet, buna karşın başvuruların 20 Nisan 1998 tarihinde başvuru yaptıklarına dikkat çekmektedir.

AİHM, *Özdemir – Türkiye* (no: 59659/00, prg. 26, 6 Şubat 2003) davasında benzer bir itirazı reddettiğini anımsatır. Daha evvel vardığı sonuçtan ayrılması için herhangi bir gerekçe görmeyen AİHM, Hükümet'in bu itirazını reddeder.

Ayrıca AİHM, iç hukuk yollarının tüketilmesi meselesini, Hükümet'in bu hususu gündeme getirmekten vazgeçmiş olması sebebiyle, *ex officio* incelemeye gerek olmadığı kanaatinde dir.

Elindeki unsurların tamamını dikkate alan AİHM, içtihadından doğan ölçütler ışığında (*İncal - Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, ve *Çıraklar – Türkiye*, 28 Ekim 1998) başvuruların şikayetlerinin esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır. AİHM ayrıca, sözkonusu şikayetlerle ilgili olarak herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmadığını tespit etmektedir.

B. Esasa ilişkin

1. Devlet güvenlik mahkemesi'nin bağımsızlık ve tarafsızlığı hakkında

AİHM, mevcut davada farklı bir sonuca varmasını sağlayabilecek nitelikte herhangi bir olgu ya da kanıtın Hükümet tarafından sunulmadığını değerlendirmektedir. AİHM, bir Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde 'ulusal güvenlik' konusuyla alakalı suçlamalara cevap veren başvuruların, askeri yargıya mensup bir subayın da aralarında bulunduğu hâkimlerin karşısına çıkmaktan endişe duymasının anlaşılır bir durum olduğu tespitini yapmaktadır. Bu nedenle başvuranın meşru bir şekilde, mahkemenin amacına aykırı birtakım mülahazaların etkisinde kalmasından kaygı duyması mümkündür. Bu itibarla başvuranın adı geçen mahkemenin bağımsızlık ve tarafsızlığı konusunda beslediği şüphelerin objektif gerekçelere dayandığı mütalaa edilebilir (*İncal – Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, § 72, *in fine*).

AİHM, başvuruları yargılayarak mahkûm ettiği dönemde DGM'nin bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmadığı sonucuna varmaktadır.

2. Yargılamanın hakkaniyete uygunluğu hakkında

AİHM benzer davalarda, bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olduğu kanıtlanmış bir mahkemenin, yargısına tabi kimselere hiçbir biçimde adil dava güvencesi sunamayacağına hükmettiğini hatırlatmaktadır.

Başvuruların davalarının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından görülme hakkı yönünden yapılan ihlal tespitini göz önünde bulunduran AİHM, mevcut şikayeti incelemeye gerek olmadığı kanaatine varmaktadır (bkz., diğerleri arasında, *Çıraklar – Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, prg. 44 ve prg. 45).

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvurular Mahmut Ümit Yürekli ve Nuran Öz'ün her biri uğradıkları maddi ve manevi zararların tazmini için 15.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM, mevcut dava koşullarında ihlal tespitinin başvuranın uğradığı manevi zarar için başlı başına adil tatmin teşkil edeceği kanaatinde dir (*Çıraklar*, adı geçen, prg. 49).

AİHM'ye göre, mevcut davada olduğu gibi, bir kimsenin AİHS'nin bağımsızlık ve tarafsızlık koşullarını yerine getirmeyen bir mahkeme tarafından mahkum edilmesi durumunda, ilgilinin talep etmesi halinde, yeniden yargılanma yapılması veya davanın yeniden açılması, ilke olarak, tespit edilen ihlalin giderilmesi bakımından uygun bir yol teşkil etmektedir (*Öcalan – Türkiye*, no: 46221/99, prg. 210, ve *Gençel – Türkiye*, no: 53431799, prg. 27, 23 Ekim 2003).

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuranlar ayrıca, ulusal mahkemeler ve AİHM önünde yaptıkları yargılama masraf ve giderleri için 6.000 Euro talep etmektedirler.

Hükümet bu meblağı aşırı bulmaktadır.

AİHM içtihadına göre bir başvurana, yaptığı masraf ve harcamaların geri ödemesi ancak sözkonusu masraf ve harcamaların gerçekliği, gerekliliği ve oranlarının makul yönü ortaya konulduğu sürece yapılmaktadır. Mevcut davada AİHM, başvuruların bir avukatlık ücret sözleşmesi ya da yaptıklarını iddia ettikleri harcamalara ilişkin herhangi bir belge sunmadıklarını tespit etmektedir. Bununla birlikte AİHM, başvurularını sunmak için birtakım masraf ve harcamalar yapmış olmaları gerektiği hususunun inkar edilemeyeceği kanaatinden hareketle, adli yardım başlığı altında başvuranlara 1.000 Euro ödenmesinin makul olacağına hükmetmektedir. AİHM bu meblağın başvuranlara ortaklaşa ödenmesine hükmeder.

C. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvurunun geriye kalanının *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6/1 maddesi yönünden yapılan diğer şikayeti incelemeye *gerek olmadığına*;
4. AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiği tespitinin başvuranların uğradığı manevi zarar için *başlı başına adil bir tatmin teşkil ettiğine*;
5. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL' ye çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından yargılama masraf ve giderleri için miktara yansıtılabilecek her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak başvuranlar Mahmut Ümit Yürekli ve Nuran Öz'e ortaklaşa 1.000 Euro (bin Euro) *ödenmesine*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;
6. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 19 Temmuz 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

RAMAZAN ALTINTAŞ VE DİĞERLERİ/Türkiye*

Başvuru No: 72613/01, 72624/01, 72628/01, 72630/01 ve 72631/01

30 Ağustos 2007

Dostane Çözüm

OLAYLAR

İsimleri kararın ekinde belirtilen başvuranlar Türk vatandaşlarıdır. Başvuranlar, AİHM önünde Afyon Barosu avukatlarından E. Erkan tarafından temsil edilmektedirler.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (İdare), 1995 yılında Dinar’da meydana gelen depremin ardından, bölgenin yeniden iskana açılması amacıyla başvuranlara ait taşınmazları kamulaştırmıştır. İdare kamulaştırma bedelini başvuranlara ödemiştir.

İdare tarafından ödenen tutarda anlaşmazlık doğması üzerine başvuranlar, Dinar Asliye Hukuk Mahkemesi’ne kamulaştırma bedelinin arttırılması talebiyle başvuruda bulunmuşlardır.

İdare, ek kamulaştırma bedelini, 19 Nisan ve 19 Temmuz olmak üzere iki taksitte ödemiştir.

Dinar Asliye Hukuk Mahkemesi’ne başvuru tarihleri, Yargıtay tarafından verilen kararların tarihleri, gecikme faizi başlangıç tarihleri, ulusal mahkemeler tarafından verilen ek kamulaştırma miktarları, gecikme faizi ile birlikte hesaplanan miktarlar kararın ek bölümünde belirtilmektedir.

ŞİKAYET

1 No’lu Ek Protokol’ün 1. maddesine atıfta bulunarak, başvuranlar, Türkiye’deki yüksek enflasyon oranı karşısında yetersiz kalan gecikme faizleri nedeniyle ek kamulaştırma bedelinin İdare tarafından geç ödenmesinden dolayı mallara saygı haklarının ihlal edilmesinden şikayetçi olmaktadır.

HUKUK AÇISINDAN

AİHM, 30 Kasım 2006 tarihinde, Hükümet’ten izleyen beyanı almıştır.

“ Türk Hükümeti’nin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde bulunan başvuruyu dostane çözüme kavuşturmak üzere karşılıksız olarak, Ramazan Altıntaş ve Şenal Altıntaş’a (başvuru no: 72613/01) 4.300 (dört bin üç yüz) Amerikan Doları, Önder Akın’a (başvuru no: 72624/01)1.950 (bin dokuz yüz elli) Amerikan Doları, Mücahiddin Aldemir’e(başvuru no: 72628/01) 3.000 (üç bin) Amerikan Doları, Tahsin Karaduman’a (başvuru no: 72630/01) 1.400 (bin dört yüz) Amerikan Doları, Zehra Veziroğlu’na (başvuru no: 72631/01) 2.600 (iki bin altı yüz) Amerikan Doları ödeme yapmayı önerdiğini ilan ederim.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Bu miktar maddi, manevi her türlü tazminat ile masraf ve harcamaları kapsamakta olup tüm vergilerden muaf olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin AİHS’nin 37§1 maddesi uyarınca verdiği kararın bildirilmesine müteakip üç ay içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.’ ye çevrilmek suretiyle ödenecektir. Ödemenin öngörülen süre

içerisinde yapılmaması durumunda, söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanacaktır.

AİHM, 13 Ekim 2006 tarihinde, başvuranın temsilcileri tarafından imzalanan izleyen beyanı almıştır:

“ Başvuranların temsilcisi Erdal Erkan olarak, Türk Hükümeti'nin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde bulunan başvuruyu dostane çözüme kavuşturmak üzere karşılıksız olarak, Ramazan Altıntaş ve Şenal Altıntaş'a (başvuru no: 72613/01) 4.300 (dört bin üç yüz) Amerikan Doları, Önder Akın'a (başvuru no: 72624/01)1.950 (bin dokuz yüz elli) Amerikan Doları, Mücahiddin Aldemir'e(başvuru no: 72628/01) 3.000 (üç bin) Amerikan Doları, Tahsin Karaduman'a (başvuru no: 72630/01) 1.400 (bin dört yüz) Amerikan Doları, Zehra Veziroğlu'na (başvuru no: 72631/01) 2.600 (iki bin altı yüz) Amerikan Doları ödeme yapmayı önerdiğini not ederim.

Bu miktar maddi, manevi her türlü tazminat ile masraf ve harcamaları kapsamakta olup tüm vergilerden muaf olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin AİHS'nin 37§1 maddesi uyarınca verdiği kararın bildirilmesine müteakip üç ay içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.' ye çevrilmek suretiyle ödenecektir. Ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanacaktır.

Yapılan bu teklifi kabul etmekte ve Türkiye Cumhuriyeti aleyhindeki başvuruyla ilgili tüm şikâyetlerden vazgeçmekteyim. Davanın nihai sonuca ulaştığını beyan etmekteyim.”

AİHM, tarafların üzerinde uzlaştıkları dostane çözüm anlaşmasını dikkate almakta, bu antlaşmanın, Sözleşme eki ve Protokollerde tanımlanan İnsan Haklarına saygı ilkesine uygun olduğuna ve başvurunun sürdürülmesinde herhangi bir kamu yararı bulunmadığına kanaat getirmektedir (Sözleşme'nin 37§1 *in fine*). Sonuç olarak, AİHS'nin 29§3. maddesinin uygulanmasına son verilmesi ve davanın kayıttan düşürülmesi uygun bulunmuştur.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

Başvuruların *birleştirilmesine*;

Başvuruların kayıttan *düşürülmesine*;

KARAR VERMİŞTİR.

EK

Başvuranlar	Yargıtay'ın verdiği kararların tarihi	Gecikme faizi başlangıç tarihleri	Ulusal Mahkemeler tarafından verilen ek kamulaştırma bedelleri (TL)	Gecikme faizi ile birlikte ödenen ek kamulaştırma bedelleri
Ramazan et Şenal Altıntaş n° 72613/01 başvuru tarihi 05/01/2000	23/06/1997	13/05/1996	2 061 000 000 TRL	4 410 540 000 TRL
Önder Akın n° 72624/01 başvuru tarihi 05/01/2000	23/06/1997	02/08/1996	1 031 273 440 TRL	2 139 032 993 TRL
Mücahiddin Aldemir n° 72628/01 başvuru tarihi 05/01/2000	23/06/1997	24/05/1996	1 480 180 000 TRL (başvurana 2/8'i verilen)	3 154 016 883 TRL
Tahsin Karaduman n° 72630/01 başvuru tarihi 05/01/2000	23/06/1997	09/07/1996	747 000 000 TRL	1 540 065 000 TRL
Zehra Veziroğlu (n° 335 parsel 2) n° 72631/01 başvuru tarihi 07/01/2000	15/09/1997	25/07/1996	1 764 000 000 TRL	3 669 120 000 TRL

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ŞÜKRÜ AYDOĞDU

Başvuru No:45047/04
11 Aralık 2007

Dostane Çözüm

OLAYLAR

Türk vatandaşı olan başvuran, Şükrü Aydoğdu, 1963 yılı doğumludur ve Kırşehir’de ikamet etmektedir. Başvuran, İstanbul Barosu avukatlarından F.A. Tamer tarafından temsil edilmektedir.

Tarafların anlattığı şekilde dava olayları şu şekilde özetlenebilir:

12 Ekim 1992 tarihinde yasadışı örgüt olan THKP/C üyesi olduğu gerekçesiyle tutukluluk süreci başlamıştır

Belirtilmeyen bir tarihte, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı, başvuranla birlikte on yedi sanığı Devlet’in Anayasal düzenine saldırıda bulunmak suçuyla itham etmiştir. Başvuran, özellikle örgüte atılı altmış dokuz suç arasından çoğunluğu bombalı ve silahlı saldırılardan oluşan onbir eyleme katılma suçuyla itham edilmiştir.

Başvuran, 1995 ve 2000 yıllarında açlık grevine başlamıştır. 18 Kasım 2002 tarihli bir rapor ile Adli Tıp Kurumu başvurana Wernicke-Korsakoff tanısı koymuş ve başvuranın tutuksuz yargılanmasını salık vermiştir. Adli Tıp Kurumu’nun bu tavsiyesi adli makamlar tarafından reddedilmiştir.

Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından verilen iki karar 1999 ve 2002 yıllarında Yargıtay tarafından bozulmuş ve başvuranın tutuklu yargılanmasına devam edilmiştir.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri’nin kaldırılmasıyla yetkili merci olan İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, 26 Ocak 2005 tarihinde, Toplum Kazandırma Yasası uyarınca ve tutukluluk süresi göz önüne alındığında başvuranın tutuksuz yargılanmasına karar vermiştir.

2 Mayıs 2005 tarihinde, bu davaya ilişkin yetmiş üçüncü duruşma sırasında Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranı üzerine atılı suçlardan dolayı on üç yıl dört ay ağır hapis cezasına çarptırmıştır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

ŞİKAYET

Başvuran, 26 Ocak 2005 tarihine kadar süren tutuklu yargılanma süresinden şikayetçi olmakta ve AİHS’nin 5/3. paragrafına atıfta bulunmaktadır.

HUKUK

AİHM, Hükümet’ten izleyen beyanı almıştır:

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’nin AİHM önünde bulunan başvuruyu dostane çözüme kavuşturmak üzere, başvuran Şükrü Aydoğdu’ya karşılıksız olarak 11.000 Euro (on bir bin Euro) tutarında ödeme yapmayı önerdiğini bildiririm. Bu miktar maddi, manevi her türlü tazminat ile masraf ve harcamaları kapsamakta olup tüm vergilerden muaf olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin AİHS’nin 37/1 maddesi uyarınca verdiği kararın bildirilmesini müteakip üç ay içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.’ye çevrilmek suretiyle ödenecektir. Ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankası’nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına

eşit oranda basit faiz uygulanacaktır. Bu tutarın ödenmesi, davanın nihai çözüme kavuşturulmasını teşkil edecektir.”

AİHM, başvuran taraf tarafından imzalanan izleyen beyanı almıştır:

“ Başvuranın avukatı F.A. Tamer olarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin, AİHM'de görülmekte olan yukarıda belirtilen başvuru kaynaklı davanın dostane çözüme kavuşturulması amacıyla Şükrü Aydoğdu'ya karşılıksız olarak 11.000 Euro (on bir bin Euro) tutarını ödemeye hazır olduğunu not ediyorum. Bu miktar maddi, manevi her türlü tazminat ile masraf ve harcamaları kapsamakta olup tüm vergilerden muaf olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin AİHS'nin 37/1 maddesi uyarınca verdiği kararın bildirilmesini müteakip üç ay içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.' ye çevrilmek suretiyle ödenecektir. Ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanacaktır. Bu öneriyi kabul ediyor ve sözkonusu başvuruya yol açan olaylar hususunda Türkiye Cumhuriyeti aleyhindeki diğer tüm taleplerden vazgeçiyorum. Davanın nihai sonuca ulaştığını bildiririm.”

AİHM, tarafların üzerinde uzlaştıkları dostane çözümü dikkate almaktadır. AİHM, bu çözümün Sözleşme ve Protokollerde tanımlanan insan haklarına saygı ilkesine uygun olduğu kanaatindedir ve başvurunun incelenmesine devam etmeyi haklı gösterecek kamu düzenine ilişkin hiçbir gerekçe görememektedir (AİHS'nin *in fine* 37/1. maddesi). Sonuç olarak, AİHS'nin 29/3. maddesinin uygulanmasına son verilmesi ve davanın kayıttan düşürülmesi uygun olacaktır.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

Davanın kayıttan *düşürülmesine* karar vermiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

SÜLÜN/Türkiye Davası*

Başvuru No: 33158/03

Strazburg

6 Şubat 2007

OLAYLAR

DAVA KOŞULLARI

1955 doğumlu olan başvuran İstanbul'da ikamet etmektedir.

Başvuran 21 Aralık 1994 tarihinde bir aracı kurum ile aracılık sözleşmesi imzalamıştır. Müteakiben başvuran, sözkonusu aracı kurumun kendi rızası alınmadan borsada sahte bono senedi alım satımı yaptığı iddiasında bulunmuştur.

1. Aracı kurum aleyhinde açılan ceza davası

25 Nisan 1995 tarihinde Şişli Cumhuriyet Savcısı hizmet sebebiyle emniyeti suistimal iddiasıyla aracı kurum yöneticileri aleyhinde suçlamada bulunmuştur.

Şişli Asliye Ceza Mahkemesi'nin talebi üzerine gerçekleştirilen 10 Nisan 1997 tarihli bilirkişi incelemesinde itiraz edilen işlemlerin aracılık sözleşmesine uygun olarak yapıldıkları, dolayısıyla sözkonusu işlemlerin geçerli olduğu sonucuna varılmıştır.

Asliye Ceza Mahkemesi'nin talebi üzerine 2 Nisan 1998 tarihinde bu defa üç kişiden müteşekkil yeni bir bilirkişi heyeti kurulmuştur. Bu inceleme sonucunda mahkeme, aracı kurum tarafından kendisine sunulan hesap özetlerini imzalamış olması sebebiyle başvuranın kendi namına gerçekleştirilen işlemler hakkında haberdar edildiği ve sözkonusu işlemlere *a posteriori* rıza gösterdiği gerekçesiyle taraflar arasında yapılan sözleşmenin geçerli olduğu kanaatine varmıştır.

Asliye Ceza Mahkemesi 12 Mayıs 1998 tarihinde sanıkların beraatine karar vermiştir.

Yargıtay 9 Kasım 1998 tarihinde bu kararı bozmuştur.

Kararın bozulması üzerine Asliye Ceza Mahkemesi yeniden sanıkların beraatine hükmetmiştir.

Yargıtay 5 Şubat 2001 tarihinde kararı bozmuştur.

Bozma kararı üzerine yeniden toplanan Asliye Ceza Mahkemesi 4616 sayılı kanun uyarınca davayı beş yıl süreyle ertelemiştir.

2. Ticaret mahkemeleri önünde yapılan yargılama

Başvuran 13 Haziran 1996 tarihinde İstanbul Ticaret Mahkemesi'nde fonların iadesi talebiyle tartışmalı aracı kurum aleyhinde dava açarak, sözkonusu kurum hakkında koruyucu tedbir kararı alınması isteminde bulunmuştur.

İstanbul Ticaret Mahkemesi 1 Ekim 1996 ile 14 Eylül 2000 tarihleri arasında yirmi dört duruşma yapmıştır. Mahkeme 15 Nisan, 17 Haziran ve 7 Ekim 1997 tarihlerinde yaptığı

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. duruşmalarda her iki tarafın, 23 Aralık 1997 tarihinde ise başvuranın avukatının duruşmaya katılmadığını tespit etmiştir. Mahkeme 24 Mart 1998 tarihli duruşmada ceza yargılamasının sonucunun beklenmesine karar vermiştir. Asliye Ceza Mahkemesi kararının temyize götürüldüğünü tespit eden Ticaret Mahkemesi, bu konudaki Yargıtay kararının beklenmesine ve bu tarihe kadar davanın ertelenmesine karar vermiştir. Adıgeçen mahkeme 11 Kasım 1999 tarihinde koruyucu tedbir uygulanması kararı almıştır.

Asliye Ceza Mahkemesi tarafından verilen kararın Yargıtayca bozulduğunu tespit eden Ticaret Mahkemesi ceza yargılaması sonuçlanana değin davanın ertelenmesine karar vermiştir. Kendi namına gerçekleştirilen ek işlemlere yönelik hiçbir itirazda bulunmamış olan başvuranın, tartışmalı bono senetlerini imzalamadığı yönünde bir itirazının olup olmadığının, bu yönde gerçekleştirilen işlemleri kabul edip etmediğinin tespit edilmesi amacıyla 16 Şubat 2000 tarihinde üç uzmandan oluşan bir bilirkişi heyeti tarafından bir rapor düzenlenmiştir. Raporda, tartışmalı bono senetlerinden, başvuranın hesap özetlerini, ödeme makbuzlarını, para çekme ve para aktarma işlemlerini imzaladığı hususunun anlaşıldığı tespit edilmiştir.

Bu nedenlerle başvuran itiraz konusu işlemlerden haberdar olup, bu işlemlerin gerçekleştirilmesine *a posteriori* rıza göstermiştir.

Başvuran, 29 Mart 2000 tarihinde sözkonusu bilirkişi raporuna itirazda bulunmuştur. Ticaret Mahkemesi 14 Eylül 2000 tarihinde başvuranın karar düzeltme talebini geri çevirerek koruyucu tedbir kararının kaldırılması talimatı vermiştir.

Bilirkişi raporunda varılan sonuçlara itiraz eden başvuran temyiz talebiyle Yargıtay'a başvurmuştur.

Yargıtay 26 Haziran 2002 tarihinde başvuranın temyiz talebini reddetmiştir.

Başvuran 12 Eylül 2002 tarihinde bu kararın düzeltilmesi talebiyle başvuruda bulunmuştur.

Yargıtay 31 Ocak 2003 tarihinde aldığı bir kararla sözkonusu başvuruyu reddetmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 6 § 1. maddesine atıfta bulunan başvuran, sözkonusu ticari davada yargılama süresinin uzunluğu nedeniyle «makul süre» ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

Hükümet bu sava itiraz etmektedir.

Dikkate alınması gereken dönem 13 Haziran 1996 tarihinde başlayıp 31 Ocak 2003 tarihinde sona ermiştir. Dolayısıyla sözkonusu yargılama üç aşama için altı yıl ve yedi ay sürmüştür.

A. Kabuledilebilirliğe dair

AİHM, başvurunun AİHS'nin 35 § 3. madde anlamında dayanaktan yoksun olarak ilan edilemeyeceğini ve herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesiyle karşılaşmadığını tespit etmektedir. Bu nedenle başvuru kabuledilebilirdir.

B. Esasa dair

AİHM'ye göre, yargılama süresinin makul olup olmadığı hususu, davanın içinde bulunduğu özel şartlar ile Mahkeme içtihatlarında kullanılan ölçütler çerçevesinde, özellikle olayın karmaşıklığı, başvuruçunun ve yetkili makamların tutumları ve ilgililer açısından davanın önemi (bk. Diğerlerinin ararsında *Frydlander – Fransa*, no: 30979/96, § 43) göz önüne alınmak suretiyle değerlendirilebilecektir.

Mevcut davadakine benzer sorunları gündeme getiren bir çok davayı incelemiş olan AİHM bu davalarda AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiği hükmüne varmıştı (*ibidem*).

Kendisine sunulan unsurların tamamını inceleyen AİHM, Hükümet'in mevcut davada farklı bir sonuca varmasını sağlayacak nitelikte ikna edici bir olgu ya da bir argüman ileri sürmediğini değerlendirmektedir. Bu alandaki içtihatlarını gözönünde bulunduran AİHM tartışmalı yargılama süresinin aşırı olduğunu ve «makul süre» ilkesine cevap vermediğini takdir etmektedir.

Bu nedenle AİHM'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran uğradığını iddia ettiği maddi ve manevi zararlarının tazminini talep etmektedir. Bu hususta başvuran herhangi bir rakam telaffuz etmemektedir.

Hükümet bu taleplere karşı çıkmaktadır.

Tespit edilen ihlal ile maddi tazminat talebi arasında bir illiyet bağı tespit edemeyen AİHM bu talebi reddeder. Buna karşın AİHM başvurana hakkaniyete uygun bir biçimde manevi tazminat olarak 1.000 Euro ödenmesinin yerinde olacağına hükmetmektedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran masraf ve harcamalarının iadesi talebinde bulunmamıştır. Bu nedenle AİHM bu yönde bir ödeme yapılmasına yer olmadığını takdir etmektedir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Hükümet tarafından başvurana, manevi tazminat olarak 1.000 Euro (bin) *ödenmesine*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
6. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğüne 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 6 Şubat 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

FUAT SUMAK/Türkiye Davası*

Başvuru No:29735/03
11 Ekim 2007

DOSTANE KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

OLAYLAR

Başvuran Fuat Sumak 1972 doğumlu Türk vatandaşı olup İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran AİHM önünde İstanbul Barosu avukatlarından S. Akat tarafından temsil edilmektedir.

Dava koşulları taraflarca aktarıldığı haliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir.

10 Nisan 2001 günü saat 19:30 sularında devriye gezen polisler başvurunu kendi restoranında sorgulamıştır. Konuyla ilgili olarak düzenlenen tutanakta başvuranın hal ve hareketlerinin polislerde şüphe uyandırdığı ve bunun üzerine polislerin başvuranı karakola götürmek istedikleri belirtilmiştir. Başvuranın karakola gitmeyi reddetmesi üzerine polisler zor kullanmak durumunda kalmışlardır. İlgilinin üzerinde herhangi bir suç unsuru bulunmamıştır.

Başvuran saat 22:30'dan itibaren bir avukat tarafından temsil edilmiştir. Başvuran saat 23:50 sularında serbest bırakılmıştır.

Taksim Devlet Hastanesi tarafından 10 Nisan 2001 tarihinde düzenlenen raporun ardından Beyoğlu Adli Tıp Şube Müdürlüğü tarafından düzenlenen 22 Mayıs 2001 tarihli tıbbi raporda başvuranın vücudunda sıyrık ve ekimozlara rastlandığı belirtilerek beş gün iş göremezlik raporu verilmiştir.

Başvuran 17 Nisan 2001 tarihinde kendisini yakalayan polisler hakkında suç duyurusunda bulunmuştur.

İlçe İdare Kurulu tarafından sözkonusu polisler aleyhinde ceza davası açılmasına izin verilmediğini tespit eden Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı 18 Temmuz 2002 tarihinde konuyla ilgili olarak takipsizlik kararı vermiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi başvuran tarafından yapılan itirazı 27 Mart 2003 tarihinde reddetmiştir.

ŞİKAYETLER

AIHS'nin 3. maddesine atıfta bulunan başvuran, sorgulandığı esnada polisler tarafından dövüldüğünden yakınmaktaydı. Başvuran, sözkonusu olayların kendi restoranında ve aleni bir şekilde meydana gelmesi nedeniyle yapılan muamelenin onur kırıcı bir hal aldığını ileri sürmekteydi.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

AIHS'nin 5 § 1 b) ve c) maddesine atıfta bulunan başvuran, bir suç işlediği yönünde kendisinden kuşkulandırılması için herhangi bir makul neden olmaması sebebiyle, yakalanmasının yasalıktan yoksun olduğunu ve yasalara aykırı bir biçimde yakalandığını ileri sürmekteydi.

AIHS'nin 13. maddesine atıfta bulunan başvuran, sorumlu polislerin mahkum edilmesini sağlaması için ulusal makamlar önünde herhangi bir başvuru yoluna sahip olmadığından yakınmaktaydı.

HUKUK AÇISINDAN

AIHM, Hükümet'ten aşağıdaki beyanı almıştır:

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin AIHM önünde bulunan başvuruyu dostane çözüme kavuşturmak üzere, Fuat Sumak'a karşılıksız olarak 5.000 Euro (beş bin Euro) tutarında ödeme yapmayı önerdiğini bildiririm.

Bu miktar maddi, manevi her türlü tazminat ile masraf ve harcamaları kapsamakta olup tüm vergilerden muaf olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin AIHS'nin 37§1 maddesi uyarınca verdiği kararın bildirilmesini müteakip üç ay içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek suretiyle ödenecektir. Ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli

faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanacaktır. Bu tutarın ödenmesi, davanın nihai çözümünü teşkil edecektir.”

AİHM, başvuranın avukatı tarafından imzalanan aşağıdaki beyanı almıştır:

“Türk Hükümeti’nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde bulunan başvuruyu dostane çözüme kavuşturmak üzere, Fuat Sumak’a karşılıksız olarak 5.000 Euro (beş bin Euro) tutarında ödeme yapmayı teklif ettiğini not ederim.

Bu miktar maddi, manevi her türlü tazminat ile masraf ve harcamaları kapsamakta olup tüm vergilerden muaf olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin AİHS’nin 37§1 maddesi uyarınca verdiği kararın bildirilmesini müteakip üç ay içinde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.’ye çevrilmek suretiyle ödenecektir. Ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar geçecek süre için Avrupa Merkez Bankası’nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanacaktır.

Yapılan bu teklifi kabul etmekte ve Türkiye Cumhuriyeti aleyhindeki başvuruyla ilgili tüm şikayetlerden vazgeçmekteyim. Davanın nihai sonuca ulaştığını beyan etmekteyim.”

AİHM, tarafların üzerinde uzlaştıkları dostane çözümü dikkate almaktadır. Bu çözümün AİHS ve Eki Protokoller’de tanımlanan insan haklarına saygı ilkesine uygun olduğuna kanaat getiren AİHM, ayrıca, başvurunun kamu düzeni bakımından incelenmeye devam edilmesini haklı kılacak hiçbir gerekçe görmemektedir (AİHS’nin *in fine* 37 § 1 maddesi).

Bu itibarla AİHS’nin 29 § 3 maddesinin uygulanmasına son verilerek davanın kayıtlardan düşürülmesi yerinde olacaktır.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM, OYBİRLİĞİYLE

Davanın, kayıtlardan düşürülmesine *karar vermiştir.*

— • —

 [İçindekilere dön](#)

TALİPOĞLU/Türkiye Davası*

Başvuru No: 64236/01

Strazburg

24 Temmuz 2007

USULİ İŞLEMLER

Davanın nedeni, Türk vatandaşı olan Mehmed Ali Talipoğlu’nun (“başvuran”), İnsan Haklarını ve Temel Hakları Korumaya Dair Sözleşme’nin (“Sözleşme”) 34. Maddesi uyarınca, 4 Ağustos 2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne yaptığı başvuru (başvuru no: 64236/01).

OLAYLAR

DAVA OLAYLARI

Başvuran, 1952 doğumlu olup Erzurum'da ikamet etmektedir.

1. Hınıs Kadastro Mahkemesi huzurunda yapılan ilk takibat (1985/07)

Belirsiz bir tarihte, Tapu Komisyonu, Erzurum'un Hınıs ilçesi Taşbulak Köyü'nde bulunan arsaların Hazine'nin malı olarak kaydedilmesine karar vermiştir. Bu karar, başvuranın arsasını da kapsamaktadır.

14 Ocak 1985'te, Taşbulak köyü belediye başkanı, Hınıs Kadastro Mahkemesi'ne dava açmış ve Tapu Komisyonu kararının iptalini istemiştir.

Başvuran, belirsiz bir tarihte Hınıs Kadastro Mahkemesi'ne benzer bir dava açmıştır. Başvuran, vermiş olduğu dilekçede, sözkonusu arsanın 1946 yılında babası adına kaydedilmiş olduğunu belirtmiştir.

3 Ekim 1986'da, Hınıs Kadastro Mahkemesi, davaların birleştirilmesine karar vermiştir.

21 Mayıs 1987'de, İlk Derece Mahkemesi, ilk oturumunu düzenlemiş ve tarafları dinlemiştir.

Mahkeme, 21 Mayıs 1987 ve 19 Ekim 1999 tarihleri arasında elli üç oturum yapmıştır. Mahkeme, bu süre içerisinde, mülkiyet iddialarıyla ilgili olarak tarafların vermiş olduğu belgeleri incelemiş ve arsalarda yerinde inceleme yapılması emrini vermiştir. Ancak, mahkeme, kötü hava koşulları veya bilirkişilerin olmaması nedeniyle, arsalarda yapılacak olan yerinde incelemeleri ertelemiştir. Mahkemenin Tapu Kadastro Müdürlüğü'ne bilirkişilerin hazır bulunmasının sağlanmasına yönelik mektuplarına rağmen, bilirkişiler yerinde incelemelere katılmamışlardır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Hınıs Kadastro Mahkemesi huzurunda yapılan takibat hala beklemededir. Arsalarda yerinde inceleme henüz yapılmamıştır.

2. Hınıs Asliye Hukuk Mahkemesi huzurunda yapılan ikinci takibat

20 Ağustos 1990'da, Hınıs ilçesi Dikili köyü belediye başkanı, Hınıs Asliye Hukuk Mahkemesi'ne Uyanık köyü aleyhinde dava açmıştır. Dava, bir arsa üzerindeki anlaşmazlıkla ilgilidir.

27 Haziran 1991'de, başvuran davaya müdahale etmiş ve sözkonusu arsanın babasına ait olduğunu ileri sürmüştür. Suvaran köyü de takibata müdahale etmiştir.

28 Mayıs 1992'de, İlk Derece Mahkemesi, Kadastro Dairesi'ne bir mektup göndermiş ve Uyanık ve Dikili köylerinin sınırlarının belirlenmesi talebinde bulunmuştur.

9 Temmuz 1992'de, mahkeme, arsada yerinde inceleme yapılmasına karar vermiştir. Mahkeme, bu bağlamda, Tapu Kadastro Müdürlüğü'ne bir mektup göndermiş ve yerinde inceleme için bilirkişilerin hazır bulunmasını talep etmiştir.

9 Temmuz 1992 ile 18 Kasım 1999 tarihleri arasında, mahkeme otuz dokuz oturum düzenlemiştir. Bu süre içerisinde, mahkeme, kötü hava koşulları veya bilirkişilerin olmaması nedeniyle, arsalarda yapılacak olan yerinde incelemeleri ertelemiştir.

18 Temmuz 1996'da, mahkemedeki duruşma sırasında, başvuran mahkemeden arsanın yerinde incelenmesini ve bilirkişilerin orada bulunmasını talep etmiştir.

3 Ekim 1996'da, mahkeme yerinde incelemeyi ertelemiştir. Mahkeme, Bölge Jandarma Komutanlığı'nın mahkemeye bir mektup gönderip bölgedeki güvenlik sebeplerinden dolayı yerinde inceleme yapılamayacağını bildirdiğini belirtmiştir.

28 Haziran 2001'de, Hınıs Asliye Hukuk Mahkemesi, başvuranın davasıyla ilgili olarak yetkili olmadığına karar vermiştir. Mahkeme, Dikili ve Suvaran köyleriyle ilgili davayı, iddialarının arkasında durmadıkları için iptal etmeye karar vermiştir. Başvuran itiraz etmiştir.

11 Aralık 2001'de, Yargıtay itirazı reddetmiştir. 14 Şubat 2002'de karar kesinleşmiştir.

3. Hınıs Kadastro Mahkemesi huzurunda yapılan üçüncü takibat (no.1985/423

19 Şubat 1985'te, Suvaran köyü belediye başkanı, Hınıs Kadastro Mahkemesi'ne Dikili köyü aleyhinde dava açmış ve Tapu Komisyonu'nun arsalarla ilgili olarak vermiş olduğu kararın iptalini talep etmiştir.

Başvuran, belirsiz bir tarihte, davaya müdahale etmek için başvuruda bulunmuştur.

25 Mart 1986'da, mahkeme, başvuranın müdahale isteğini kabul etmiş ve 1985/423 ve 1985/07 no.lu davaları birleştirmeye karar vermiştir.

2 Eylül 1986 ve 9 Kasım 1999 tarihleri arasında mahkeme elli dokuz oturum düzenlemiştir. Mahkeme, bu süre içerisinde, taraflar tarafından sunulan belgeleri incelemiş ve Devlet makamlarından sözkonusu arsalarla ilgili ek belge sunmalarını talep etmiştir.

24 Mart 1989'da, mahkeme, arsalarda yerinde inceleme yapılması emrini çıkarmıştır. Ancak, bilirkişilerin olmaması ve kötü hava koşulları nedeniyle arsalarda yapılacak olan yerinde incelemeleri ertelemiştir.

Hınıs Kadastro Mahkemesi huzurunda yapılan takibat hala beklemededir. Arsalara ilişkin yapılacak olan yerinde incelemeler ise hala gerçekleşmemiştir.

4. Başvuranın Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'ne Vermiş Olduğu Dilekçe

Başvuran, 7 Şubat 2000'de, Adalet Bakanlığı'na bağlı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'ne bir dilekçe vermiştir. Başvuran, Hınıs Asliye Hukuk Mahkemesi ile Hınıs Kadastro Mahkemesi hakimlerinin, sözkonusu arsalara ilişkin takibata gereken itinaı göstermediklerinden şikayetçi olmuştur.

Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, 18 Mayıs 2000 tarihli bir mektupla başvuranın talebini reddetmiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6 Ş 1 MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, takibat süresinin AİHS'nin 6 § 1 Maddesi'nde yer alan "makul süre" şartına uymamasından şikayetçi olmuştur.

Hükümet, bu iddiayı reddetmiştir.

AİHM, sözkonusu davada, farklı tarihlerde başlayan üç ayrı takibat olduğunu belirtmektedir. Buna göre, her takibat için gözönünde bulundurulması gereken süre ayrı ayrı hesaplanmalıdır.

Hala beklemede olan ilk takibatla ilgili olarak, AİHM, sürenin Türkiye'nin bireysel dilekçe hakkını tanıdığı 28 Ocak 1987 tarihinde başladığını belirtmektedir (bkz, *Şahiner / Türkiye*, no. 29279/95, ECHR 2001-IX, § 22). Ancak, o tarihten sonra geçen sürenin makul olup olmadığının değerlendirilmesinde, sözkonusu zamandaki takibatın durumu dikkate alınmalıdır. Sözkonusu takibatlar başlayalı yirmi yıldan fazla olmuştur. Son bahsedilen tarihte, takibat başlayalı iki yıldan fazla bir süre geçmiştir.

İkinci takibat, başvuranın takibata müdahil taraf olduğu 27 Haziran 1991 tarihinde başlayıp 14 Şubat 2002 tarihinde sona ermiştir. Böylelikle, takibat yaklaşık on yıl yedi ay sürmüştür.

Üçüncü takibat, Hınıs Kadastro Mahkemesi'nin başvuranın davaya müdahale etmesinin ardından hala beklemede olan davaları birleştirdiği tarih olan 25 Mart 1986'da başlamıştır. Bu takibat başlayalı yirmi yıldan fazla olmuştur. Yukarıda bahsedildiği üzere, AİHM'nin *ratione temporis* yetkisi, 28 Ocak 1987 tarihinden sonra geçen süreyi dikkate almasına olanak tanımaktadır. Ancak, yukarıda bahsedilen beyanatın yapıldığı zamanki takibatın durumunu dikkate almalıdır. Bu tarihte, takibat başlayalı dokuz ay olmuştur.

A. Kabuledilebilirlik

AİHM, AİHS'nin 35 § 3 Maddesi uyarınca başvurunun asılsız olmadığını belirtmektedir. AİHM, ayrıca, başvurunun kabuledilmez olması için hiçbir gerekçe bulunmadığını belirtmektedir. Bu nedenle, başvurunun kabuledilebilir olduğu yönünde karar verilmelidir.

B. Esaslar

AİHM, takibat süresinin makul olup olmadığının dava koşulları ışığında ve şu kriterlere dayanarak değerlendirilmesi gerektiğini yinelemektedir: davanın karmaşıklığı, başvuranın ve ilgili makamların tutumu ve anlaşmazlıkta başvuranın için neyin tehlikede olduğu (bkz, diğer makamlar arasında, *Frydlender / Fransa* [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

AİHM, sözkonusu davadakine benzer sorunlar içeren davalarda sıklıkla AİHS'nin 6 § 1 Maddesi'nin ihlallerini saptamıştır (bkz, *Frydlender*, yukarıda kaydedilen).

AİHM, kendisine sunulan bütün belgeleri inceledikten sonra, Hükümet'in kendisini sözkonusu davada farklı bir sonuca ulaşmasına ikna edebilecek herhangi bir kanıt veya iddia ileri sürmediğini belirtmektedir. AİHM, konuyla ilgili içtihadını gözönünde bulundurarak, sözkonusu davada, Hınıs Kadastro Mahkemesi ile Hınıs Asliye Hukuk Mahkemesi huzurunda yapılan takibat süresinin aşırı olduğu ve "makul süre" şartını yerine getirmediği kanısına varmıştır.

Bu nedenle, AİHS'nin 6 § 1 Maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. Maddesi:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran, maddi tazminat olarak 120,000 Euro (EUR), manevi tazminat olarak ise 100,000 Euro talep etmiştir.

Hükümet, bu miktarlara itiraz etmiştir.

AİHM, saptanan ihlalle talep edilen maddi tazminat arasında hiçbir nedensel bağ bulunmadığı görüşündedir; bu nedenle bu talebi reddetmiştir. Diğer yandan, AİHM başvuranın manevi zarar görmüş olabileceği görüşündedir. Buna göre, AİHM, Hınıs Kadastro Mahkemesi huzurunda yapılan takibatın (birlikte incelenen birinci ve üçüncü takibat) süresi için 20,000 Euro, Hınıs Asliye Hukuk Mahkemesi huzurunda yapılan takibat için 9,000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

Sonuç olarak, AİHM, adil bir şekilde karar vererek, manevi tazminat olarak 29,000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Mahkeme Masrafları

Başvuran, ayrıca, AİHM huzurunda yapmış olduğu harcamalar için 10,500 Euro talep etmiştir.

Hükümet, bu miktarın aşırı ve asılsız olduğunu ifade etmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre, masraf ve giderlerin ancak gerçekten ve gerektiği şekilde yapıldığının kanıtlanması ve miktar olarak makul olması durumunda, bu miktar başvurana geri ödenir. Söz konusu davada, AİHM elindeki bilgiye ve yukarıdaki kriterlere dayanarak, AİHM huzurundaki takibat sırasında yapılan masraf ve giderler için başvurana 3,000 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

B. Gecikme Faizi

AİHM, gecikme faizinin, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranına göre belirlenmesini uygun bulmuştur.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. AİHS'nin 6 § 1 Maddesi'nin *ihlal edildiğine*;
3. (a) davalı Devlet'in, başvurana, AİHS'nin 44 § 2 maddesi uyarınca bu kararın kesinlik kazandığı tarihten itibaren üç ay içinde, manevi tazminat olarak 29,000 Euro, mahkeme

masrafları için 3,000 Euro ve bu miktara konulabilecek bütün vergileri ödemesine (bu miktar, ödeme tarihinde uygulanan kur üzerinden Türk Lirası'na çevrilecek);

(b) ödeme tarihine kadar yukarıda bahsedilen üç ayın dolması halinde, yukarıdaki miktarların üzerine, Avrupa Merkez Bankası'nın gecikme döneminde uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranına eşit miktarda basit faizin ödenmesine *karar vermiştir*.

4. Başvuranın adil tazmin talebinin geri kalan kısmının *reddine karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış olup 24 Temmuz 2007 tarihinde, İçtüzüğü 77. Maddesi'nin 2 ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Fatoş ARACI
Bölüm Sekreteri

Nicolas BRATZA
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

TAMCAN/Türkiye Davası*

Başvuru No:28150/03
Strazburg
12 Haziran 2007

OLAYLAR

DAVA KOŞULLARI

Başvuran 1969 doğumlu olup Kırşehir'de ikamet etmektedir.

Başvuran, bir polis karakolunun bahçesine patlayıcı madde yerleştirdikten sonra 13 Temmuz 1992 tarihinde yakalanmıştır.

Başvuran, 28 Temmuz 1992 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne (DGM) çıkartılmış ve hakkında tutuklu yargılama kararı verilmiştir.

İstanbul DGM Cumhuriyet Savcılığı, 18 Eylül 1992 tarihli iddianame ile başvuranla birlikte diğer beş kişi hakkında yasadışı DHKP-C örgütüne üye olmak suçundan ceza davası açmıştır. Başvuran örgüt adına gerçekleştirilen birçok eylem ve saldırıdan sorumlu tutulmuştur.

14 Ekim 1992 tarihinde Cumhuriyet Savcılığı tarafından iki polis memurunun öldürülmesiyle ilgili olarak başvuran aleyhinde ikinci bir iddianame hazırlanmış TCK'nın 31, 33 ve 146 § 1 maddeleri ve ayrıca 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca başvuranın mahkum edilmesi talep edilmiştir.

10 Mayıs 1994 tarihinde Cumhuriyet Savcısı tarafından başka bir polis memurunun öldürülmesiyle ilgili olarak başvuran aleyhinde üçüncü bir iddianame hazırlanmıştır.

DGM davaların birleştirilmesine karar vermiştir.

DGM 24 Aralık 2002 tarihinde başvurunu ölüm cezasına mahkum etmiştir. Söz konusu ceza, 4771 sayılı Kanun uyarınca ömür boyu ağır hapis cezasına çevrilmiştir.

Kararın açıklandığı 24 Aralık 2002 tarihinde kadar DGM, altmış üç duruşma düzenlemiş ve bu duruşmalardan on sekiz tanesi başvuranın yokluğunda gerçekleştirilmiştir.

Duruşmalar sırasında başvuran tutuksuz yargılanma talebinde bulunmuştur. Başvuranın talepleri DGM tarafından reddedilmiştir. DGM “isnat edilen suçun cinsi, dosyanın içeriği ve kanıtların durumu ile birlikte tutuklu yargılama süresi dikkate alınarak tutuklu yargılamanın devam etmesine” karar vermiştir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Bu duruşmaların bazılarında DGM, başvuranın tutukluluk halinin devamına res’en karar vermiştir.

Temyiz başvurusu sonrasında dava DGM tarafından incelenmiştir. 15 Temmuz 2003 tarihinde birinci duruşma ve 17 Ağustos 2004 tarihine kadar dört duruşma düzenlenmiştir. Bu duruşmalarda başvuranın tutukluluk halinin devamına karar verilmiştir.

16 Haziran 2004 tarihli ve 5190 sayılı Kanun ile Devlet Güvenlik Mahkemeleri’nin kaldırılmasından sonra dava, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi’ne sevk edilmiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi, DGM tarafından ilan edilen gerekçeleri benimseyerek başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi, 24 Ocak 2005 tarihinde başvuranın tutukluluk süresini dikkate alarak başvuranın serbest bırakılmasına karar vermiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi, 15 Kasım 2006 tarihli bir kararla başvurunu ömür boyu hapis cezasına mahkum etmiş ve aynı zamanda aleyhinde yakalama müzekkeresinin çıkarılmasını talep etmiştir.

Başvuran 26 Aralık 2006 tarihinde temyiz talebinde bulunmuştur. Dosyada yer alan unsurlardan davanın, 2 Mart 2007 tarihinde halen mahkemede görülmekte olduğu anlaşılmaktadır.

HUKUK AÇISINDAN

I. KABULEDİLEBİLİRLİK HAKKINDA

Hükümet iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebiyle kabuledilemezlik itirazı dile getirmektedir. Hükümet, AİHM’ye başvuru yapıldığı sırada davanın ulusal mahkemelerde görülmekte olduğunu belirtmektedir.

Ayrıca Hükümet, AİHM’nin içtihadına atıfta bulunarak (*Remli-Fransa*, 23 Nisan 1996 tarihli karar, *Derleme Kararlar ve Hükümler*) tutuklu yargılama süresi ve dava süresi ile ilgili

olarak ileri sürdüğü şikayetleri, davaya bakan ulusal mahkemeler önünde dile getirmeyen başvuranın iç hukukun tüketilmesi gerekliliğini yerine getirmediğine kanaat getirmektedir.

Başvuran bu iddiaya itiraz etmektedir.

AİHM başvuranın hem tutukluluk süresinden hem de halen ulusal mahkemeler önünde görülmekte olan cezai yargılama süresinden dolayı şikayetçi olduğunu tespit etmektedir. Tutuklu yargılama ile ilgili olarak başvuranın birçok kez çeşitli mahkemelerde yapılan duruşmalar sırasında serbest bırakılma talebinde bulunduğunu ve bu taleplerin tamamının reddedildiğini hatırlatmakta fayda bulunmaktadır. Dava süresi ile ilgili olarak AİHM, Türk hukukunun yargılanabilir kişilerin bir davanın süresi ile ilgili olarak AİHS'nin 13. maddesi uyarınca şikayetlerini dile getirebilecekleri etkili bir başvuru yolu sunmadığını daha önce tespit etme olanağını bulduğunu vurgulamaktadır (*Tendik ve diğerleri-Türkiye*, no: 23188/02, 22 Aralık 2005). Ancak başvuranın, şikayetine cevap verecek nitelikte bir başvuru yoluna sahip olduğu ortaya konulmamıştır.

Bu noktada Hükümet tarafından iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair dile getirilen ön itirazın iki kısmının da reddedilmesi uygun olacaktır. AİHM ayrıca bu şikayetlerin AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. AİHM ayrıca bu şikayetin başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi kapsamına girmediğini tespit etmektedir.

II. AİHS'NİN 5 § 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran tutuklu yargılama süresinden dolayı şikayetçi olmaktadır. Bu bağlamda AİHS'nin 5 § 3. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet çok sayıda mağdurun ve sanığın olaya dahil olması sebebiyle mevcut davanın karmaşıklık arzettiğini belirtmektedir. Hükümet başvuranın sanıklarla birlikte anayasal düzene karşı işlenen çok sayıda suçta, cinayete ve ayrıca bombalı saldırı olayına karıştığını belirtmektedir. Bu bakımdan ilgili kişinin serbest bırakılması halinde kaçma tehlikesinin olduğunu ifade etmektedir. Hükümet sonuç olarak ilgilinin tutuklu olarak yargılanmasının, kamu yararının bir gereği olduğunu belirtmektedir. Yargılama süresince ilgilinin serbest bırakılma taleplerini inceleyen DGM'nin bu yönde dile getirilen talepleri reddetme yetkisi bulunmaktadır.

Başvuran Hükümet tarafından dile getirilen argümanları reddetmektedir.

AİHM, AİHS'nin 5 § 3. maddesinde belirtilen sürenin bitiş tarihinin "ilk derece mahkemelerinde suçlamanın esası hakkında karar verildiği gün" olduğunu hatırlatmaktadır (Bkz. *Wehoff-Almanya*, 27 Haziran 1968 tarihli karar, *Labita-İtalya* [Büyük Daire], no: 26772/95).

Mevcut davada başvuranın tutuklu bulundurulma halinin ilk dönemi, 13 Temmuz 1992 tarihinde yakalanması ile birlikte başlamış ve 24 Aralık 2002 tarihinde mahkum edilmesi ile birlikte sona ermiştir. Bu dönem yaklaşık on yıl, beş ay ve on bir gün sürmüştür. Bu tarihten sonra başvuran yetkili hukuki merci karşısına çıkarılmak amacıyla değil de "yetkili bir mahkeme tarafından mahkum edildikten sonra" tutulmuştur (Bkz., *I.A.-Fransa*, 23 Eylül 1998 tarihli karar, *Derleme*, ve *Baltacı-Türkiye*, no: 495/02, 18 Temmuz 2006 tarihli karar).

Yargıtay'ın 24 Aralık 2002 tarihli kararı onadığı 28 Nisan 2003 tarihinden itibaren dava DGM önünde tekrar görülmeye başlanmış ve AİHS'nin 5 § 1. maddesinin c) bendi uyarınca ikinci bir tutuklu bulundurulma dönemi başlamıştır. Bu ikinci dönem, başvuranın serbest bırakıldığı 24 Ocak 2005 tarihinde sona ermiştir. O halde bu dönem bir yıl, sekiz ay ve yirmi altı gün sürmüştür. Bu durumda toplamda başvuran on iki yıl, iki ay ve yedi gün boyunca tutuklu olarak yargılanmıştır.

AİHM bilhassa mevcut kararlarda yer alan gerekçelere ve aynı zamanda ilgili tarafından yapılan başvurularda ihtilafa mahal vermeyen olaylara dayalı olarak, AİHS'nin 5 § 3. maddesine yönelik bir ihlalin olup olmadığını tespit etmesi gerektiğine dair içtihadına atıfta bulunmaktadır (Bkz., diğerleri arasında, *Assenov ve diğerleri-Bulgaristan*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, *Derleme*, ve *Ali Haydar Polat-Türkiye*, no: 61446/00, 5 Nisan 2005 tarihli karar).

Dosyada yer alan unsurlardan DGM'nin ve 17 Ağustos 2004 tarihinden itibaren davaya bakan Ağır Ceza Mahkemesi'nin başvuranın tekrarlanan taleplerini reddettiği ve "isnat edilen suçun cinsi ve/ya da niteliği", "kanıtların durumu" ya da "tutukluluk süresi" gibi benzer hatta aynı ifadeleri yineleyerek tutukluluk halinin devam etmesine karar verdiği anlaşılmaktadır.

Oysa ki AİHM'ye göre, her ne kadar "kanıtların durumu" şayet suçluluğun varlığını, derecesinin ağırlığını ortaya koymaya ve olayların nedenlerini genel olarak açıklamaya yetiyor ise de mevcut davada başvuranın bu kadar uzun bir süre tutuklu bulundurulmasını haklı göstermemektedir (*Ali Hıdır Polat* kararı).

Bu koşullar dahilinde AİHM, AİHS'nin 5 § 3. maddesinin ihlal edildiğine karar vermektedir.

III. AİHS'NİN 6 § 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yargılama süresinin uzunluğu nedeniyle AİHS'nin 6 § 1. maddesinde öngörülen "makul süre" ilkesine riayet edilmediğini ileri sürmektedir.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

AİHM değerlendirmeye alınacak sürenin 13 Temmuz 1992 tarihinde başladığını tespit etmektedir. Dosyada yer alan unsurlardan işbu kararın alındığı tarihte davanın halen görülmekte olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda yargılama iki kez başvuru ile yaklaşık on dört yıl ve on ay sürmüştür.

AİHM, yargılama süresinin makul olup olmadığının dava koşullarına göre ve özellikle davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkili makamların tutumları gibi AİHM içtihadının yer verdiği kriterler göz önüne alınarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (Bkz., diğerleri arasında, *Pélissier ve Sassi-Fransa* [Büyük Daire], no: 25444/94).

AİHM bu davadakine benzer soruların gündeme getirildiği başka davalar da incelemiş ve AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (*ibidem*).

AİHM, kendisine sunulan bütün unsurları inceledikten sonra Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespit ve delil sunmadığına kanaat getirmektedir. AİHM konuya ilişkin içtihadını göz önüne alarak, mevcut davada dava konusu yargılama süresinin uzun olduğuna ve "makul süre" gerekliliğine cevap vermediğine kanaat getirmektedir.

Dolayısıyla AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran maddi tazminat olarak 40.000 Yeni Türk Lirası (Y.T.L.) [yaklaşık 21.700 Euro] ve manevi tazminat olarak 35.000 Y.T.L. [yaklaşık 19.000 Euro] talep etmektedir.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM tespit edilen ihlalle talep edilen maddi tazminat arasında bir illiyet bağı görememekte ve bu talebi reddetmektedir. Buna karşın tutuklu yargılama süresinin ve cezai yargılama süresinin uzunluğu nedeniyle başvuranın zarara uğradığını ve ihlal tespitinin bu zararı yeterli ölçüde telafi etmediğini kabul etmektedir (Bkz., özellikle, *Kudla-Polonya* [Büyük Daire], no: 30210/96, ve *Acunbay-Türkiye*, no: 61442/00 ve 61445/00, 31 Mayıs 2005 tarihli karar). AİHM hakkaniyete uygun olarak başvurana 15.000 Euro tutarında manevi tazminat ödenmesinin makul olacağına kanaat getirmektedir.

Üstelik AİHM taraflarca sunulan bilgilerden davanın yaklaşık on dört yıl ve on ay sonra ulusal mahkemeler önünde görülmekte olduğunu kaydetmektedir. Bu durumda dava halen görülmekte ise de AİHM, tespit edilen ihlale son vermenin en uygun yolunun AİHS'nin 6 § 1. maddesi ile öngörüldüğü şekliyle adaletin iyi idaresinin gereklerini dikkate alarak davanın mümkün olan en kısa sürede görülmesi olacağına kanaat getirmektedir (Bkz. *Yakisan-Türkiye*, no: 11339/03, 6 Mart 2007, kesinleşmemiş).

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamalar için 12.885 Y.T.L. [yaklaşık 7.000] talep etmektedir. Başvuran bununla ilgili olarak avukatlık ücret makbuzunu sunmaktadır.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM'nin içtihadı uyarınca ancak gerçekten yapılan ve makul miktardaki masraf ve harcamalar geri ödenebilmektedir. Mevcut davada elindeki mevcut delilleri ve yukarıda ifade edilen kriterleri dikkate alan AİHM tüm masraflarla birlikte başvurana 1.500 Euro ödenmesinin makul olacağına kanaat getirmektedir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 5 § 3. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından

başvurana manevi tazminat olarak 15.000 Euro (on beş bin) masraf ve harcamalar için 1.500 Euro (bin beş yüz) *ödenmesine*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Hükümet'in, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;

5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AIHM İçtüzüğü'nün 77 § 2 ve 77 § 3 maddesi gereğince 12 Haziran 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

TOSUN/Türkiye Davası*

Başvuru No:4124/02

Strazburg

28 Şubat 2006

OLAYLAR

1973 doğumlu başvuran Zeynep Tosun İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran 9 Haziran 1999 tarihinden 2 Temmuz 1999 tarihine kadar *Özgür Bakış* gazetesinin Yazı İşleri Müdürlüğü'nü yapmıştır.

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM), 21 Haziran 1999 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı'nın talebi üzerine ve 5680 sayılı Basın Kanunu'nun 1§2 maddesi uyarınca, *Özgür Bakış* gazetesinin 21 Haziran 1999 tarihli 65. sayısının 6. sayfasında yayımlanan "*PKK başkanlık konseyi üyesi Cemil Bayık: Türkiye'de çoğunluk çözümden yana*" başlıklı makale nedeniyle gazetenin toplatılmasına karar vermiştir.

İstanbul DGM, 25 Kasım 1999 tarihli bir kararla, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5 ve 6§2 maddeleri ile Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 169. maddesi uyarınca, söz konusu gazetenin Yazı İşleri Müdürü sıfatıyla başvuranı, dava konusu makaleyi yayımlamaktan dolayı dört yıl altı ay hapis cezasına mahkum etmiştir. Ardından 5680 sayılı Kanun'un 16. maddesi gereğince hapis cezası 8.200.000 TL para cezasına çevrilmiştir. Son olarak 5680 sayılı Kanun'un 2§1 maddesi uyarınca söz konusu gazete üç gün süreyle yayınlanması yasaklanmıştır.

Başvuran, 26 Kasım 1999 tarihinde verilen kararın temyizine gitmiştir. Başvuran, ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle temyizine gidilen kararın bozulmasını istemiştir.

İstanbul DGM Cumhuriyet Başsavcısı, 13 Aralık 1999 tarihinde ise, suçun yasal unsurunun oluşmadığı gerekçesiyle kararın bozulmasını istemiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, 20 Haziran 2000 tarihinde, temyiz başvurusunun esası hakkında görüşlerini bildirmiştir. Yargıtay 9. Ceza Dairesi'ne sunduğu tebliğnamesinde, ilk derece mahkemesindeki yargılamayı, toplanan delil unsurlarını, talebin konusunu ve ilk derece mahkemesinin takdir yetkisini gözönünde bulundurarak, DGM tarafından verilen kararın onanması gerektiğini belirtmiştir.

Sözkonusu tebliğname başvurana iletilmemiştir.

Yargıtay, 20 Eylül 2000 tarihinde temyiz edilen kararı onamıştır.

İstanbul DGM Savcılığı, başvuran aleyhinde verilen cezanın infazının gerçekleştirilmesi amacıyla gündeme alındığına dair aynı şehirde bulunan Cumhuriyet Savcılığı'na bilgi vermiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 6Ş1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran son olarak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın temyiz başvurusunun esasına ilişkin tebliğnamesine cevap verme olanağının olmamasından dolayı Yargıtay

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

önündeki yargılamanın adil olmadığından şikayetçi olmaktadır. Başvuran, AİHS'nin 6Ş1 maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

Hükümet, başvuranın yanısıra DGM Cumhuriyet Başsavcılığı da, DGM'nin verdiği kararın temyizine gittiğini belirtmektedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tebliğnamesi, dava dosyasının Yargıtay'ın farklı dairelerine dağıtılmasını sağlamaktadır. Burada iddianame değil, Cumhuriyet Başsavcısı'nın, dava dosyası ele geçer geçmez bütün işlemlerin tanınan süre zarfında gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini ve kanunun doğru bir şekilde uygulanıp uygulanmadığını denetlemesini sağlayan bir belge sözkonusudur. Dava dosyası Yargıtay'ın yetkili dairesine gönderilmek üzere özet olarak incelenir.

Cumhuriyet Başsavcısı, İlk Derece Mahkemesi kararının bozulmasını ya da onanmasını isteyebilir. Tebliğname gizli bir belge olmayıp, uygulamada davaya taraf olan herkes tebliğnameyi inceleyebilir ya da dosya yetkili daireye ulaştığında, Daire dosyayı inceleyene kadar içeriğini isteyebilir. Tebliğnamede, Daire'ye Cumhuriyet Başsavcısı'nın davayı özet olarak inceledikten sonraki bulunduğu pozisyon belirtilmektedir. Sözkonusu tebliğname, Daire için bağlayıcı olmayıp, Daire tebliğnameyi gözönüne almadan başvuruyu incelemekte serbesttir. Tebliğname "dosyanın tümü incelendikten sonra kararı bozmak ya da onamak gerekir" ya da "karar usule ve kanunlara uygundur" şeklinde ifadelerle yer vermektedir. Cumhuriyet Başsavcısı, Daire'de yapılan müzakerelere katılmaya yetkili değildir. Böylece sözkonusu tebliğnamenin başvurana tebliğ edilmemesi, iki taraf arasındaki silahların eşitliği ilkesinin ihlal edilmesine yol açmamıştır.

Hükümet başvuranın, temyiz başvurusunda DGM kararına karşı argüman ileri sürmesi gerektiğini belirtmektedir. Tebliğname, başvuranın temyiz başvurusuyla paralellik gösteriyorsa, hiçbir problem ortaya çıkmaz. Tebliğnamede kararın onanmasının belirtilmesi, silahların eşitliği ilkesini ihlal etmemektedir. Zira tebliğname, başvuranın savunma hakkını değiştirecek ya da etkisi olacak hiçbir yeni unsur ortaya çıkarmamaktadır.

AİHM, başvuranın sunduğu şikayete benzer bir şikayeti incelediğini ve Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşlerinin niteliğini ve yargılanan bir kimsenin bu görüşlere yazılı olarak cevap verme olasılığının bulunmamasını gözönüne alarak, tebliğnamenin tebliğ edilmemesinden dolayı AİHS'nin 6Ş1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna vardığını hatırlatır (Bkz. *Göç*, § 55 ve *Abdullah Aydın-Türkiye* (no: 2), no: 63739/00, § 30, 10 Kasım 2005).

AİHM, işbu davayı incelemiş ve Hükümet'in bu durumda farklı bir sonuca ulaşılmasını sağlayacak ne bir olay ne de argüman sunduğuna kanaat getirmektedir.

Dolayısıyla bu davada AİHS'nin 6§1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuran, 19 Eylül 2005 tarihinde kendisine gönderilen mektupta, AİHS'nin 41. maddesi bakımından yapılacak her türlü adil tazmin talebinin esas hakkında sunulan yazılı görüşlerde dile getirilmesi gerektiğini içeren AİHM İçtüzüğü'nün 60. maddesine dikkati çekilmesine rağmen, kabul edilebilirlik kararından sonra hiçbir adil tazmin talebinde bulunmamıştır. Ayrıca başvuran masraf ve harcamalar için hiçbir talepte bulunmamaktadır.

Dolayısıyla, AİHM bu bakımdan başvurana adil tazmin adı altında ödeme yapılmasının gerek olmadığına kanaat getirmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

AİHS'nin 6§1 maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 28 Şubat 2005 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

TURHAN/Türkiye*

Başvuru No: 48176/99

Strazburg

19 Mayıs 2005

USUL

1. Davanın nedeni, Türk vatandaşı Talat Turhan'ın ("başvuran"), 1 Nisan 1999 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") eski 34. maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ("Komisyon") yaptığı başvurudur (başvuru no. 48176/99).

2. Başvurayı, görevini İzmir Barosu avukatlarından V. Özsoy temsil etmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet"), bu dava için bir Ajan tayin etmemiştir.

3. 28 Eylül 2004 tarihli bir kararla AİHM, başvurunun kısmen kabuledilebilir olduğuna karar vermiştir.

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

4. Başvuran 1924 doğumludur ve İstanbul'da ikamet etmektedir. "Özel Savaş Terör ve Kontragerilla" isimli bir kitabın yazarıdır.

5. 6 Ocak 1993 tarihinde zamanın Devlet Bakanı, Orhan Sefa Kilercioğlu, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi huzurunda başvuran aleyhine tazminat davası açmıştır. Başvuranın kitabında yer alan küçük düşürücü söylemlerin, itibarına zarar verdiğini ve AİHM'den kendisine uğramış olduğu manevi zarar için 100,000,000 Türk Lirası tazminat verilmesi yönünde karara varmasını istemiştir.

6. Dava sırasında AİHM, aşağıda kaydedilmiş olan pasajları değerlendirmiştir:

“Antalya’da yaptığım bir konuşmada, ‘1 Mayıs 1977’ katliamı ve bu dönemdeki darbe olasılığı hususunda fikirlerimi dile getirdim. Öyle görünüyor ki, bir dergi belirttiğim fikirleri takiben araştırma başlatmış ve bazı ilginç sonuçlara varmıştır.

Sözkonusu dergiye göre, Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu, Özel Harp Dairesi ile temaslarda bulunmuştur. General Namık Kemal Ersun ile birlikte diğer Generaller Recai Engin, Musa Ögün ve Rüştü Naipoğlu tarafından düzenlenen darbeye yer almıştır. Sözkonusu Generallerin isimleri, 1 Mayıs katliamı ve diğer tahrik edici hareketlerin sorumluları olarak gösterildikleri birçok yabancı ve yerel gazetede görülmüştür. Sözkonusu dergi, Orhan Kilercioğlu ile röportaj yapmıştır. Kilercioğlu aşağıda kaydedilenleri belirtmiştir:

- *Bazı gazete ve dergiler geçen seneye kadar sizi “1 Mayıs” katliamının sorumlusu, hatta faili olarak gösteriyorlardı. Yaklaşık on iki yıldır bu iddialar üzerine hiçbir yorum yapmadınız.*

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Kilercioğlu : Cevap vermeyi hiç düşünmedim. Devlet’in herşeyi var. Mekanizmaları var. [Bu iddialar] beni hiç rahatsız etmedi.

- *“1 Mayıs” katliamına karıştığınıza ilişkin yorumlar bir Amerikan gazetesinde çıkan yazılarla bağlantılı olarak yapılmıştır. Bir dergi, kontragerilla [hareketler]e karıştığınız yorumunda bulundu.*

Kilercioğlu : Devlet’in yasaları var, mahkemeleri var. Sözkonusu koşullar altında, şimdiye kadar sessiz kalmaları mümkün olur muydu? Gereken herşey yapılmıştır.

- *Cevap verme hakkınızı kullandınız mı?*

Kilercioğlu : Hatırlamıyorum.

Görüldüğü gibi, Kilercioğlu soruları dikkate almamakta ve olayları büyütmektedir. Cevap verme hakkını kullanmayarak ve adli makamlara şikayette bulunmayarak, hakkında ileri sürülen iddiaları kesinlikle doğruladığının farkında olmalıdır. Özellikle Kilercioğlu gibi eski bir General ve Devlet Bakanı olan bir kişi.

Kilercioğlu diğer bir soruyu cevaplamıştır:

“Hayatınız boyunca karşılaşabileceğiniz en temiz ve dürüst insanım” demiştir. Eğer bir kişi kendisini bu şekilde tanımlıyorsa, kararı bir doktora bırakmak yapılacak en doğru şey olacaktır.

1989 senesindeki emekliliği ardından yaptığı bir konuşmada: *“Bildığınız gibi, orduda gruplar bulunmaktadır. Bu gruplar kendi aralarında savaşır. Biz savaşık ve kaybettik.”* Kendisini “grubun” bir mensubu olarak tanımlayarak, belki de cuntaya ait olduğunu kabul etmektedir.

Kullandığı ifadelerden cuntanın bir mensubu olduğu sonucuna varılabilir. Ayrıca, General Namık Kemal Ersun’un cuntasının Demirel Hükümeti’ni düşürme planları olduğu farz edilebilir. Ayrıca, General Namık Kemal Ersun’un cuntasının Demirel Hükümeti’ni düşürme planları olduğu farz edilebilir. O zaman sözkonusu soru şöyledir : Demirel nasıl kendisine karşı bir cuntaya mensup bir bakan atayabilmiştir? Kilercioğlu Demirel’in günahlarından biri olabilir mi?

...

Kilercioğlu’na geri dönelim. “Savaşçılar grubu”na ait olduğunu kabul ettiği halde, birçok gazete, bazı iş çevreleri ve TRT (Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu) emekliliği sonrasında Kilercioğlu’nun koruyucuları olarak yer almışlardır. Şüphesiz, bu durum Kilercioğlu’nun “temiz” kişiliğine bağlı değildir. Daha çok kendini iş çevrelerinin çıkarlarını korumaya adanmış faşist kanatta

bulunmasına bağlıdır. Emekliliği sonrasında sözkonusu iş çevrelerine hizmet etmeye hazırdır. Merak ediyorum : Yaşar Holding'den bakanlık koltuğuna geçtikten sonra yolsuzluk ve yasadışı ticaretle nasıl mücadele edebilecek?

7. Mahkemede başvuran, Kilercioğlu'na ilişkin hakkındaki paragrafların bir dergi tarafından yayımlanan bir röportajdan alındığını iddia etmiştir. Kilercioğlu'nun hiçbir zaman yanıt verme hakkını kullanmadığına, söylediklerinin bu dergide yayımlanmasına da itiraz etmediğine mahkemenin dikkatini çekmiştir. Başvuran, bu yorumları yaparken ifade özgürlüğü hakkından yararlandığını öne sürmüştür.

8. İlk derece mahkemesi, 2 Şubat 1994'te Kilercioğlu'nun iddialarını reddetmiştir. Siyasi düşünceleri ışığında, sözkonusu paragrafların, başvuranın Kilercioğlu'nun ifadelerine ilişkin eleştirileri olduğuna ve davacının şöhretine yönelik bir saldırı teşkil etmediğine karar vermiştir.

9. Kilercioğlu temyize gitmiştir. 1 Aralık 1994'te Yargıtay, ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. Kitaptaki aşağıdaki alıntıların kabul edilebilir eleştiri sınırını aştığı kanaatine varmıştır. Bu kısımların yalnızca söylentilere dayandığını ve dolayısıyla davacının şöhretine yönelik bir saldırı oluşturduğuna karar vermiştir:

“... bir cuntaya dahil olduğunu kabul etmektedir...”, “kendisini iş çevrelerinin çıkarlarını korumaya aayan faşist kanatta bulunması.”, “Emekliliğinden sonra bu iş çevrelerine hizmet etmeye hazırdır. Merak ediyorum: yaşar Holding'ten bakanlık koltuğuna geçtikten sonra yolsuzluk ve kayıt dışı ticarete karşı nasıl savaşıacak?”

10. Yargıtay, Borçlar Kanunu'nun 49. maddesi uyarınca, davacıya manevi tazminat ödenmesi gerektiğine karar vermiştir.

11. Yargıtay, 5 Haziran 1995'te başvuranın kararın tashihi talebini reddetmiştir.

12. 14 Eylül 1995'te, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi, Yargıtay'ın kararını gözden geçirdikten sonra, Kilercioğlu'na, 100.000.000 TL manevi tazminat ödenmesine ve bu meblağa 4 Aralık 1992'den itibaren *yıllık* %30 faiz eklenmesine karar vermiştir.

13. Başvuran temyize gitmiştir. 11 Nisan 1996'da Yargıtay, davacının girdiği zarar ile verilen tazminat miktarının nispetsiz olduğu gerekçesiyle 14 Eylül 1995 tarihli kararı bozmuştur.

14. Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi, 19 Temmuz 1996 tarihinde, 14 Eylül 1995 tarihli kararının hukuka uygun olduğunu ve verilen tazminatın davacının girdiği zarara uygun olduğu hükmüne varmıştır. Yargıtay'ın kararına uymamaya karar vermiştir.

15. Kilercioğlu, Yargıtay Hukuk Dairesi Genel Kurulu'nda temyize gitmiş ve Genel Kurul, 26 Mart 1997 tarihinde, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararını bozmuştur.

16. 8 Ekim 1997'de Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi Kilercioğlu'na manevi tazminat olarak 60.000.000 ödenmesine ve bu meblağa 4 Aralık 1992'den itibaren *yıllık* %30 faiz eklenmesine karar vermiştir. Kilercioğlu'nun talebi üzerine mahkeme bu kararın bir gazetede yayınlanmasını da emretmiştir.

17. Başvuran temyize gitmiştir. Yargıtay, 19 Mart 1998'de 8 Ekim 1997 tarihli kararı kısmen onamıştır. Davacıya verilen tazminatın hukuka uygun olduğunu hükmüne varmıştır. Ancak davacının, ilk derece mahkemesine yönelik kararın gazetede yayımlanması talebi Yargıtay'da gündeme getirilmemiştir. Dolayısıyla Yargıtay kararın bu kısmını bozmuştur.

18. 30 Eylül 1998’de Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi, Yargıtay’ın 19 Mart 1998 tarihli kararını kabul etmiştir. Bu karar, 23 Ocak 1999’da başvurana bildirilmiştir.

19. Başvuran, 19 Şubat 1999’da davacıya tazminat olarak 231.500.000 TL ödemiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

20. Borçlar Kanunu’nun 49. maddesi şöyledir:

“Şahsiyet hakkı hukuka aykırı bir şekilde tecavüze uğrayan kişi, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat namıyla bir miktar para ödenmesini dava edebilir.

Hakim, manevi tazminatın miktarını tayin ederken, tarafların sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate alır.

Hakim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir tazmin sureti ikame veya ilave edebileceği gibi tecavüzü kınayan bir karar vermekle yetinebilir ve bu kararın basın yolu ile ilanına da hükmedebilir.”

HUKUK

I. AİHS’NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

21. Başvuran, Kilercioğlu’na hakaretten mahkum edilmesinin AİHS’nin 10. maddesini ihlal ettiğini öne sürerek şikayetçi olmuştur; sözkonusu maddenin ilgili bölümleri şu şekildedir:

“1. Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir almak ve vermek özgürlüğünü de içerir. ...

2. Kullanılması görev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlükler, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması için yasayla öngörülen bazı biçim koşullarına, sınırlamalara ve yaptırımlara bağlanabilir.”

22. AİHM, taraflar arasında, şikayetçi olunan yasağın, başvuranın, 10 § 1. madde ile korunan ifade özgürlüğü hakkına “müdahale” teşkil ettiği hususunda herhangi bir ihtilaf bulunmadığını gözlemler. Aynı şekilde, sözkonusu müdahalenin, “kanunla öngörülmediği” ve 10 § 2. maddenin maksadına uygun olarak başkalarının şöhret ve haklarının korunması doğrultusunda “meşru bir amaca hizmet ettiği”ne de itiraz edilmemiştir. Bu davadaki ihtilaf, müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olup olmadığını sorusu ile alakalıdır.

23. AİHM, demokratik bir toplumda gereklilik testinin, AİHM’nin, şikayetçi olunan “müdahale”nin “mecburi bir toplumsal gerekliliğe” cevap verip vermediğini, bunun, takip edilen meşru amaçla orantılı olup olmadığını ve ulusal mercilerce bu müdahaleyi haklı göstermek için öne sürülen gerekçelerin uygun ve yeterli olup olmadığını belirlemesini şart koşan yerleşik içtihadını tekrarlar (bkz. *Sunday Times – İngiltere* (no. 1), 26 Nisan 1979 kararı, Seri A, no. 30, s. 38, § 62).

24. Bu davada AİHM için bilhassa önem arzeden bir unsur, olaylara ilişkin ifadelerle değer yargıları arasındaki ayırmadır. Olayların varlığı ortaya konulabilir, ancak değer

yargılarının doğruluğu kanıtlanabilir niteliğe sahip değildir. Bir değer yargısının doğruluğunu kanıtlamak imkansızdır ve 10. madde ile teminat altına alınan hakkın temel bir parçası olan düşünce özgürlüğünü ihlal eder (bkz. örneğin *Lingens – Avusturya*, 8 Temmuz 1986 kararı, Seri A no. 103, s. 28, § 46 ve *Oberschlick – Avusturya* (no. 1), 23 Mayıs 1991 kararı, Seri A, no. 204, s. 27, § 63). Ancak bir ifadenin, değer yargısına vardığı durumlarda dahi, müdahalenin ölçüsü, reddedilen ifadenin yeterli olgusal temeli bulunup bulunmadığına bağlı olabilir, zira kendisini destekleyecek olgusal temeli bulunmayan bir değer yargısı bile haddinden fazla olabilir (*Jerusalem – Avusturya*, no. 26958/95, § 43, AİHM 2001-II).

25. AİHM, bu davada, reddedilen ifadelerin, başvuranın halihazırda bir dergide yayınlanmış olan bir röportajında, Kilercioğlu'nun bazı ifadeleri hakkındaki görüşleri olduğunu gözlemler. Bunlar, kamu yararına ilişkin bir konuyla ilgili değer yargılarıdır, çünkü kendisine yönelik kabul edilebilir eleştirinin sınırlarının başka bir birey için geçerli olan sınırlardan daha geniş olduğu bir kamu şahsiyeti olan bir bakanla alakalıdır.

26. AİHM, bir değer yargısının doğruluğunun kanıtlanabilir niteliğinin olmadığını tekrarlar. Bir değer yargısı ve onu destekleyen olgular arasındaki bağlantının gerekliliği, koşullara bağlı olarak davadan davaya değişiklik gösterebilir (bkz. *Feldek – Slovakya*, no. 29032/95, § 86, AİHM 2001-VIII). Bu davada, AİHM, başvuran tarafından yapılan değer yargısının, kamunun halihazırda sahip olduğu bilgi temelinde yapıldığı kanısındadır, çünkü hem Kilercioğlu'nun siyasi hayatından önceki mesleki hayatı bilinmekteydi hem de ifadeleri halihazırda bir dergide yayınlanmıştı.

27. Yargıtay, bir kamu şahsiyetinin kişilik haklarının korunmasının, başvuranın ifade özgürlüğünün, ve kamu yararının sözkonusu olduğu durumlarda, bu özgürlüğü teşvik etmeye ilişkin genel çıkarım önünde tutulmasına ilişkin olarak, ikna edici bir biçimde herhangi bir mübrem toplumsal gereklilik ortaya koymamıştır. Özellikle, yerel mahkemelerin kararlarından, başvuranın ifadesinin Kilercioğlu'nun siyasi, mesleki ya da özel hayatını etkilediği görünmemektedir.

28. Sonuç olarak, AİHM, yerel mahkemelerce öne sürülen gerekçelerin, başvuranın ifade özgürlüğüne yapılan müdahale için yeterli ve uygun gerekçeler olarak görülmeceğini tespit etmiştir. Dolayısıyla, yerel makamlar, ilgili çıkarlar arasında adilane bir denge kurmamışlardır.

29. Buna göre, şikayetçi olunan müdahale, AİHS'nin 10 § 2. maddesinin anlamı kapsamında “demokratik bir toplumda gerekli” değildi. Başvuranın davacıya ödemesine hükmedilen küçük miktar durumu etkileyemez.

30. Dolayısıyla AİHS'nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

31. AİHS'nin 41. maddesi şöyledir:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

32. Başvuran, maddi tazminat olarak 231,350,000 TL talep etmiştir. Bu miktar, başvuranın başvurusunun konusunu oluşturan hakaret davasındaki davacıya, faiziyle birlikte

ödemesi gereken miktara karşılık gelmektedir. Başvuran ayrıca, davalar sonucunda ortaya çıkan rahatsızlık ve engeller için manevi tazminat olarak 50,000 Euro (Euro) talep etmiştir.

33. Hükümet, bu taleplere itiraz etmiştir.

34. AİHM, başvurandan davacıya 231,350,000 TL ödemesi istendiği için, başvuranın maddi açıdan zarar gördüğünü belirtmiştir. Bu nedenle AİHM, başvurana 600 Euro ödenmesine karar vermiştir.

35. AİHM, manevi tazminat talebiyle ilgili olarak, başvuranın dava olayları nedeniyle rahatsızlık duymuş olabileceğini belirtmiştir. AİHM, AİHS'nin 41. maddesinin öngördüğü üzere adil bir değerlendirme yaparak, manevi tazminat olarak başvurana 1,000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Masraf ve Giderler

36. Başvuran, masraf ve giderler konusunu AİHM'nin takdirine bırakmıştır.

37. Hükümet görüş bildirmemiştir.

38. AİHM, elindeki bilgilere dayanarak, masraf ve giderlerin tazmini için başvurana 1,500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

39. AİHM, gecikme faizinin, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranına göre belirlenmesini uygun bulmuştur.

YUKARIDAKİ NEDENLERDEN DOLAYI, AİHM OYBİRLİĞİYLE

1. AİHS'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;
2. (a) sorumlu Devlet'in, kararın AİHS'nin 44 § 2 Maddesi'ne göre kesinlik kazandığı tarihten itibaren üç ay içinde başvurana, ödeme tarihinde uygulanan kur üzerinden sorumlu Devlet'in para birimine çevrilmek üzere aşağıdaki miktarları ödemesine;
  - (i) maddi tazminat olarak 600 Euro (altı yüz Euro);
  - (ii) manevi tazminat olarak 1,000 Euro (bin Euro);
  - (iii) masraf ve giderler için 1,500 Euro (bin beş yüz Euro);
  - (iv) yukarıdaki miktarlar üzerine uygulanabilecek bütün vergiler.
- (b) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin bitiminden, ödeme gününe kadar basit faizin, gecikme süresince, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle oluşacak faiz oranı temel alınarak yukarıdaki miktarlara uygulanması gerektiğine;
3. Başvuranın adil tazmin talebinin kalanının reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış olup 19 Mayıs 2005 tarihinde, İçtüzüğü'nün 77. Maddesi'nin 2 ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Vincent BERGER
Bölüm Sekreteri

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

TÜRKÜLER VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No:12974/03

Strazburg

3 Mayıs 2007

OLAYLAR

Başvuranlar sırasıyla 1958, 1949, 1949, 1960, 1962, 1950, 1953, 1949 ve 1946 doğumlu olup, Ankara'da ikamet etmektedirler.

Başvuranların vasiyetçileri, 1 Ekim 1962 tarihinde noter tasdikli bir senetle arsa sahibi olmuştur.

Bu arsa 1963 yılında N.E. adlı birine ilk mülk sahibi tarafından satılmış ve aynı tarihte N.E. adına tescil edilmiştir. Daha sonra N.E.'nin vefat etmesiyle arsa mirasçılara geçmiştir.

5 Nisan 1965 tarihinde Van Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 14 Eylül 1964 tarihli kararının ardından arsa başvuranların vasiyetçisi adına tapu sicil kaydına tescil edilmiştir.

Belirtilmeyen bir tarihte, mirasçı N.E.'den ihtilafli arsayı satın alan F.K. adlı biri, başvuranların vasiyetçisi aleyhinde tapu siciline yapılan tescil işleminin iptali için dava açmıştır.

Daha sonraki yıllarda dava konusu mülkün ilgili kişiler adına tapu sicil kaydına tescil edilmesi üzerine, bir kadastro planı düzenlenmiş ve F.K.'nin açtığı dava nedeniyle tapu sicil defterindeki mülk sahipleri adına yapılan tescillere ayrılmış kolon boş bırakılmıştır.

Başvuranlar 4 Şubat 1983 tarihinde, dava konusu arsanın sahibinin hukuki yoldan tespit edilmesi amacıyla tespit davası açmak için Van Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuşlardır.

Asliye Hukuk Mahkemesi 6 Kasım 1987 tarihinde *ratione materiae* yetkisizlik kararı vermiş ve dosyayı Van Kadastro Mahkemesi'ne göndermiştir.

Kadastro Mahkemesi 9 Aralık 1993 tarihli kararla başvuranların talebini tapu sicile iki kez tescil işlemi yapıldığı ve en eski tescil işlemi olan N.E. adına yapılan tescil işleminin daha güvenilir olduğu gerekçesiyle reddetmiştir.

Yargıtay 26 Nisan 1994 tarihinde ilk derece mahkemesi kararını, dosyanın yeterince incelenmediği gerekçesiyle bozmuştur.

Kadastro Mahkemesi 24 Mayıs 2001 tarihinde başvuranların talebini yeniden reddetmiştir. Kadastro Mahkemesi bilirkişi raporlarına ve tanık ifadelerine dayanarak dava konusu mülkün F.K. adına tescil edilmesi gerektiğine kanaat getirmiştir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Yargıtay 25 Aralık 2001 tarihinde başvuruların itiraz ettiği kararı onamış ve 23 Eylül 2002 tarihli kararın düzeltilmesi için yapılan temyiz başvurusunu reddetmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. KABULEDİLEBİLİRLİK HAKKINDA

Başvuranlar AİHS'nin 6§1 maddesini ileri sürerek, hukuk mahkemelerindeki yargılamanın uzun olmasına itiraz etmektedir. Ayrıca başvurular ulusal mahkemeler huzurunda yürütülen yargılamanın adil olmadığını iddia etmektedirler. Bu bağlamda başvurular AİHS'nin 13. maddesini ileri sürmektedirler. Aynı şekilde başvurular hiçbir makul sebep olmaksızın mülkiyetlerinden mahrum bırakıldıklarını savunmakta ve bu itibarla 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesini ileri sürmektedirler.

A. Yargılama Süresi

AİHM, bu şikayetin AİHS'nin 35§3 maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Ayrıca AİHM, şikayetin başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesiyle ters düşmediğini belirtmektedir.

B. Yargılamanın Adil Olması

Başvuranlar 6 ve 13. maddelerini ileri sürerek, mahkemelerin dava konusu olayları yanlış değerlendirdiklerini ve aynı mülkü iki farklı kişiye satan bir kimsenin kötü niyetini onayladıklarını savunmaktadırlar.

Hükümet bu argümanlara itiraz etmektedir.

AİHM, bu şikayeti AİHS'nin 6. maddesi alanında inceleyecektir. Bu itibarla AİHM, AİHS'nin 19. maddesi uyarınca Sözleşmeciler Tarafının sadece AİHS'den doğan yükümlülüklerine saygı gösterilmesini sağlamak için yetkili olduğunu hatırlatmaktadır.

Bu durumda AİHM, başvuruların ulusal mahkemelerin benimsediği çözüme itiraz ettiklerini gözlemlemektedir. Oysa AİHM, bir mahkemenin böyle bir kararı ya da başka bir karar almasına neden olan davaya ilişkin unsurları incelemenin kendi görevi olmadığını, aksi durumda üçüncü ya da dördüncü derece mahkemesi olacağını hatırlatmaktadır (*Kemmache-Fransa* (no:3), 24 Kasım 1994 tarihli karar). Ayrıca AİHM dosyadaki hiçbir unsurun ulusal mahkeme kararlarında keyfi herhangi bir unsur ortaya koymadığını gözlemlemektedir.

Buradan bu şikayetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve AİHS'nin 35§3 ve 4 maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

C. Mal ve Mülke Saygı Hakkı

Başvuranlar 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesini ileri sürerek, ihtilafli mülkün tapu siciline başka bir kimse adına tescil edilmesinden dolayı mal ve mülklerine saygı haklarının ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

Hükümet başvuruların argümanlarına itiraz etmektedir.

AİHM, başvuruların açtığı dava üzerine 9 Aralık 1993 tarihinde, Kadastro Mahkemesi'nin, tapu siciline iki kez tescil işlemi yapılması durumunda en eski tescil işleminin, bu durumda başka bir kimsenin adına yapılan tescil işleminin daha güvenilir olduğuna kanaat getirerek, ihtilafli mülkün tapusuna ilişkin ihtilafı çözdüğünü gözlemlemektedir.

AİHM, yukarıda sözkonusu yargılamada keyfiyet bulunmadığına kanaat getirdiğini hatırlatmaktadır. Ayrıca AİHM, içtihadına göre 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin mal ve mülk edinimi hakkını güvence altına almadığını gözlemlemektedir (*Van der Mussele-Belçika*, 23 Kasım 1983 tarihli karar ve *Slivenko-Letonya* (karar), no: 48321/99).

Buradan bu şikayetin AİHS'nin 35§3 ve 4 maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

II. AİHS'NİN 6§1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, yargılama süresinde AİHS'nin 6§1 maddesinde öngörüldüğü gibi "makul süre" ilkesine riayet edilmediğini iddia etmektedir.

Hükümet bu sava itiraz etmektedir.

Değerlendirmeye alınacak dönem 4 Şubat 1983 tarihinde başlayıp, 23 Eylül 2002 tarihinde sona ermiştir.

AİHM, değerlendirmeye alınacak dönemin Türkiye'nin kişisel başvuru hakkını tanıdığı 28 Ocak 1987 tarihinde başladığını gözlemlemektedir (*Vehbi Ünal-Türkiye*, no: 48264/99). Dolayısıyla yargılama süresi beş kez başvuru için yaklaşık olarak on beş yıl sekiz aydır.

Ancak kişisel başvurunun tanındığı tarihten itibaren geçen sürenin makul olup olmadığını değerlendirmek için AİHM, davanın o zamana kadar yaklaşık dört yıl sürdüğünü de gözönünde bulunduracaktır (*Vehbi Ünal*).

AİHM, ne davanın karmaşıklığının ne de başvuruların tutumunun yargılama süresini açıklamaya yettiğini tespit etmektedir. AİHM özellikle Kadastro Mahkemesi'nin kendisine başvuru yapıldıktan altı yıl sonra ilk kararını ve bozma kararından altı yıl sonra da ikinci kararını verdiğini vurgulamaktadır.

AİHM, yargılama süresinin makul olmadığını dava koşullarına göre ve içtihadının yer verdiği, özellikle davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkili makamların tutumu ile ilgili kişiler için davanın önemi gibi kriterler gözönüne alınarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (bkz. diğer birçokları arasında, *Frydlander-Fransa*, no: 30979/96).

AİHM, bu durumdakine benzer sorunların ortaya çıktığı davaları birçok kez incelemiş ve AİHS'nin 6§1 maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz. *Frydlander*).

AİHM kendisine sunulan bütün unsurları inceledikten sonra, Hükümet'in mevcut durumda farklı bir sonuca varılmasını sağlayacak ne bir olay ne de argüman sunduğuna kanaat getirmektedir. Konuya ilişkin içtihadını gözönüne alarak, AİHM, bu durumda ihtilafli yargılama süresinin aşırı olduğuna ve "makul süre" gerekliliğine cevap vermediğine kanaat getirmektedir.

Dolayısıyla 6§1 maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS’İNİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuranlar, maddi tazminat olarak 100.000 Euro istemektedirler. Manevi tazminat olarak ise 50.000 Euro istemektedirler.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM, tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi tazminat arasında nedensellik bağı görmemekte ve bu talebi reddetmektedir. Buna karşın hakkaniyete uygun olarak AİHM manevi tazminat olarak başvuranlara ortaklaşa 7.000 Euro ödenmesinin yerinde olacağına kanaat getirmektedir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuranlar taleplerinde rakam belirtmeksizin, masraf ve harcamalarının ödenmesini istemektedirler. Ancak başvuranlar hiçbir fatura ya da ücret makbuzu sunmamışlardır.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM içtihadına göre bir başvuran, ancak gerçekliği, gerekliliği ve makul oranda oldukları sabitleşen masraf ve harcamaların geri ödenmesini sağlayabilir. AİHM, başvuranların başvuru formunda taleplerini dile getirdiklerini ve bu talebi yazılı görüşlerinde de yinelediklerini tespit etmektedir. Ancak başvuranlar masrafların ulusal mahkemeler ya da AHM huzurundaki yargılamanın sözkonusu olduğunu belirtmemişlerdir. Başvuranlar ücretlere ilişkin masraf ve harcamalarda bir ayırım yapmamış ve AİHM’de yapılan masrafların ödenmesi için dayanak oluşturacak ayrı bir delil sunmamışlardır. Dolayısıyla AİHM, masraf ve harcamalar bakımından ödeme yapılmasına gerek olmadığına kanaat getirmektedir.

C. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Yargılama süresine dayanan şikayet konusunda başvurunun *kabuledilebilir*, geri kalan kısmının *kabuledilemez olduğuna*;
2. AİHS’nin 6§1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. a) AİHS’nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.’ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından manevi tazminat için başvuranlara ortaklaşa 7.000 (yedi bin) Euro’nun miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak *ödenmesine*,
b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası’nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
4. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü’nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 3 Mayıs 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

YILDIZ VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No :6749/03

Strazburg

24 Temmuz 2007

OLAYLAR DAVA KOŞULLARI

Başvuranlar sırasıyla 1961, 1966, 1959, 1958 ve 1938 doğumlu olup Trabzon, Konya ve Ankara’da ikamet etmektedirler.

Başvuranlar, “*Baba (ahirete mektup)*” adlı şiirin yazarı olan Ali Rıza Yıldız’ın murisleridir. Bu şiir, sahibinden izin alınmaksızın “Raks Müzik” ve “Marş Müzik” şirketlerine bağlı olan Adnan Şenses tarafından seslendirilmiştir.

Ali Rıza Yıldız, 6 Eylül 1996 tarihinde Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi’ne başvurarak şarkıcı ve müzik şirketleri aleyhinde tazminat davası açmıştır. Ali Rıza Yıldız, maddi ve manevi tazminat olarak 500.000.000 Türk Lirası talep etmiştir.

Ali Rıza Yıldız tarafından açılan dava, Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi tarafından incelenmiştir.

Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi, 25 Haziran 1998 tarihinde talep edilen tazminat bedelinin tespit edilmesi amacıyla bir bilirkişi atamıştır.

2001 yılında Ali Rıza vefat etmiş ve murisleri mahkeme önünde görülen davaya mirasçı olarak devam etmişlerdir.

Başvuranlar, 30 Nisan 2001 tarihinde ek olarak 1.526.922.000 Türk Lirası tutarında maddi tazminat talep etmişlerdir.

Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi, 8 Kasım 2001 tarihli bir kararla Ali Rıza Yıldız’ın dava konusu şiirin yazarı olduğuna ve kendisine maddi tazminat olarak 500.000.000 Türk Lirası ve manevi tazminat olarak 300.000.000 Türk Lirası ödenmesine karar vermiştir.

Yargıtay 1 Ekim 2002 tarihli bir kararla başvuranlar tarafından yapılan ek talebi değerlendirmedeği gerekçesiyle bu kararı bozmuştur.

Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi, Yargıtay kararına uyarak 10 Nisan 2003 tarihinde kesinleşen 5 Mart 2003 tarihli bir kararla dava konusu şiirin başvuranların babası olan Ali Rıza Yıldız’a ait olduğuna karar vermiş ve başvuranların ek taleplerini kabul etmiştir. Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi, karşı tarafı başvuranlara 2.025.922.000 Türk Lirası tutarında maddi ve 300.000.000 Türk Lirası tutarında manevi tazminat ödemeye mahkum etmiştir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 6 § 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar yargılama süresinin, AİHS'nin 6 § 1. maddesi ile öngörülen "makul süre" ilkesini ihlal ettiğini iddia etmektedirler.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir.

AİHM değerlendirmeye alınacak sürenin 6 Eylül 1996 tarihinde başladığını ve 5 Mart 2003 tarihinde sona erdiğini tespit etmektedir. O halde yargılama iki aşamalı olarak altı buçuk yıl sürmüştür. Yalnızca Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi önündeki yargılama ise beş yıl iki ay sürmüştür.

A. Kabuledilebilirlik Hakkında

AİHM bu şikayetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi bakımından açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. AİHM başvuruda başka hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi tespit etmemektedir.

B. Esas Hakkında

AİHM yargılama süresinin makul yönünün dava koşullarına göre ve özellikle davanın karmaşıklığı, başvuranların ve yetkili makamların tutumlarının yanı sıra dava koşulları gibi AİHM içtihadı tarafından yer verilen kriterler göz önüne alınarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (Bkz., diğer birçokları arasında, *Frydlender-Fransa* [Büyük Daire], no: 30979/96; *Hatun Güven ve diğerleri-Türkiye*, no: 42778/98, 8 Şubat 2005 tarihli karar).

AİHM buna benzer soruların gündeme geldiği birçok dava incelemiş ve AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (Bkz. *Frydlender* kararı).

AİHM kendisine sunulan unsurları incelemiş ve Hükümet'in halihazırda davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir olgu ve delil sunmadığına kanaat getirmektedir. Bu konudaki içtihadını dikkate alan AİHM, mevcut davada yargılama süresinin aşırı uzun olduğuna ve "makul süre" ilkesini karşılamadığına kanaat getirmektedir.

II. AİHS'İNİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar ayrıca Türkiye'de, yargılama süresinin uzun olması sebebiyle şikayetlerini dile getirebilecekleri hiçbir mahkemenin bulunmadığını ileri sürmekte ve AİHS'nin 13. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya itiraz etmektedir. Hükümet, başvuranların Cumhuriyet Başsavcısı önünde dava açma ya da görevlerini ihmal ettikleri gerekçesiyle adli personel aleyhinde dava açma imkanlarının bulunduğunu belirtmektedir.

AİHM bu şikayetin yukarıda incelenen şikayetle ilgili olduğunu ve bu nedenle bu şikayetin de kabuledilebilir ilan edilmesi gerektiğini tespit etmektedir.

AİHM, AİHS'nin 13. maddesinin, 6 § 1. madde ile öngörülen davaların makul süre içerisinde görülmesine ilişkin zorunluluğun yerine getirilmemesi nedeniyle ulusal mahkemeler önünde şikayetin dile getirilmesini sağlayan etkili başvuru yolunu güvence altına aldığını hatırlatmaktadır (Bkz. *Kulda-Polonya* [Büyük Daire], no: 30210/96). AİHM, Hükümet tarafından dile getirilen itirazların daha önce reddedildiğini tespit etmektedir (Bkz. *Ebru ve Tayfun Engin Çolak-Türkiye*, no: 60176/00, 30 Mayıs 2006) ve mevcut durumda farklı bir karar almasını gerektirecek bir neden görememektedir.

Bu nedenle AİHM mevcut davada başvurunun yapıldığı tarihte, iç hukukta başvuranların davasının AİHS'nin 6 § 1. maddesi uyarınca makul süre içerisinde görülmesini sağlayacak etkili bir başvuru yolunun bulunmaması sebebiyle AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine kanaat getirmektedir.

III. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANAMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuranlar maddi tazminat olarak 22.002 Euro talep etmektedir. Manevi tazminat olarak ise her biri 10.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM tespit edilen ihlalle talep edilen tazminat arasında bir nedensellik bağı tespit edememekte ve bu nedenle sözkonusu talebi reddetmektedir. Buna karşın başvuranların manevi olarak zarar gördüklerine kanaat getirmektedir. AİHM hakkaniyete uygun olarak başvuranlara toplu olarak 3.000 Euro ödenmesinin uygun olacağı kanaatindedir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuranlar ayrıca tercüme masrafları için 188 Yeni Türk Lirası (yaklaşık 105 Euro), fotokopi ve posta masrafları için ise 400 Euro talep etmektedir. AİHM önünde yapılan masraf ve harcamaları ise AİHM'nin takdirine bırakmaktadırlar.

Hükümet bu iddialara itiraz etmektedir.

AİHM'nin içtihadı uyarınca ancak gerçekten yapılan ve makul miktardaki masraf ve harcamalar geri ödenebilmektedir. Mevcut davada AİHM elindeki mevcut unsurları ve yukarıda ifade edilen hususları dikkate almış ve masraf ve harcamalar için başvuranlara toplu olarak 500 Euro ödenmesinin makul olacağına kanaat getirmiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvuranlara toplu olarak manevi tazminat için 3.000 Euro (üç bin), masraf ve harcamalar için 500 Euro (beş yüz) *ödenmesine*;
- b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Hükümet'in, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesi gereğince 24 Temmuz 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

KARYAĞDI/Türkiye Davası*

Başvuru No. 22956/04

Strazburg

8 Ocak 2008

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 22956/04 no'lu davanın nedeni T.C. vatandaşı olan Cem Karyağdı'nın ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 28 Mayıs 2004 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, AİHM önünde Bursa Barosu avukatlarından E. Çiçek tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1981 doğumludur ve Bursa'da yaşamaktadır. Olayların meydana geldiği tarihte S.İ. ve M.U. tarafından istihdam edilmekteydi.

1997'de başvuran bir iş kazası geçirmiş ve sol elinin üçüncü ve dördüncü parmağını kaybetmiştir.

22 Ocak 1997 tarihinde başvuran S.İ., M.U. ve kazada sorumlulukları bulunduğunu iddia ettiği başka iki şahıs aleyhine Bursa Asliye Hukuk Mahkemesinde bir tazminat davası açmış, başvuran tarafından uğranan zararın değerlendirildiği bir bilirkişi raporu 16 Haziran 2000 tarihinde mahkemeye sunulmuştur.

16 Ocak 2002 tarihinde Bursa Asliye Hukuk Mahkemesi görevsizlik kararı vermiş, davalılar kararı temyiz etmiş, Yargıtay'ın mahkemenin kararını onamasını takiben dava Bursa İş Mahkemesi'nde görülmeye devam etmiştir.

İlk duruşma 21 Kasım 2002 tarihinde yapılmış, mahkeme başvuranın sakatlığına ilişkin bir rapor talep etmiştir. Raporun mahkemeye gönderilmemiş olması nedeniyle 30 Haziran ve 20 Ekim 2003 tarihindeki duruşmalar ertelenmiştir.

Rapor 11 Mart 2004 tarihinde mahkemeye gönderilmiş, aynı tarihli duruşmada mahkeme başvuran hakkındaki tüm tıbbi raporları talep etmiştir. Ayrıca başvuranın SSK hastanesinde tekrar muayene edilmesi talimatını vermiştir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

11 Mart 2004 tarihinden sonra mahkeme 8 duruşma yapmış olup bunların sonuncusu 19 Ekim 2006 tarihinde yapılmıştır.

Dava dosyasında yer alan bilgiye göre dava halen Bursa İş Mahkemesinde devam etmektedir.

HUKUK

I. AİHS’NİN 6/1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yargılama süresinin AİHS’nin 6/1. maddesinde öngörülen “makul süre” şartına uymamasından şikâyetçi olmuştur.

Hükümet iddiaya itiraz etmiştir.

Dikkate alınması gereken süre 22 Aralık 1997 tarihinde başlayıp taraflarca sunulan ve dava dosyasında yer alan son bilgilere göre bu kararın kabul tarihi itibariyle sona ermemiştir. Bu nedenle yargılama, dört mahkeme kararının verildiği iki aşamalı yargıda 9 yıl 11 ay sürmüştür.

A. Kabuledilebilirlik

AİHS’nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, başvurunun başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

Mahkeme yargılama süresinin makul olup olmadığının davanın şartları ışığında ve aşağıdaki ölçütlere bakılarak değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatır: Davanın karmaşıklığı, başvuran ve ilgili mercilerin tutumu ve ihtilafta yer alan başvuran için neyin tehlikede olduğu (bkz. birçok içtihat arasında, *Frydlender – Fransa* [BD], no. 30979/96). Mahkeme ayrıca işle ilgili ihtilaflarda özel itina gösterilmesi gerektiğini anımsar (bkz. *Ruotolo – İtalya*, A Serisi no. 230-D; *Varelas – Fransa*, no. 16616/02).

Mahkeme somut davada Bursa Asliye Hukuk Mahkemesi’nin davayı incelemeye yetkisi olmadığına karar vermesinin dört yıl sürmüş olduğunu gözlemler.

Mahkeme, somut davadakine benzer unsurlar ortaya çıkaran davalarda sıklıkla AİHS’nin 6/1. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz. *Frydlender*, yukarıda anılan).

Tarafına sunulan tüm delilleri inceleyen Mahkeme, somut davada Hükümetin Mahkemenin farklı bir sonuca ulaşmasını sağlayacak ikna edici hiçbir tespit ve delil sunmadığı kanaatindedir. Konu ile ilgili içtihadını dikkate alarak Mahkeme, somut davada yargılama süresinin aşırı olduğu ve “makul süre” şartına uymadığı görüşündedir.

Buna göre 6/1. madde ihlal edilmiştir.

II. AİHS’YE EK 1 NO’LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran ayrıca 1 No'lu Protokolün 1. maddesine dayanarak yargılama süresinin uzunluğunun mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilme hakkına bir müdahaleye neden olduğunu iddia etmiştir.

Hükümet sözkonusu şikâyetin kabuledilebilirlik ve esasına ilişkin görüş sunmamıştır.

Mahkeme, AİHS'nin 6/1. maddesi ile ilgili ihlal tespitini dikkate alarak kabuledilebilir olmasına karşın bu şikâyetin esasına ilişkin ayrı bir inceleme yapmaya gerek görmemektedir (bkz. *Kroenitz – Polonya*, no. 77746/01; *Vatevi – Bulgaristan*, no. 55956/00).

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran 40,000 Euro maddi, 10,000 Euro manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Hükümet taleplere itiraz etmiştir.

Mahkeme tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında illiyet bağı kuramamaktadır; bu nedenle talebi reddeder. Ancak Mahkeme başvuranın yargılama süresi nedeniyle, sadece ihlal tespitiyle yeterince tazmin edilemeyecek manevi zarara uğramış olması gerektiğini kabul eder. İçtihadını dikkate alarak ve hakkaniyete uygun bir değerlendirmeye başvurana bu başlık altında 4,800 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran ayrıca ulusal mahkemelerde yapılan masraf ve giderler için 9,500 Euro, AİHM önündeki harcamalar için ise 7,200 Euro talep etmiştir.

Hükümet taleplere itiraz etmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre bir başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır. Sözkonusu davada elindeki bilgileri ve yukarıdaki ölçütleri göz önünde bulundurarak AİHM başvuran tarafından yapılan tüm yargılama masraf ve giderlerine karşılık olarak 1,000 Euro ödenmesini makul bulmaktadır.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. AİHS'nin 6/1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Başvuranın AİHS'ye ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesine dayalı şikâyetinin ayrı olarak incelenmesine gerek bulunmadığına;
4. (a) Sorumlu Devlet'in başvurana, AİHS'nin 44/2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilerek:
  - (i) 4,800 Euro (dört bin sekiz yüz Euro) manevi tazminat;
  - (ii) 1,000 Euro (bin Euro) yargılama masraf ve giderleri ödemesine;
  - (iii) bu miktarlara uygulanabilecek her tür vergiyi ödemesine;(b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;
5. Oybirliğiyle, adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. paragrafları uyarınca 8 Ocak 2008 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

F. ELENŞ-PASSOS
Kâtip Yardımcısı

F. TULKENS
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Tebliğ

Tarım ve Köyşleri Bakanlığında:

TÜRK GIDA KODEKSİ RENKLENDİRİCİLER VE TATLANDIRICILAR

**DIŞINDAKİ GIDA KATKI MADDELERİNİN SAFLIK KRİTERLERİ
TEBLİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA TEBLİĞ
(TEBLİĞ NO: 2009/39)**

MADDE 1 – 10/4/2002 tarihli ve 24722 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Renklendiriciler ve Tatlandırıcılar Dışındaki Gıda Katkı Maddelerinin Saflık Kriterleri Tebliği’nin EK-1’inde yer alan E 339 (ii) Disodyum fosfat’a ait saflık tanımı aşağıdaki Şekilde deđiŐtirilmiŐtir.

“Saflık: 40°C’de 3 saat ve ardından 105°C’de 5 saat kuruttuktan sonra Na₂HPO₄, %98’den az olmamalıdır.”

MADDE 2 – Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

[R.G. 13 Mayıs 2009 – 27227]

 [İçindekilere dön](#)

İlan

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden :

İHALELERE KATILMAKTAN YASAKLAMA KARARI

1. İhale Kayıt Numarası (İKN)	2008/182898		
2. Yasaklama Kararı Veren Bakanlık/Kurum	Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğu		
3. İhaleyi Yapan İdarenin			
Adı	AkŐehir Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu	İl/İlçe	KONYA/AKŐEHİR
Adresi	Seyran Mah. Eski Garaj Mah. Konya Yolu Üzeri No: 1	Tel-Faks	0 332 813 41 24
Posta Kodu		E-Mail	
4. İhalelere Katılmaktan Yasaklanan Gerçek veya Tüzel Kişi	5. Ortak ve/veya Ortaklıkların		
Adı/Unvanı	Fatih Manavı Metin YavaŐ		
Adresi	Sebze Hal İçi No: 18 AKŐEHİR		
T.C. Kimlik No.	44797563836		
Vergi Kimlik/ Mükellefiyet No.			
Kayıtlı Olduğu Ticaret/Esnaf Odası	AKŐEHİR		
Ticaret/Esnaf Sicil No.	42/80538		

6. Yasaklam a Süresi	A y	( )	Y1 l	(1)	7. Yasaklamamın Dayanağı ve Kapsamı	a-4734 KİK	( )	b-4735 KİSK	(X)
					c-2886 DİK	( )		d-Diğer Mevzuat	( )
					Tüm İhalelerden	( )		Tüm İhalelerden	( )
					Bakanlık İhalelerinden	( )		Bakanlık İhalelerinden	( )
					Kurum İhalelerinden	( )		Kurum İhalelerinden	( )

Yasaklama Kararı Aşağıdaki Açıklamalar Dikkate Alınarak Doldurulacaktır.

1 - İKN: İstisna kapsamındakiler dahil 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre yapılan yasaklamalarda doldurulacaktır.

2 - T.C. Kimlik No: Yasaklananın gerçek kişi olması durumunda doldurulacaktır.

3 - Kayıtlı Olduğu Ticaret/Esnaf Odası ve Ticaret Esnaf Sicil No: Herhangi bir Ticaret veya Esnaf Odasına kayıtlı olmaması halinde kayıtlı olmadığı belirtilecektir.

4 - Diğer Mevzuat: İstisna kapsamındakiler dahil 4734, 4735 ve 2886 sayılı Kanunların dışındaki mevzuata göre verilen yasaklamalarda doldurulacaktır.

5 - Ortak ve/veya Ortaklıkların: 4734 sayılı Kanunun 58/2 nci maddesi ile 4735 sayılı Kanunun 26/2 nci maddesinde sayılan ortak ve/veya ortakların bulunması halinde bu bölüm doldurulacaktır. Bu bölümde yer alan kişinin birden fazla olması durumunda ek yapılabilir.

[R.G. 14 Mayıs 2009 – 27228]

— • —

 İçindekilere dön